

FÜGGELÉK

*

BALASSA ÉS RIMAY
„ISTENES ÉNEKEI“-NEK
BIBLIOGRAPHIÁJA.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA

DR DÉZSI LAJOS

BALASSA ÉS RIMAY »ISTENES ÉNEKEI«-NEK BIBLIOGRAPHIÁJA.

A Balassa és Rimay »Istenes énekei«-nek, melyek minden eddig ismert kiadásban együtt fordulnak elő, bibliographiai leírását adjuk az alábbiakban, a legelső kiadástól a legutolsó 1806-iki pozsonyi-pesti kiadásig. Azonkívül egyes kiadásoknak szétszórva levő példányairól nemcsak másolatot vettünk,¹ hanem a legrégebb (1704-ig) kiadások címlapjáról és egy (95.) lapjáról hasonmást is készítettünk, ez utóbbit oly célból, hogy ennek alapján a csonka példányokat meg lehessen határozni. Bibliographiánkba felvettük az olyan kiadásokat is, melyeknek csak emléke maradt fent, tettük ezt részint a teljesség végett, részint mivel szerencsés véletlen a most elveszettnek hitt kiadások fel-találásához segíthet. Néhány kiadás lelőhelyét, minden utánjárás mellett sem fürkészthettük ki, azért ezek leírását csak másod-kézből adjuk, miként ezt a maga helyén mindenütt megemlítjük.

* * *

Balassa és Rimay »Istenes énekei«-nek bibliographiájában az első kérdés, mely feleletre vár: Mikor jelent meg az első kiadás belőle? Állítólag Lőcsén 1604-ben. Szabó Károly említi először (1879.) »Régi Magyar Könyvtár«-a első kötetében 391. szám alatt ezt a kiadást s a következő megjegyzést fűzi hozzá:

¹ Hálás köszönetet mondunk itt is a szövegben megemlített könyvtárak igazgatóinak és őreinek állandóan tanúsított előzékenységükért, mely nélkül vállalkozásunk nem sikerült volna.

»Hihetően első, már egy példányban sem ismert kiadás. Léteztéről b. Radvánszky Bélának hozzám 1876. ápr. 7-ikén intézett leveléből értesültem, kinek tudósítása szerint „Radvánszky László könyvtárának 1750-ben készült catalogusában előfordul: Rimay és Balassa versei Lőcsén 1604. duodec. 13. sz. alatt volt akkor Radványban a könyvtárban,¹ jelenleg azonban még nem sikerült felfedeznem.« Vajon az itt idézett catalogusban az évszám (1604.) nem tévedésből áll-e 1704. helyett, mert Lőcsén 1704-ben 12r. csakugyan megjelentek »Balassa és Rimay Istenes Énekei«, el nem határozhatom.« Szabó Károly tehát kétkedve iktatta be ez adatot a magyar bibliographiába, hasonlóképen járt el Szilády Áron is Balassa-kiadásában. Szabó föltevése, hogy az »1604.« tollhiba 1704. helyett, nagyon tetszetős s az 1604. év ellen egyéb okok is szólanak. Ilyen pl. az, hogy nem tudjuk, hogy Lőcsén 1604-ben lett volna nyomda: az első kétségtelen lőcsei nyomtatványokat (Hutter: Compendium Locorum Theologicorum. Leutschoviae, Typis Iacobi Klöz. A. D. 1614.« és »Acta et Mvtvvs Consensus.« L. Szabó: RMK.II. 359. és 358. sz.) 1614-ből ismerjük. Van ugyan előbbi időből — 1611-ből — is egy mű: »Jesuitographia. Hoc est: Brevis Descriptio Sectae Jesuiticae. (Fametszet.) Anno MDCXI.«, melyet Szabó Károly (RMK.II. 341. szám a.) a címlapon és a nyomtatvány végén álló fametszés után a lőcsei nyomda termékének tart, de ezzel nem sokat mond, mivel az 1610-ben még Bártfán működő Klősz (Klees) Jakab költözött át Lőcsére és pedig úgy látszik, csak ideiglenesen, próbaképen, mert 1616-ban ismét Bártfára tér vissza s ott is marad; a következő (1617) évben jelenik meg az új lőcsei könyvnyomtató Schultz Dániel első nyomtatványa, a ki azután ott le is telepszik. Az 1604. év ellen szól továbbá a kassai 1665-iki kiadás előszava, melylyel alább

¹ Ezt a katalogust mi is láttuk s benne világosan 1604. áll.

bővebben foglalkozunk. Ez világosan megmondja, hogy Rimay készült Balassa versei kiadására, de az idő 's alkalmatosság ez jó igyekezetiben ellent állott: hogy Rimay versei még kevésbbé jelentek meg 1604-ben, erre mutat Rádai Andrásnak, rokonához Rimayhoz, 1629. márcz. 25-én írott leveléből következő passzus: »Küldje fel Kegyelmed az virtusról componált éneket Ferenczi uramnak. Ezeket az énekeket, kik Madác Gáspár uramnál voltak, minden argumentomival, úgy mint harminczhétnek kell lenni, jó corrigálással ha Kegyelmednek tetszenék, egy csomóban ki kellene nyomtattatnunk az Kegyelmed emlékezetire, s méltó és érdemesek is arra, mindeniket által olvasván és írván, az mint tudom immár, kár, hogy egyet együl mást akképen vétkesen vesztegetnek, bár magamra bizná Kegyelmed az véghez vitelét. Kegyelmed akaratját adja tudtomra, és melyik könyvnyomtató bötüit javallaná inkább«. ¹ De még inkább Madách Gáspár levele, melyet nem sokkal Rimay halála után, 1631. december körül írt: »Akarnám, — úgy mond — ha Kegyelmed az mi szegény istenben elnyugott Rimay János atyánkfianak néminémő jó hire, neve s írásának világosítására való terjedezést és élemedést adhatna s támaszthatna, s izzasztó elméjéből való írásának munkája feledségben semmi se ne jutna országunkban...« ² Kihez intézte ezt a levelet Madách, nem tudjuk, pedig ha tudnók, első sorban ő reá gondolnánk, mint Rimay »Istenes énekei«-nek első kiadására. A kiadás ideája mint ez idézet mutatja, ha nem egyszersmind megvalósítása is Rádai és Madách Gáspár agyában fogamzottak meg. ³ Rimay 1631. december elején (7—9 között) halt el: az első kiadás tehát 1632-ben, vagy azután jelenhetett meg, Balassa költeményei társaságában. A kiadások sorrendjét pontosan meg nem állapíthatjuk ugyan,

¹ Ipolyi: Alsó-sztrégovai és rimai Rimay János államiratai és levelezése. Budapest, 1887. 321. l.

² U. o. 359. l.

³ Lásd alább az 1665-iki kassai kiadásnál.

de erre nézve az 1677-iki kolozsvári kiadás előszavának következő szavai nyújtanak némi útbaigazítást: »Balasi Balintnak Iftenes Eneki . . . Rimai Janos ékes Enekivel annyira edgyúvé voltak elegyedvén, az elébbi *Bártfai, Lócsei*, sőt még a' *Váradí első kibocsátásban*-is . . .« Ha ezt a sorrendet a »kibocsátás« vagy nyomtatásban megjelenés sorrendjének vesszük (az ellenkezőt is föl lehetne tenni, de semmivel sem lehet támogatni), akkor a bártfai kiadást kell elsőnek vennünk. *Egy bártfai kiadás*, habár csonkán, fenmaradt de ezt nem tehetjük meg első kiadásnak. Igaz ugyan, hogy ráillik a fenmaradt előszó jellemzése t. i. benne a Balassa és Rimay énekei csakugyan össze vannak zavarva, de az azonosítás ellen is fontos okok szólnak. Nevezetesen az 1665-iki kassai (legrégibb címlapos) kiadás címe azt mondja, hogy »Most újonnan sok kedves Enekekkel, Pecseli K. Imrenek istenes Enekivel meg bővítettett.« Péczeli Király Imre énekei a bártfai csonka kiadásban szintén benne vannak, tehát ezt is meg kellett előzni egy olyan kiadásnak, melyben kevesebb ének volt s a melyből a Péczeli K. Imre énekei is hiányoztak. Ez lehetett az *első (bártfai) kiadás*, mely 1632—5 körül jelenhetett meg. Ma ennek egy példányát sem ismerjük.

Ez a kiadás szolgált alapul a későbbi kiadásoknak, melyeket könnyebb áttekintés végett négy osztályba sorozhatunk. Az első a rendezetlen kiadás, a *bártfai typus*, melyben Balassa és Rimay énekei nincsenek különválasztva; melléklete az »*Áhítatos imádságok*«. A többi három rendezett kiadás. Ide tartoznak: 2) a *lócsei typus*, ismertető jele a Rimay énekei előtt álló hosszú tartalom vagy summa, 3) a *kolozsvári vagy debreczeni typus*, melyben a hosszú prózai tartalmat kétsoros versecske helyettesíti, 4) a *combinált kiadás*, mely egymásután mindkét summát lenyomatja a Rimay énekei előtt; ennek a typusnak csak egy képviselője van. A 2—4. szám alatti typus melléklete a »*Via Jacobæa*« kiadások szerint sokféle változatban.

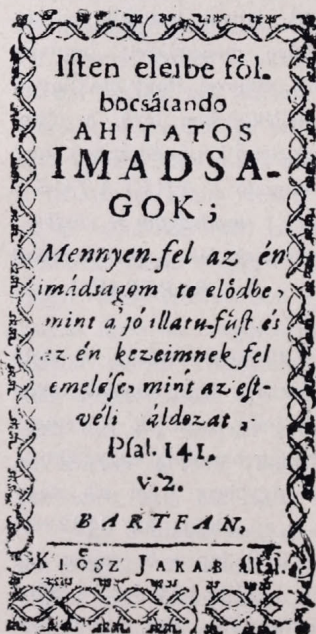
I.

A rendezetlen kiadásnak, melyekben az énekek »edgyüvé vannak elegyedvén«, prototypja a (2.) *bártfai kiadás*, melynek egyetlen csonka példánya a marosvásárhelyi református collegium könyvtárában van. A 33. lappal kezdődik s így címét sem tudjuk. Czíme valószínűen megegyezett (mutatis mutandis) a kassai kiadás alább közölt címével. Hogy csakugyan bártfai nyomtatvány, bizonyítja a mellékletében levő, a többi kiadásokban is vele mindig együtt megjelenő kis imádságos könyv címlapja: »Iften eleibe föl- | bocsátando | AHITATOS | IMADSA- | GOK; | *Mennyen-fel az én | imádságom te elődbe, | mint a' jó illatu füst, és | az én kezeimnek fel- | emeléfe, mint az est- | véli áldozat,* | Pfal. 141, | v. 2. | *BARTFAN,* | — | KLÓSZ JAKAB által.«

E kiadás megjelenését 1635—40 közé tesszük. A sajtó alá rendezés terminus a quo-jára nézve a fent elmondottakon kívül a 342. lapon Péczeli (Pecseli) Imre énekének következő helye is tájékoztat: »Ezer hat száz után harmintz edgyedikben, Mikor Magyar Magyart praédalna frigyében, Iram ezt nagy búmban mint edgy kék mirigyben . . .« Alakja kis 8-(32)rét; ívjegyei (per 8 levél): $A-Bb^5 = 370$ lap + 6 szatlan lap (Index) + Imádságok: Czímlap + $A_2-G_4 = 104$ lap (a többi hiányzik.) E csonka példányban megvan 33—232, [189—90, 219—20 csonkán] 251—284, 285—294 [alsó fele leszakítva], 331—4, 335—340 [csonkán], 341-től végig; Imádságok: 1—42, 45—50, 53—104 lapig. Mielőtt tartalmát adnók, érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy a 33-ik lap ívjegye D_2 s mivel a Balassa első éneke, mint ez az Indexből megállapítható, [»Világon ég alat nincs«) az első lapon kezdődött, ennek pedig B_2 ívjegy felel meg, tehát az egész A ív és a B_1 levél, összesen 18 lap marad fent az azt megelőző rész számára. A legtöbb ismert

kiadásban a tulajdonképeni művet megelőzik a cím lap után: Ovenus epigrammája, négysoros rímes magyar fordítással, továbbá egy magyar: »Elogia Valentini Balassa« Rimaytól, Tolnai Balog János latin dicsérő költeménye s ugyanannak magyar fordítása Rimaytól, mindezek együttvéve

(a cím lapot is beleszámítva), 6—8 lapot tesznek ki s így még mindig üresen marad 10 lap. Föl kell tennünk e tíz lap betöltése végett, hogy ezt a kiadást hosszú előszó előzte meg, mely mintegy tíz lapot foglalt el. Két kiadásban u. m. az 1665-iki kassai és az 1681-iki kolozsvári kiadásban csakugyan találunk két különböző előszót, melyek közül az első 8, a második ötödfél lapra terjed. Itt csak az előbbire gondolhatunk, és ez, a szedés különböző voltának tekintetbe vételével (t. i. a bártfai nyomtatvány szedése ritkább, mint a kassaié) körülbelől betölti a tíz lapot. Ebből az is következik, hogy a kassai kiadás előszava először a bártfai kiadás előtt jelent meg és ennek semmi

1. Az 1635—40-iki bártfai kiadás
»Imádságok« cz. melléklete.

sem mond ellene, sőt, mint alább látni fogjuk, a Balassa és Rimay költeményeinek összezavarását ez az előszó magyarázza meg. A bártfai kiadás tartalma a következő:

[Cím lap, epigramm, előszó, elogia (1. 2. 3.) mint a kassai kiadásban. Az 1—33. lap tartalma az *Index* szerint: 1. 1.

Világon ég alatt nincs. 6. Bocsásd-meg Ur Isten iffius: 12. Bizony-
nyal ísmérem raytam. 16. Oh én Istenem im mi tört: 21. Óh
βent Isten kit kedved: 24. Kegyelmes Isten kinek. 26. Legyen
jó idő csak fecske. 29. Óh ki későn futok lelkem. 31. Az Ur
az égben mint Kir:]

33. lap: (Lapfelírás a 205. lapig: *Baláffa Bálintnak |
Istenes Eneki.* |)

33. l. MAS. | Adgy már csendefféget.

35. MAS. | OH kegyelmes Isten nézz | βépen rám nya-
valyáfra.

38. MAS. | *Pij Ducis piun votum.* | Nota. *Az Musfak
βállafi.*¹ | Jőy mellém Sz. Isten.

41. *Ejusdem Generis.* | EGYedül te benned.

42. MAS. | *Háboruit βámlálván, kéri | Istent, hogy két-
fegben esē- | stúl oltalmazza.* | Nota: *Magastallac én Ijt:* |
LElkemnek hozzád valo | buzgo kiáltáfa.

45. MAS. OH én kegyelmes Istene- | nem.

48. *Hymni tres ad SS. Trini-* | *tatem.* | PRIMVS. |
Ad Deum Patrem pro le- | *vamine malorum.* | Nota: *Az
Propheta nagy ál:* | AZ Szent Háromságnak | első fzemélye.

52. *Hymnus II. Ad Deum Fi-* | *lium, pro impetranda*
Mi- | *litari Virtute.* | Nota: *Forog a' βerencse.* | Az Sz. Három-
ságnak ki- | nek imádkoznak.

56. *Hymnus III. | Ad SS. Trinitatem pro felici |
Conjugio.* | Nota: *Olly búval bán.* | AZ Szent Háromságnak |
harmadik βemélye.

59. *Más könyörgés.* | Nincs már hová lennem | kegyelmes
Istenem.

60. | MAS. | *Pfalmi 27 Translatio, Un-* | *garico carmine*

¹ A cursiv betűk mindenütt az egyes költemények címét s
»nóta«-ját jelölik.

juxta Bucha | *nani paraphrafin.* | AZ én jo Istenem ha
gyer- || tyám nékem minden fegit- | fejembe.

65. MAS. | *Ex 54 Pfal. Deus per nomē:* | AZ te nagy
nevedert tartis || megh én Istenem.

68. PSALMUS XLII. | *Nota: Olly búval bánattal:* |
Mint a' szomju szarvas kit |
vadálz rettetett.

Istenes Enoki. 95
ram, Első téjel edgyütt az
bűntől te boptam, Onnan
való magból így bűnre á-
gaztam.

Tenéked vértkeztem s-el-
lened tők gonoszi, Ki most
bentfegebenben és érdemem-
ben sofi, Juralmúl bémem-
ben órdogh kint spoklos
ofci; ⁷Fejemről Istenem
vond-le az a' rút kofci.

Ne kiméld én rólem irgal-
madnak irét, Szicsáld ki lel-
kemnek azzal gennyét. rú-
hét, Halhafsák mások-is
használaros hirét, Kikre po-
kol és bűn vonta nyilas ijét.

H I fop.

2. Az 1635—40-iki bártfai kiadás
95. lapja.

73. 148. *Psalms.* | MENNYEI
feregek.

77. *Azon Psalmus* | *J. P.*
C. | Dicsóult helyeken men-
nyei Paradicsomban, |¹

82. MAS. | *Istennek áldásáért*
valo | *Könyörgés.* | ALdgy- megh
minket Ur | Isten a te jó voltodból.

83. MAS. | *Ebben a' Noe Bár-*
kájából el | *rópult [igy] Galamb*
állapattyá- || *hoz hasonlítván*
állapattyát, | *kéri Istent, hogy*
életének fú- | *rú nagy veszélyé-*
ben ontsa reá | *kedvét s-áldasá-*
nak Bárkájában | *valo bé fo-*
gadásával mence | *meg az sok*
kisértet- | *túl fejét.* || SEGÉLY
meg engemet én | édes Istenem.

87. MAS. | *Ebben az Isten-*
ben valo igaz | *hitnek ki-*

ábrázolt terméseti és | *ereje ajánlása mellett, Isten eldt* |
kellemetes penitentia tartá- | *funknak jó reguláját-is eszünk-*
ben vehetven, bűneink bocsá- | *nattyárol való törekedésünkre,* |

¹ A rendezett kiadásokban nincs meg.

*f-a' Christusban való igazulá- | sunknak bizonyos módgyára-is |
tanúságot vehetünk |* NEm lehet fzebb dolog az || kerefztyénfegnél.

93. MAS | Nota: *Legyen jó idő csak:* | Kőnyóruily én
raytam Ur | Iften f-irgalmaz.

101. MAS. | KIáltok hozzád mélyfeg- | böl.

104. MAS. | REménfegem te légy né- | kem.

105. MAS. | Nota: *Siralmas nékem ide:* | Eörök életnek
fzép idvóf- | fegnek kécneses Fejedel- || me.

108. MAS. | Nota: *Légyen jó idő csak:* | BOLDog kinek
az Ur vét- | két meg bocsátta.

112. MAS. | AZON NOTARA. | HIvek kerefztyének jer
ne | tevelyegyünk.

117. MAS. | Nota: *Siralmas nékem:* | OH Uram Iften
melly tá- | voly eitem az igaz járt || úttól.

121. MAS. | Vitézfeg embernek föld | fölött élete.

125. MAS. | Nota: *Legyen jó idő csak.* || VIRTus lelki
jofzág kit fok | Bölcs magafzta.

133. MAS. | Nota: *Bizonyal ismértem:* || KEregdéd ez
a világ góm- | bolyú mint laptá.

138. MAS. | Nota: *Légyen jó idő csak:* | UDvar f-irigy
tifztek tólem | távozzatok.

143. MAS. | *Si Deus nobiscum quis | contra nos.* |
KATonák Hadnagya.

146. MAS. | *In laudem Confimiorum.* | Vitézek mi lehet
e' fzeles | föld felett fzebb dolog az | Végeknél.

150. MAS. | *A' Magyar nemzetnek álla- | pattyárol.* |
Nota: *Légyen jó idő:* | OH fzeginy meg-romlott | f-el-fogyott
Magyar nép, |.

153. *Fragmentum alterius Cant:* | *No nem kesfergetlek
hanem | inkább intlek térjetez útatokra, | begénységgh nyuzását
edgymás | véröopását mindenitek elhad- | gya, Isten hatalmá-
val inkább | hogy nem máffal [így!] könnyeb hadat | birnia.* |

MAS | *Az Nagyságos Baláffa* (így!) Bá- | *lintnak Eßtergom*
alá való | *kéßületi f-imádsága: mit példá-* | *zot légyen az ó*
verfelyes [így!] *kamu-* || *kábol csináltatott Zábloja, kin* | *Hár-*
fával Dávid Király va- | *gyon térden le-telepedve, óßve* |
fogott f-fel-emelt kezzel írva: | *Az Nemzetes és Vitézlő Rimai* |
János által, a'mint az versek | *fejéből meg-tettzik, holott* |
ez vagon. | *Balafsios fratres Rimai* | *decorat.* | *Bocsásd fzent*
Lelkedet. (Egyes részei: 164. [Ugyanannak folyt.] MAS. |
Az ostromra menvén . . . stb. Notája lehet: *Forog a Szer:* ¹
 BALASSI BALINT || *HAd vezérlő Pallás.* 169. MAS. | *Meg-*
sebefedvén . . . 175. MAS. | *Halála előtt való betegsege-* | *ben*
ezt az Pßalmuft fordí- | *totta az Beza verseiből, melly-* | *ról ez*
előtt való Enekek utolfo | *rhythmusába emlékezik.* | 181. *Eddig*
a' Pßalmusból; ez im- | *már Poetica Inventio.* | *MInt álgyu*
golyobis. 184. *Fragmentum Cantionis cu-* | *jusdam ad Deum*
Opt. Max. | *MÉrt ki meg-tér.* | 185. MAS. | *A' Tatárok bé-*
jövése, — —. 187. MAS. | *Diána az vadáßáßnak Isten* |
Aßßonya — — 195. MAS. *Az melly Musák — —* 198. MAS.
Deploratio Fratr. Balaffo- | *rum.* || *CSudálható nagy dolog,* |
 204. *Author in Lividum.* | *Nota: Vefd-el a' cytherát.* | *Rette-*
netes rút gyáßt, mint |.)

(208—290. lap felírása: *Külömb külömb fele* | *Istenes*
Enekek. |)

206. *KÖVETKEZNEK* | *MAS EGYNEHANY* | *SZEP*
ISTENI DICSI- | *RETEK.* | *ELSő.* | *Bün bocsánatért esdedzik.* |
OH fzept drága zálag igaz | *fenyves csillag.*

218. MAS. | *Ferendum & ² fperandum.* | *FOrog a' fzerencse*
mit bi- | *zunk ó benne femmiben* | *nem állandó.* *Versfők:*

¹ Az »Esztergam alá való készület« első kiadásában a nóta:
 »Az szent Háromságnak« kezdetű ének, melynek Balassa a szerzője.

² A cursiv »et« jegye nem volt meg a nyomdában, azért
 ezzel helyettesítettük.

FERENDVM ET SPERANDUM. (Utolsó strophája a 226. lapon: Mikor a' madarak fákon | fészket raknak Tavafzszal | zöld erdőben, Bé-járván | fok földet, buydofó fejemet | meg-nyugotám egy völgy- | ben, Ezeket úgy fzerzém, | igyemet kefergém az ezer | hat fáz négyben. |)

226. MAS. *Bűn bocsánatért, Sz. Ts. M.* | IFfuságom vétke gyakran | jút efzemben.

(Végső stropha a 232. lapon: Ezer fölött hat fáz tizen- | hatod idő, Minden részzeiben | [fz]épen kedveskedő, Ezeket | hogy irám fel-tettzet efzten- | [d]ó; Vólt nékem órómmel | [b]ánatot-is fzerző.)

[233—250. lap hiányzik. Index szerint rajta voltak: 233. Egekben lakozó fzenséges. 240. Sublimi te Pater æthere. (Erről nem tudjuk, micsoda ének lehet, s mit keres a magyar énekek sorában, hacsak nem valamely fordított ének eredetijekép szerepel.) 243. Szegény fejem Uramhoz. 246. Az gonof termézet.]

251. lap »engedni a természetnek« szavakkal kezdődik.

256. MAS. | TEged Uram valamikor | lelkiem kezd kiáltani.

261. MAS. AZ Mufák szállafi, Nym- | phák hús forráfi.
(Végső strophája a 265—6. lapon: Ez | buzgo könyörgéft, idvöf- || ges inteft fzent Dávidnál találtam.)

266. *Jó berentfés útért.* | JArulok az Urhoz, men- | nyei Atyámhoz.

272. MAS. | Lelkemnek hozzád valo | buzgo kiáltáfa.

275. MAS. | Meg-adgya még Iften ó- | rómet fzivemnek.

280. *Cantio Matrimonialü.* [így!] | Az ki indul hofz-
fzu útra, |.

(285—300, 303—330 335—340. l. töredékesen van meg, 301—2 hiányzik. Rajta voltak:

289. MAS. | *Fragmentum cu[jusdam]* | *cantio[nis]* |

Nota: *Ur . . .* | VIgafságo[m mint fordula]

291. KÖVETKEZN[EK] | PECSELI KI[RALY] IMRENEK
ED[GYNE-] | hány fzés [Eneki] | *REGGEL[I ÉNEK.]* | Dicsirlek

[Uram téged]¹ (A lapfelírás (292—370): *Pécseli Imrének Istenes Eneki.* |)

(Ezután az Index szerint: 294. Gazdag bú kegyelmű. 300. Eljő még az idő csillagom. 311. Könyörülő βent Istenhez. 315. Paradicsomnak te βép. 324. En nyavalyás lelkem. 330. Edgykor edgy vén jámbor.) 331. lap »Erre való képest« szavakkal kezdődik.

334. MAS. | NE hadgy Ur Isten, kér- | lek el-vefz nem.

337. M[AS]. | Jay tenék[ed . . .]² | Efa. || Kezdeté a

338. lapon: PRædának ki örül erfz é- | nye megúrul. Végső strophája a 342. lapon: Ezer hat fáz után har- | mintz edgyedikben. | [A többit lásd a 7. lapon idézve.]

342. MAS. | PAifa fzegény fejmenek.

346. MAS. Nota: *Téged uram valam.*: | Bún teftéből f-tómlótzé- || ből ki f szabadit-meg engem.

352. *Ejusdem S. K.* Könyvem forráfi, áradáfi | indullyatok.

356. *I. P. C.* | Nota: *Tekincs reánk Ur:* | Ne f zály pörben én ve- | lem.

360. MAS. | MAgafztallak én Istenem | Uram és Atyám.

365. MAS. | M Iként Ægyptusban || edgy Pellikán madár.

370. után következik: Betüsoros index: 3 számozatlan és 3 üres levél. Ezután jó: »Imádságok«, címlapját l. 8. l. A címlap belső oldala (2. számozott oldal): AHITATOS IMADSA- | GOK. | *A' Léleknek buzgo kíván- | sága, midőn az Istennek je- | len létét érzi magaban,* | Aug: Man: cap. 3. | TEgedet hílak segitfégül | stb.

Egyetlen példánya a *marosvásárhelyi ref. coll. könyvtárában* 4647. sz. a. V. ö. Szabó K. RMK. I. 1573—4. sz. a.

3. 4. Ezt a kiadást követték valószínűen *az első lőcsei és az első váradi kiadás*, ez utóbbi 1640 körül, a midőn

¹ A rendezett kiadásokban nincs meg.

² Kiszakadva.

t. i. Szenczi Kertész Ábrahám könyvnyomtatói működését megkezdte. E kiadásoknak csak emléke maradt fenn.

5. Ezeket követte az *1665-iki kassai kiadás*, melynek címe következő:

Az Nehai | Tekintetes és Nágo[s] | Vitéz Urnak. |
GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK | ISTENES. | *ENEKI* |
Moft újonnan sok | Kedves Enekek- | kel, | PECSELI K. IMRE-
NE[K] |¹ iftenes Enekivel meg[-] | bővítettett. | KASSAN, | — |
SEVERINA özvegy[-] | nénél. 1665-ben. || [Keretes czímlap.]

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—R₇+4 (a többi hiányzik); Imádságok: [A—]G—G₇+5 = Czímlap+16 számozatlan lap+1—394 lap; Imádságok: [1—]145—163 számozott és 5 számozatlan lap (az Imádságok indexe). A nagyon csonka példányból megvan: 1—8, 13—38, 43—54, [+4 csonka levél], 67—86, 91—102, 153—180, 187—192, 197—8, 302—4, 311—322, 363—372, 387—394 lap (a többi hiányzik) és Imádságok: 145—163+5 lap. Könyvtáblából kiáztatott egyetlen példánya a *székesfehérvári püspöki könyvtárban*. Először ismertette Szabó Károly a M. Könyvszemle 1878. évf. 336. l. és 1879. évf. 122—3. lapján.

Tartalma, a mennyire a sok helyen megcsonkított lapokból megállapítható:

[A^a]: Czímlap; [A^b]: üres; A₂^a: AZ OLVASOHOZ.
A₆^a: ELOGIA | Spectabilis ac Magnifici | Domini | VALEN-
TIN[I] | BALLASSA [*így!*] De Gyarmat | JOHANNES RIMAL-
NUS BALINT, nemzetedbe[n]² | ki voltál BALASSA, | A₇^b:
IN EUNDEM. | IANVS BALOGVS | TOLNÆUS. | DIQ₃; Deæq₃;

¹ A Budapesti Szemle 1904. évi CXIX. kötetében megjelent cikkünkben és annak különnyomatában sajtóhibából Péczeli áll.

² Így az összes kiadásokban, míg az eredeti kéziratban helyesen: »nevezetben«. V. ö. különben a Balassa testvérek halálára írt Epi-cedionban: »Nemzettel *Baláfsiak*« (Bártfai 2. kiad. 200. l.)

simul cœlo | nova prælia miscet, | [A₈^b]: Ungarico idiomate |
per JOANNEM RIMAI | reddita in hunc modum. | Isten
Afszonyokkal ég- | ben az Istenek, |

[A₁₀^a = 1. lap.]: Az Tekintetes és Nágos | GYARMATI |
BALASSA | BALINTNAK | Istenes Eneki. | ELSŐ. | Melyben azt
mutattya meg | [h]ogy mindeneket

Az Négus

Tekintetes és Nágos-
Vitéz Urnak.

GYARMATI
BALASSA

BALINTNAK
ISTENES.

R N E K I

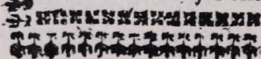
Most ujjonnan sok
kedves Enekek-
kel,

PECSÉLIK. IMRÉ

Istenes Enekekivel meg-
bóvítottatt.

KASSAN.

SEVERINA ÖZVEG-
nénél. 1665-ben.

3. Az 1665-iki kassai kiadás
cízmlapja.

patrio lumine &c. OH Sz. Isten kit kedved- | ben. (23—24
töredékes.)

23. MAS. || 24. Könyörög az Istennek, hogy budosásában
vifellye ke- | gyelmefen gongyát, s ter- | jelzfe-is reá ujjab ál- |
dását. | KEgyelmes Isten kinek | kezében életemet ad- | tam.

Isten az | [e]mberek-ért teremtett, és |
hogy semmi állandó | ne légyen. |
NOTAJA: Kerekégen: | Világon
égh alatt |.

6. számozott lap: MAS. | Mely-
ben bűne bocsánat- | tyáért könyö-
rög. | Bocsásd meg Ur Isten iffusá-
gomnak vétket, (7—8., 13—18.
lapok töredékesek, 9—12 hiányzik).

13. lap. »Bizonytal ismértem raj-
tam« kezdetű ének 3. strophája köv.
soraival kezdődik: »És a teft a
törben.«

16. MAS. Még-is bőveb fzoval
kér- | leli Istennek haragját. | *Nota*:
Ne hágy el-efnem. | OH én Istenem
im mi tör- | ténék én szegény
feje- | men.

21. MAS. De vitæ mortisque
arbitro. | EX ODA. | *Quem tu
summe Deus semel | Placatus*

26. MAS. | Miért fujtoltatnak a' hivek. | Legyen jó idő
tsak fecske | szál házamra.

29. AZON NOTARA. | OH ki későn futok lel- | kem orvof-
sához. (31—2. töredékes.)

31. MAS | Az Ur az Egben min[t] Király fzéekben.

33. MAS. | ADgy már csendefséget, |.

35. MAS. | OH kegyelmes Iften nézz | fzépen rám nya-
valyás- | ra.

38. MAS. | Pij Ducis pium votum. | *Nota*: Az Mufak szállafi: |
Jóy mellém Sz. Iften; (39—42. l. hiányzik; 43. lap »Nyujts-ki
fegítő karodat | szabadfágomra« sorokkal kezdődik, épenugy
mint az első bártfai kiadás; E sorok a »Lelkemnek hozzád
valo buzgo kiáltáfa« kezdetű ének első versszakában vannak.)

45. MAS | OH én kegyelmes Ifte- | nem.

47. Hymni tres ad SS. Trinita- | tem. *PRIMVS*. | Ad
Deum Patrem pro leva- | mine malorum. || 48. *NOTA*: Az Pro-
phéta nagy | AZ Szent Háromságnak | első fzemélye.

52. Hymnus II. Ad Deum fili- | um, pro impetranda
Mi- | litari Virtute. | *NOTA*: Forog a' fzerencse. | Az Sz. Három-
ságnak ki- | nek imádkoznak.

(55—56. töredék, 57—60. hiányzik.)

61. »... ki mint ijefzthetne« szavakkal kezdődik, mely
»Az én jó Iftenem« kezdetű ének első versszakában van.

65. MAS. | Ex 54 Pfal. Deus per no[men] | Az te
nagy nevedért.

68. PSALMUS XLII. | *Nota*: Olly buval bánattal |
MIInt a' fzmju fzarva[s,] |.

73. CXLVIII. PSALM. MENnyei feregek, ból- | dog tífzta
lelkek, |.

77. *Azon Pfalmus*. | J. P. C. | Dicsóúlt helyeken men- |
nyei Paradicsomban.

(79—80. töredék.)

81. MAS. | Iftennek áldásáért való | könyörgés. | ALdgy-
meg minket Ur | Iften a' te jó voltodból |.

(82—83. töredék, a betűk a könyvtáblából való kiáz-
tatáskor részben lemosódva.)

83. MAS. | [Melyb]en a' Noë Bárkájából | [el röp]ült
Galamb állapot- | [j]ához hasonlítván állapot- | [j]át, kéri Iftent,
hogy éle- | [tén]ek sűrű nagy vezélyé- | [be]n ontfa reá kedvét
s ál- | [dá]sának Bárkájában való bé fogadásával mencse | meg az
fok kisértet- | túl fejt. || 84. SEgély-meg engem[et én] edes Iftenem.

(86. lapon őrszó: MAS. A bártfai kiadás szerint (87.)
»Nem lehet fzebb dolog« kezdetű ének következett itt. 87—90.
lap hiányzik, 91. lap »e' vit, En nélkül felsége | nem fzer[et]et
fenkit« szavakkal kezdődik, miként a bártfai kiad. 91. lapja;
e sorok az említett ének 9. strophájában fordulnak elő.

93. MAS. | NOTA: Legyen jó idő csak: | Könyörűly én
raytam | Ur Iften s' irgalmazz.

101. MAS. | Kiáltok hozzád mélység- | ból (féloldal
lemosódva).

(103—152. oldal hiányzik. L. a bártfai kiadást.)

153. *Fragmentum alterius* | Cantus. | No nem kefergetlek
ha- | nem inkább intlek.

U. o. MAS. | Az Nagyságos Balálfa [igy!] Bálintnak
Elfztergom alá | való kézfületi s' imádsága: | (*Egyes részeti*:
154, BOcsásd szent Lelkedet. | (157—162. töredék.) 164. MAS.
Az oftromra menvén pedig | ..165. Notája lehet: | Forog a'
Szerenese, mit: | BALASSI [igy!] BALINT. | HAD vezérő
Pallás. 167. PALLAS. | Halván [igy!] ez szot Pallás. | 169.
MAS. | Meg-febefevedvén s' halálá- | hoz közel lévén, . . . ||
170. AZON NOTARA. | IM hol édes hazám. 175. MAS |
Halála előtt való betegség- | gében ezt az Pfalmuſt for- | ditotta
az Beza verfeiből, | mellyről ez előtt valo E- | neknek utolfo
rhythmu- | sába emlekezik. | VEgetlen irgalmu. 180. Eddig a'

PSALMUSbol; ez immár Poëtica In- | ventio | MInt álgyu
golyobis (183—6. hiányzik.) 187. MAS | Diana a vadásáfnak.
189. Dełos fzigetéből. (193—6. hiányzik.) 198. lapon utolsó
sor: Terjed becsülleti ez Ne- || [mes két teftnek] (a bártfai
kiadásban hat sorral több van ezen lapon.) (199—300. hiányzik.)

Idáig az egyes lapok kapitelsei: *Balaffi Balintnak* |
[V. ö. bártfai kiad.] *Istenes Eneki*.

301. lap: Ettől kezdve a kapitel: ISTENES ENEKEK.
[»Fényes palo-] || tábol le-hozá Dávidot, Bún- | re ófztónóze
bóltis efzes Sa- | lamont« sorokkal kezdődik, mely a »külömb-
féle énekek közt lévő »Iffiuságom vétke gyakran jut eszemben«
kezdetű bűnbocsánati ének 10. versszaka s a bártfai 2. kiadás-
ban a 230. lapon van.

303. MAS. | *Idvefseges ki mul[af]ert.* | Nota: *Legyen
jo idő csak &c.* | EGekben lakoze βentsé- | ges Háromság.
A bártfai kiadásban (Index szerint): 233. lapon, tehát itt is
egymásután következnek e két ének.

(305—310. hiányzik.)

311. Kezdő sorai: mit leftek? Oh halandoc, s' | földből
valoc, tiis el-eftec | . Ez a »Szegény fejem Uramhoz ohajt«
kezdetű ének 2. versszaka, bártfaiban (Index szerint) a 243.
lapon.

313. MAS. || 314. A' Gonoβ természet meg | romlásáról,
Tagaink- | nac minden gyarłoságáról. (A bártfai kiad. Index
szerint 246. lapon.)

322. MAS. [Őrszó]: Teged || [Uram valamikor lelkem
kezd kiáltani]. A bártfaiban 256. lapon.

(323—362. lap hiányzik.)

363. MAS. | Nota: *Saulnak a Dávidhoz:* | Paradicsomnak
te fšpez | fényes napja. (Bártfai kiadás: 315.)

371. MAS. | EN nyavalyás le[lkem] (Bártfai kiad. 324.)

(373—386. hiányzik.)

387. »Magyar kérlec téged had | el-a' prédáláft«. A »Prædanak ki örül« kezdetű ének 8. versszaka. (Bártfai kiad. 338.)

388. MAS. | PAifa szegény fejmenec. (Bártfai kiad. 342.)

392. MAS. | Nota: *Teged Vram &c.* | Bún testéből s' tómlóczé- | ből ki szabadít meg en- | gem? (Bártfai kiad. 346.)

„Henes Énekj. 95

**akkor akadtam, Mikor
én anyámnak méhében fo-
gantam, Első réjel edgyütt
az bünt tőle Szópram, On-
nan való magból így bűn-
re ágaztam.**

Tenéked vétkeztem s' es-
lened tők gonoszt, Ki most
szentiségemben és érde-
memben foszt, Jutalmúl
béremben ördög kint s po-
klot oszt, Fejemről ste-
nem vond. le azt a ruc,
koszt.

Ne kiméld én tőlem ir-
galmadnak irét, Szitafd-ki
lelkemnek azzal gennyét,
rühét, Halhalsák mások is
hala.

4. Az 1665-iki kassai kiadás 95. lapja.

199—300. lap hiányzik, hanem közbül is jelentékeny hézagok (323—362 = 40 lap) vannak, valamint az is, hogy a két kiadás énekeinek sorrendje a *töredékekben* is megegyezik. Azt kell feltennünk, hogy e kiadás új énekekkel is bővült, s azonkívül mivel a kassai kiadás utolsó éneke (392. Bún testéből stb.) és a bártfai kiadás ugyanazon éneke (346.) közt már

(A többi hiányzik.)

Imádságok. Index.

A bártfai és kassai kiadás tartalmának összehasonlításából kétségtelenül kiderül, hogy a kassai kiadás 198 első lapja hű lenyomata a bártfainak, mely azt, mondhatni, lapról-lapra követi. Így a kassai kiadásból némi-
leg pótolhatni a bártfai hiányait. De nagy eltérés van a két kiadás közt később. Pl. Az »Iffiuságom vétke« kezdetű ének tizedik strophája a bártfai kiadásban a 230-dik, a kassaiban a 302. lapon van, a mi 72 lap különbség. Mi ennek az oka? Megnehezíti e kérdés megoldását az a körülmény, hogy nemcsak a

csak 46 lap a különbség, tehát az énekek sorrendje is némi változást szenvedett.

E kassai kiadás legbecsesebb része »Az olvasóhoz« intézett előszava, mely nézetünk szerint a bártfai kiadásban jelent meg először. Itt közöljük azt egész terjedelmében, kiegészítve és cursiv betűkkel megkülönböztetve a lapszélen levágott sorokat is:

A₂^a: »AZ OLVASOHOZ.

Sokan vadnak, kik felette igen ez Iftenben elnjugot, [*igy!*] hazája szerető vitez URNAK munkájára régtúl fogva vágynak, de mind edgyútt, s' igazán fohol nem találhatnák: mert némelly maga gondolatlanok, elmés vol- | tokot akarván mutogatni, felette igen meg-velztegették, magok vagy másoknak nevét kikalapálván a' versek fejből || [A₂^b:] és igy osztán az ő elmejekől származott munkának mondgyák, maga ha valoban meg-visgálnak, úresen találnák a' Kalafstromokat¹ mert bizony azt sem tudgyák, honnan jött s' hova mégyen, mivel-hogy oly dolgok vadnak, kiváltképpen a' hol (Exemplis pennarum él) mellyek sem Magyar sem Deák nyelven nem taláztatnak, hanem vagy Török, vagy penig más irásokban; jollehet nem e kibotsátott Enekekben, hanem más munkákban vadnak. De ezek || [A₃^a:] fohul (avagy ha taláztatnak-is, igen ritkán) nem taláztatnak mind edgyút s' igazan, hanem tsak az Nemes és vitézljő Rimái Iánosnak le-irt könyvében, mellyet ugyan ezen vitéz Urnak emlekezetire ki-akarván botsátani, ez énekek eleiben irt Elogiákat-is helyhezette volt. De mint hogy Mensura rerum omnium tempus est & dies occasio, az idő s' alkalmatosság ez jó igyekezetiben ellent állott Ellenber [*igy!*] penig vadnak fobán [*igy!*]² ifmét olly izetlen agyafúrt emberek, || [A₃^b:] kik hejaban való tsátságó nyelveket meg-zabolázni nem tudván,

¹ V. ö. ezzel a szólásmóddal: »Nem káptalan az ember feje«.

² A. m. sokan.

e' vitéz *Urat* immár halála után-is *rágalmazásokkal* sértegetik... azért hog' a' regi tudos *embereket* követvén, *szerelemes* verfeket irt. Ugyan-is inkább akart a' tudos *emberekkel* gyaláztatni, *mint* a' bolondokkal *ditsirtetni*. Nem-is tsuda *penig*, mert hogy hogy *álhat* meg a *böltseknek imez* mondasa: *Virtutem sequitur invidia*, ha minden *embereknek* tettzenék. *Senki* nem tsudálhattya, *mert* || [A₄^a:] nem ujság, így vólt *eleitől* fogva, s' így léfzen *órókké*.

Mert vallyon s' ki vólt... *böltseb* *Aristotelesnél*, *ékesben* *szólló* a' *Deakok* kozót [*így!*] *Ciceronál?* a' *Görögök* között *Demofthenefnél?* mindazonáltal *ők sem* *tetztenek* mindenek [*így!*]. S [*ez*] *dologért* *penig* *egyeb munkáját-is* megvetik. Ugyan-is nem jó *díznó orrában* *arany peretz*, nem-is *illeti* a' *szamárt* *bársony nyereg*, *a* *bolondnak* jó *fa pénz-is*, *fem* az *fem* más *munkája* nem *kengk* [*így!*]¹ *valós* *hanem* *annak* a' *ki tudgya* *hol lakik* s' *mit* *efzik*. || [A₄^b:]

Nints *foha* *olly szép* *harmatos* *gyenge* *virág*, hogy *a* *pók* *mérget* *nefzijen* *rola* *mellyről* a' *méhek* *mézet* *szedegetnek*: *azokban* *a* *Magyar* *nyelvnek* *ékefségét*, *s* a' *szóknak* *okofsan* *és helyefsen* *való őszve* *szerekesztetését* *abban* *lévő* *hár-moniát*, s' *elmés* *inventiokat*, *mellyekkel* *mint* a' *szép folyo* *patak*, *ékefen* *tsergedez*, *kell* *meg-tekinteni*... *annak* *békét* *hagyok* *hanem* *im* *ez* *negány* [*így*] *Iftenes* *Enekit*, *mellyeket* *tób* *foglalatofsági* *között* *mikor* *hozzá* *érkezett*, *kit* *Pfal* || [A₅^a:] *mufokbol*, *kit* *az* *Uj* *testamen-* *tomban* *lévő* *idvófséges* *Locusokbol*, *kit* *penig* *tsak* a' *maga* *inventiojából* *irt* *azoknak* *joságos* *tselekedeteket* *meg-tudgyák* *bótsólni*, *ki-erefszem*, *hogy* *ez* *vitéz* *Urnak* *országá* *mellet* *valo* *ditsiretefsen* *vifelt* *dolgainak* *tündókló* *hirét*, *elméjenek* *ékes* *volta-* *is* *őregbitse*, *lelke* *Iftennél*, *tefte* *penig* *az* *földben* *lévén*, *közöttünk* *való* *jó* *emlekezetit* *terjezfze*, *álhatatofon* *órókké* *meg-tartván*.

¹ A. m. ennek?

Illy jót tellyes szivből, S' igaz szzeretből, Hogy ez Urnak
kivánnunk. ||

[A₅^b] Az ő szép munkai, S elméje javai, Azt kivannyák
mi tőlünk.

Kiket más javára, Nem maga hafznára, Szerzett, Mig volt
kózóttunk.

Olvasd-meg irását, Mellynék [így!] szép folyását, Ez könyv-
ben megtalálod.

Elméjének élet, S' ditsóséges fényét, Holott felvadázhatod.

De ugy ha néked is Volt, mint ő nek-is, [így!] Apol-
lonal lakásod.

SOLVIROGRAM.

Pannonius.«

Az előszó aláírása anagrammatikus név, melyet megfej-
tenünk nem sikerült. Pedig érdekes lenne tudnunk, ki rejtőzik
alatta, mer az *lehet a Balassa és Rimay nyomtatásban meg-
jelent művének első sajtó alá rendezője vagy kiadója.*

Vessünk itt egy pillantást e két költő műveinek történe-
tére. Balassa elhal, mielőtt verseit kiadta volna. Pedig kiadásra
szánta, máskülönbem nem írta volna azokat össze »maga kezével«
egy könyvbe, gondosan megírva »külem külen mindenik éneket
mikor, miről « kiről szerzette, följegyezve mindenikének a nótáját
is.«¹ Meg volak benne jelölve azok az énekek, »kiket Balasi
Balint gyermeisigetül házasaigaig szerzett«, valamint azok is
mind »kiket házasaigaiba, kiket a Feleségitül való elválása után
szerzett, job risze a virág énekeket inkább mind Juliarul, mely
nevére azért keesztelte az szerelmesét, hogy a rigi poetakat
ebben is kövesse kik közül Ovidius Corinnanak, Joannes 2-dus
Julianak, Marullu Neeranak nevezte szeretüit.«² Ez volt a

¹ Balassa költményeinek Radvánszky-codexe 1. lap.

² Radvánszky-odex 57.

szerelmes énekek könyve, a szerelmes versek foglalták el nagyobb részét, noha »egy néhány istenes dicsíret és vitézsigről való ének is« volt benne. De volt Balassának még egy énekes könyve, melyben voltak »ennehány Istenhez való énekek, kiket a psalmusokból is magatul is szerzett, ki mindenestül is tiz, azok más könyvben vadnak, nem is adgya azokat ki medig töb Psalmust nem forditt meg azokhoz«. Ebben lehetett »a Jepthes Historiaja ki meg nem kész«. ¹ Kire maradt, ki örökölte e verses könyveket, a Rimay-kéziratok felfedezése után alig lehet kétséges öbbé, t. i. Rimay. Őt kérte meg halála óráján arra is »hogy az ő halálát verseivel ékesítse meg«, ² a mit, mint tudjuk, meg is cselekedett.

Sőt most már azt is tudjuk, hogy ezzel nem vélte eléggé leróni mestere iránt érzett háláját, hanem azonkívül »gybe sze-degette s renddel helyezettette« énekit is, azaz sajtó alá készí-tette azokat. Első részbe sorozta az »Istenhez tött buzgó könyör-gésit« s ellátá deák »summácskával« vagy argumentumocskával«, miként Balassa maga tette három első hymnusáva; második részbe osztotta »egyeledett állapotrul való elvegyült énekit«, harmadikba »Juliáról szerzett énekit«, deák argumenumocskával, minőt Balassa maga is írt »kettei eleiben«.

A Balassa verseinek eddig vázolt történetét kiegészíti ezen Előszó titokzatos írója. Világosan megmondja hogy Balassa munkái, beleértve a szerelmes énekeket is, sohol (avagy ha találtak is, igen ritkán) nem találtak mind edgyütt s igazán, hanem csak az nemes és vitézljő Jimái Jánosnak leirt könyvében, melyet ugyan ezen vitéz Urnak emlékezetire ki akarván botsátani, ez énekek eleiben írt Elgiákat is hely-zeztette volt . . . de . . . az idő s alkalmatossá ez jó igyekeze-tiben ellent állot« vagyis nem adhatta ki Balassa költeményeit.

¹ U. o. 99. lap.

² U. o. 148.

Az is kiviláglik ez előszóból, hogy Rimay kézirati kötete szolgált kiadása alapjául, de a szerelmes verseket jónak látta ő is mellőzni, saját szavait használva: azoknak »békét hagyott« s csak azokat a »nehány Istenes Enekit, mellyeket töb foglalatosági között, mikor hozzá érkezett, kit Psalmusokból, kit az Uj testamentomban lévő idvösséges Locusokból, kit penig csak a maga inventiójából irt«, nyomatta ki (eresztette ki).

Ez az Előszó, mely egy régi kérdésre elég világos feleletet ad, egyszersmind újabb kérdéseket vet föl. Hogyan van az pl. hogy Rimay verseiről egy szóval sem tesz említést? Legelőször az a felelet juthatna eszünkbe, hogy ez az előszó olyan kiadásban volt, melyben csak Balassa-költemények voltak. De nekünk valószínűbbnek látszik az a feltevés, hogy »Rimay leírt könyvében« a Balassáé után, talán nem is szorosán elkülönítve, mindjárt következtek a saját költeményei. Ez a feltevés mindenesetre megmagyarázná, hogy a bártfai és kassai kiadásban miért vannak úgy összezavarva Balassa és Rimay költeményei. Ugy is képzelhetjük a kiadó eljárását, hogy a Rimay leírt könyvből válogatott és a válogatásnál nem az énekek gondosan megállapított sorrendjére, hanem tartalmi rokonságára volt tekintettel. Hogy Rimay szerzőségével (ha tudta is) nem sokat törődött, abból is bizonyos, hogy például a kassai kiadás (de bizonyára a bártfai is így járt el) a címbe sem említi Rimay nevét, holott Péczeli Imrét, kitől szinte közöl énekeket, a címbe is megnevezi.

Micsoda vonatkozás van a Rimay »leírt könyve« s a Radvánszky-codex között? Ezt semmiképen sem tarthatjuk az előbbi másolatának. Világosan megmondja a másoló a kézirat elején, hogy Balassa »maga kezivel irt« könyvből másolt, melyben a költemények eredetére vonatkozó jegyzetek is a szerzőtől származtak, a másoló csak harmadik személybe tehetette át azt, a mi az eredetiben első személyben állott. Néha azonban ezt is elmulasztotta. Ez az eredeti kézirat Balassa

halála után Rimay tulajdonába került, a ki talán itt-ott maga is glossákkal kísérte és mindenesetre ezt vette alapul a könyvsajtó számára leírt könyvében, más rendszert adva annak, »summácskákat« írva elibe, ugy a mint azt fentebbi idézetünkben maga elmondja. Az ő leírt könyve a könyvnyomtatók kezén elkallódott (de úgy látszik 1677-ben még meg volt) a Balassa kéziratosa könyve pedig hagyatékából valamelyik rokonához vagy tisztelőjéhez kerülhetett, a ki másolatot vett róla. Az eredeti elveszett, a másolat megmaradt. Ez a másolat a Radvánszky-codex. Ugyanaz a másoló írta bele a Rimay énekeit is. Nézetünk szerint a Radvánszky-codex másolójának a Rimay köréhez kellett tartozni: baráti vagy rokonai közül való volt az, talán Rádai András vagy Esterházy Pál vagy Bori István, kik mindnyájan érdeklődtek Rimay irodalmi működése és műveinek sorsa iránt, a mint ezt levelezéseikből látjuk.¹ Hogy ennek így kellett lenni, azt ezenkívül még a Radvánszky-codexben Rimay énekei elébe írt bevezetésből vagy czimből is sejthetjük, melynek e szavai: »Keövetkeznek Rimai Jánosnak külömb külembfile Enekei, jollehet minden szerzisse szinte itt ninczen, mert mind keönyvestül az Tißába ejtettik volt, a mely keönyvben mind épen meg voltanak, azulta együvé nem szedhették eöket czak ennire is az mint itt vannak«: szintén olyan emberre vallanak, a ki Rimay személyi viszonyait közlőrl ismerhette. A Rimayt Balassával összehasonlító magasztalás után megemlítve, hogy Balassa Rimayt kérte fel halálának verseivel való ékesítésére, azt mondja a kézirat: »kit vighez is vitt Rimay János, mely irassát a töb éneki után helihesztettünk«.² De

¹ Ennek megállapítása végett ezek kézírásával össze kellene vetni a Radvánszky-codexet.

² Radvánszky-codex 148. 1. és Radvánszky: »Rimay J. munkái« előtt.

ebben a codexben ennek nyomát sem találjuk. Itt a 148—167. oldalon Rimaynak 1—20, a 173—175 oldalon 31—32. számúnak jelzett énekei foglaltatnak, tehát a Radvánszky-codex csak töredékesen maradt fent. Abból, hogy a Radvánszky-codex főleg a szerelmes verseket tartalmazza s olyan énekeknek, melyek a nyomtatott kiadásban feltalálhatók csak első sorát, vagy versszakát közli, a többinek helyet hagy, valószínűnek látszik az a feltevés, hogy másolónk akkor készítette munkáját, mikor Balassa és Rimay »Istenes énekei« már nyomtatásban is megjelentek s így annak korát 1632—66 közé tehetjük, ebből az utóbbi évből való ugyanis codexünkben Petkó Zsigmondnak »Cantio militaris«-a, melynek az előzőktől teljesen elütő kézírása eredetinek vagy egészen egykorúnak látszik s arra is enged következtetni, hogy ekkor már a codex gazdát cserélt.

Rimay leírt könyve, melyből »Solvirogram« az Istenes énekeket »kieresztette«, még ezután is szerepel, nincs ugyan megemlítve, de a kiadások eltéréseiből látjuk, a melyre még alább visszatérünk.

II.

Az énekek összezavarása a bártfai, lócsei, első váradi kiadásban feltűnő volt s az írói kegyeletet is sértette. Ez arra indított egy kiadót, hogy a kelendő műben szerzők szerint különválassa az énekeket egymástól.

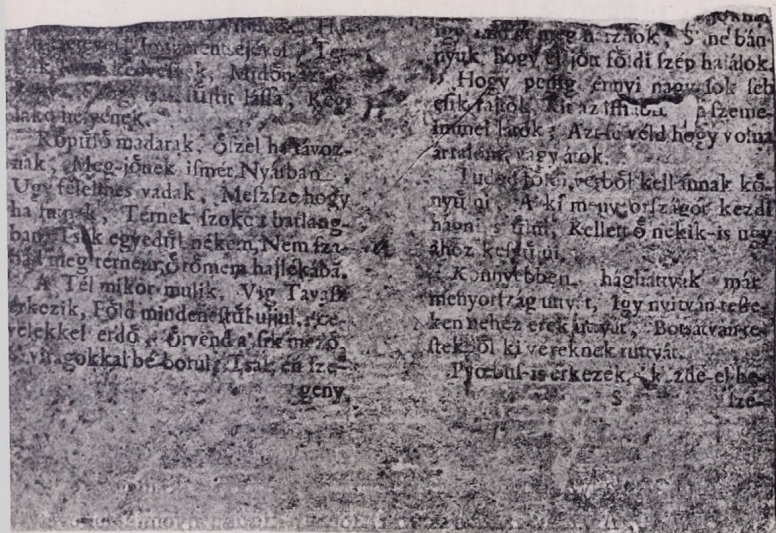
6—8. Az első ilyen rendezett kiadásnak a *második váradi kiadást* tartjuk. Egyrészt azért, mert Szenczi Kertész Ábrahám Váradon olyan könyvnyomtató volt, a kiben megvolt a képzettség és érzék ilyen hiba észrevezésére és megcorrigálására, másrészt mert ha a második és *harmadik váradi kiadás* is rendezetlen lett volna, azokat említette volna föl a többször hivatolt előszó. A *negyedik váradi* (rendezett) *kiadásról* már

biztos adatunk van, t. i. ezt követik s a címlapon meg is említik a pozsonyi stb. kiadások. A váradi rendezett kiadások elvesztek, az egészből egy négy oldalnyi töredék maradt fent. Azok megjelenése 1640—1660, t. i. a Szenczi Kertész Ábrahám váradi könyvnyomtatói működése megkezdése és befejezése két határéve közé teendő. Egyik kiadásnak, legnagyobb valószínűséggel a negyediknek megjelenését 1652-re lehetne tenni, mivel ebből az évből fenmaradt egy »Isten eleibe fel-botsátandó Áhítatos Imádságok« című váradi nyomtatvány, (Szabó: RMK. I. 865. sz.) mely mindig az »Istenes Énekek« függeléke gyanánt szerepel, ezen egy kiadás kivételével, mely valamiképp elkerült Balassa-Rimay énekeitől s csak önállóan maradt fent, míg a főmű, melyhez tartozott, teljesen elveszett. A különkötetés annál is inkább megtörténhetett, mert az »Imádságok« lapszáma itt is, mint a csonka bártfai kiadásban, újra kezdődik.

A mi az említett töredéket illeti, mely a *Nemzeti Múzeum tulajdona*, azt mi a váradi 2-ik vagy 3-ik kiadásnak tartjuk és pedig inkább másodiknak, mint harmadiknak. Váradinak mutatja a betűk typusa, korábbinak pedig azért kell tartanunk, mert id. Szinnyei József a »Comico-tragoedia« című moralitas 1646-ik évi kiadásával együtt egy 1650. évi váradi nyomtatvány egykorú (?) bekötési táblájából fejtette ki, tehát ez évek 1646—49. körül nyomtathatták.¹ Ennek a — mondjuk — második váradi kiadásnak rendezettnek kellett lenni, mert a töredék egyik levelén Rimay »Balassa Bálintnak Esztergom alá való készülete« című költeményének következő sorai állanak: »[Térjen munká-]joknak | így immár meg hasznok, S' ne bán- | nyuk hogy el-jött földi szép halálok. | — Hogy pedig ennyi nagy fok feb | efik rajtok, Kit az iffiabikon szeme- | immel látok, Azt fe véld hogy volna | ártalom, vagy átok. | — —

¹ M. Könyvszemle, 1878. évf. 272—3. 1.

— — Phœbuf-is érkezék s' kezdé-el be- || [szédét]; a másik levélen pedig a »Forog a szerencse« kezdetű ének (Incerto authore) 13--15. versszakai vannak: . . . Uliflesnek, Hofz- |
 lzú életével, Jó szerentséjével, Tet- | fzik még-is kedvesnek, Midőn
 azt o- | hajtya, Hogy tsak fűtit láffa, Régi | lakó helyének.

5. A váradi kiadás töredéke.¹

— — — — A' Tél mikor mulik, Vig Tavasz | érkezik, Föld
 mindeneftül ujjul, Le- | velekkel erdő, Örvend a' fik mező. |
 S' virágokkal bé-borúl, Tsak én sze- || [gény lélek, Sirok és
 kefergek,]. Ez a kétféle költemény itt az S íven van, már pedig
 a rendezetlen kiadásokban, pl. a bártfaiban 31' oldal (192—

¹ Ez az autotypikus hasonmás Erdélyi »Balassa Bálint«-jában (1899.) jelent meg először.

223) választja el a kettőt egymástól, míg a rendezettekben pl. az 1670-iki lőcsei kiadásban a kettő között 7 levél, az 1681-iki kolozsváriban 5 levél a különbség, tehát ugyanazon ívre eshetnek. Ebben a rendezett váradi kiadásban lehetett az a (kassaitól teljesen különböző) könyvnyomtatói előszó, melyet az 1677. és 1681-iki kolozsvári és 1692-iki debreczeni kiadásokban találunk. Az 1670-iki lőcsei kiadás, nem tudni mi okból, nem nyomatta azt le, noha máskülönben, úgy látszik, híven követte. Legalább nézetünk szerint az első rendezett kiadásban van helyén az az előszó, mely az előbbi kiadások rendezetlenségéről panaszolkodik s ha csak az 1677-iki kolozsvári kiadásban lett volna benne először, melynél korábit nem ismerünk, akkor e kiadás rendezője nem ismerte volna a váradi, lőcsei rendezett kiadásokat? Azért bajos ezt elhinni, mert akkor egymástól függetlenül aligha jutottak volna a rendezésben mindketten egyenlő eredményre. A váradi negyedik kiadás elveszett ugyan, de az 1676-iki pozsonyi és az 1720-iki lőcsei kiadás a címlapon is megemlíti, hogy »a váradi negyedik editio szerint« adattak ki. Meg lehetett említeni a váradi 4. editio követése az 1670-iki lőcsei kiadás címlapján is, mely kiadásból a négy első levél, sajnos, hiányzik. Ez az első fenmaradt rendezett kiadás.

9. Az 1670-iki (második) lőcsei kiadás nyomtatási évét a vele együtt kiadott folytatólagos ívjegyű prózai mű a »Via Jacobœa« címlapjáról tudjuk, melyen rajta áll: »LŐTSEN. | Brever Samuel által, 1670.« Benne már gondosan elkülönítve vannak egymástól Balassa és Rimay énekei, ellenben nincsenek különvéve, csak szerző megnevezése nélkül az »Istenes énekek« szakaszába vannak osztva Péczeli Király Imre énekei, melyeket a rendezetlen kiadások pedig különvettek. Ki hajtotta végre a rendezés munkáját, nem tudjuk. A fentebb említett előszó írója azt mondja, hogy »jó akarói fáradságos munkájok által« szedegette együvé az énekeket, de azok nevét nem említi. Ezek a rendezett kiadások

azért is nevezetesek, mert úgy látszik a rendezés alapjául Rimay kézírata szolgált. Ezt azon alapon állítjuk, hogy Rimay újabban felfedezett kézíratai között van több istenes énekéhez írt bevezetése is »Psalmi 51. periphrastica explanatio«

cízzel s ezeket a bőbeszédű bevezetéseket vagy »summácskákat« ebben a lőcsei kiadásban találjuk először lenyomatva, míg a rendezetlen kiadások szerkesztője (Solvirogram) nem tartotta azokat kiadásra érdemesnek. Az a körülmény, hogy az új kiadó kiadás előtt az eredeti kézírathoz fordult, a rendezés megbízhatóságát nagyon emeli. —

E lőcsei kiadás címlapja megegyezhetett a pozsonyi 1676-ikiével. Nagysága: kis 12-rét; ívjegyei (a »Via Jacoboëa«-val): A — U_[1] = 366 + 3 levél (Index) + 1 tiszta levél + (Via:) 1—42 lap. A leírt példányból, mely báró Radvánszky Béla sajkazai könyvtárában van, hiányzik elől 4 levél (A—A₄),

a »Via«-ból 39—40. lap s 43 köv., még van rongálva 63—64, 111—2. lap. Tartalma:

A—A₄^b hiányzik, A₅^a: [BALASSÆ (t. i. Elogia) kapitellel] »Es Venus beléje öntött nagy | szerelmét« sorral kezdődik, mely a Balog-Rimay-féle elogiumban van. Egy lapra kilencz vesszor

Via Jacoboëa,

az az:

**JAKOB PATRI.
ARKANAK**

Ügyöré,

Mely minden UTON JARÓ'S
bujdolo, gaz Izraelitákat bá-
toriságos és bődög DE-

HEK U-TRA igazgat,

Egynéhany oktató Regulák,
és Istenes Imád ágak által.

Gen. 48 15. 16.

*Amaz Isten, kinek élősze jár-
tanak az en Arystim, Abvalerio
ei isak, amaz isten, s' k'raplan
engem eleirél fogva mind e' mai
napiglan; Amaz Anggalhimeg-
szabadított engemet minden ge-
nebről, slágya meg az igaz
úton JAROKAT!*

LÖTSEN.

Brevet Samuel által, 1670.

6. Az 1670-iki lőcsei kiadás mellékletének címlapja.

esik s ebből kiszámíthatjuk, hogy e kiadásban a címlapon kívül csak a három elogium volt, előszó nélkül.

A₆^a [I. 1.]: *Néhai Tekintetes és Nāgos* | *vitez Urnak*, | GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK | Istenes és egynehany | vitez Eneki. | *ELSŐ.* | ADGY már tsendeffe- | get. [Kapitel: BALASSA | *ENEKI.* |]

3. MAS. | *A' Magyar Nemzetnek romlott* | *állapottyáról.* | O Szegény meg-romlott s' el- | fogyott Magyar nép.

5. MAS. | *Háboruit és szive fájalmát* | *számlálván,* | *keri Istent hogy* | *ketségben esefűl oltal-* | *mazza.* | LEIkemnek hozzád való búz- | gó kiáltáfa.

7. *Még-is azonról.* | OH én kegyelmes Istenem.

9. MAS. | BALASI BALINT nevére; *Mellyben könyörög* | *bűne botsá-* | *nattyáért, és hálákat-is ad, hogy* | *Istenhez való* | *meg-terefe által* | *kedvet lelt Istennél, s' az által* | *az órók kar-* | *hozattul meg-* | *szabadult.* | Bizonnyal ílmérem rajtam | nagy haragod.

12. MAS | *Még-is bővebb jóval kérleli Isten-* | *nek* | *haragját.* | OH én Istenem im mi törté- | nek én szegény fejemen.

15. MAS. | *Deo, vitæ mortisq, arbitro;* | Ex Od. | *Quem tu summe DEUS semel* | *Placatus, patrio lumine* | *respi-* | *cis &c.* | O Szent Isten, kit kedvedben.

17. MAS. | *Könyörög Istennek hogy bujdosá-* | *faban* | *vifellye kegyelmessen gond-* | *gyat, s' terjefszze-is újáb* | *áldását.* | KEgyelmes Isten, Kinek kezé- | ben.

19. MAS. | *Egy lengyel ének igeről igére, és* | *ugyan* | *azon notára, Bla-* | *hofz launáz &c.* | ALdgy-meg minket Ur Isten | a' te jó vóltodból.

20. MAS. | *Mellyben bűne botsánattyáért* | *könyörög.* | BOtsásd-meg Ur Isten iffúsá- | gomnak vétkét.

24. MAS. | *In laudem verri temporis.* | ALdott szép Pünköftnek gyó- | nyorú ideje.

26. MAS. | *In laudem Confinitiorum.* | Vitézek mi lehet.

29. MAS. | *Egy szép új könyörgés.* | NInts már hová
lennem ke- | gyelmes Istenem.

30. MAS. | *Pfalmi 27. translatio Ungarico* | *Carmine*
juxta Buchanani | *Paraphrasin* | *Egy Olaß Enek notájára.* |
Az én jó Istenem, ha gyer-
tyám | nékem.

34. [Hibásan: 336.]¹
MAS. *Pfal. 54.* | *Deus per*
nomen tuum ferva | *me &c.* |
A' Te nagy nevedért tart-
meg | engem Istenem.

35. [Hibásan: 355.]
MAS. *Pfal. 148.* | MEnnyi
feregek boldog tífz- | ta lel-
kek. [A' köv. lapon sajtó-
hibából 37 áll 36 helyett.]

38. [Hibásan: 388.]
Hymni Tres ad S. S. Trini-
tatem. | *Primus ad Deum*
Patrem. | A' Szent Haromfag-
nak első | fzemelye.

41. MAS. | *Hymnus*
Secundus ad Deum Fi-
lium pro impetranda mili-
tari virtute. | A' Szent Három-
ságnak Kinek, | imádkoznak.

44. *Hymnus Tertius ad Spiritū San-* | *ctum, Pro felici*
Conjugio. | A' Szent Háromságnak har- | madik fzemélye.

¹ A hibás lapszámozás itt és alább is részben abból ered,
hogy a »3« számjegy clichéje kétszer nyomódott le.

ENKRI.

99

szól a' szelajokról meg fosa sar-
hoz, és hőle eleven szán állapot-
nyába hagyarhoz, kit mindazon-
alcal sebes, véres s' bádgyass bol-
sában u' ugyanazira nemurál s'
ves hátra, hogy bor s' s' olajs' ödte-
sén sebeibe, szamároskájának
hátrán, jó gonávi seib' gazdának
nyágodalmas szállására s' tiven,
s' kése fize: efi tel gond s' tel sebé
ajánlón, meggyozisra sebeit.
Igy lóten a' doloz, igen meg öjuk
magunkas, hogy a' Cüriflu arde-
mének: s' kölleresseges, es talyes
épfegér, a' m' érdmük: knek s' b'
kelleressegeket fogyarok: r' s' ép-
reien s' ge: tel d' s' k' s' na kév' jük és
z' b' arjuk és a' m' s' s' ados' k' s'
gyelmeből magarok: k' s' t' s' r' e mil-
tós belent, az. s' min' s' öle s' ar-
mozas, alázatos s' fogból s' ale
szorgalmatos s' fogból s' arisuk ra-
E s' k' s' t' s' r' e

7. Az 1870-iki löcsei kiadás 95. lapja.

45. MAS. | *Ebben a Noe bárkájából el-re- | pült*
Galamb állapottyához ha- | fonlitván állapotiyat, kerí Iftent,
hogy életének sűrű nagy vefelye- | ben ontsá reá kedvét
áldásának | bárkájában való bé fogadásával | mentse-meg fok
kisírtettől fejét. || SEgély-meg engemet én é- | des Iftenem.

48. MAS. *Pfal. 42.* | *MInt a' fzmju fzarvas kit va- |*
dáfz rettentett.

51. MAS. | *Szarándok, vagy bújdosók éneke.* | *PUFztában*
Sidókat vezérlő jó | Iften.

53. MAS. | *Valedicit Patriæ, amicis, iisq̄ | omnibus*
quæ habuit ca- | rissima. | *OH én édes hazám, te fzés |*
Magyarország.

55. MAS. | *Ezt a' Pfallmuft a' Beza verfei- | ből for-*
ditotta, tsak halála | előtt való betegsé- | gében. || VEgetlen
irgalmu.

60. MAS. | *Fragmentum Cantionis cjujsdam | Ad Deum*
Opt: Max. | *MERT ki meg-tér, kegyelmet | kér.*

Alatta: A meg-irt Vitéz Ur, Iftenes | Enekinek vege.

[61.] *Az | Jó emlekezetű, Iftenben | idvóffegesen nyugovó*
 NEHAI NEMES | ES NEMZETES | RIMAI JA- | NOSNAK |
 Iftenes Eneki kő- | vetkeznek. ||

[62.] *Ovenus in Libro uno Epi- | grammatum: | Solis ut*
in folo motu constantia | constat, | — —

63. PSALMI LI. | *Periphraftica explanatio | MInt hogy*
Iften ellen fok ezer- | képpen való mindennapi vét- | keknek
számtalanságihoz ké- | pest, femmire nintsen nagyobb | szük-
ségünk töredelmes fzivből | kívánkozó szüntelenül való pæ-
nitentia tartáfunknál, | . . .¹ 65. . . . Könyörűly én rajtam
Ur Iften, | s' irgalmazz. [Kapitel: RIMAI | ENEKI.]

¹ Ezt és a következő feliratokat v. ö. Rimay munkái 309—325. l.

71. MAS. | *Szent János Apostol nem hejá- | ba való*
okból ítél, . . . 73. KIáltok hozzád mélyfejből, |

75. MAS. | *IGaz kőz mondás az, hogy a' ki | Sárban*
efik keveredetlen nem kél | ki belőle: . . . 77. REMénségem
te légy nékem. |

78. MAS. | *A' mi gyarló életünknek zabo- | lázatlan*
hig fekemlőjének tágan | való meg-erefztéfeből, . . . 81. O Ki
későn futok lelkem or- | vosához.

83. MAS. | *Ha az Ur Istennek értekezhe- | tetlen szent-*
fégének mélyfejes | felfegét meg-gondollyuk, . . . 92. Ad No-
tam: | *Valaki azt hiszi hogy nyer: | O Kegyelmes Isten nézz*
szé- | pen reám nyavalyáfra.

93. MAS. | *Bizonyyal el-hidgyúk a' Chri- | stusnak*
bizonyítáfaból, . . . 97. Örök életnek.

99. MAS. | *A' mi örvedetes lelki bődög- | ságunk-*
nak, . . . 100. BOLDog kinek vétkét az UR | meg-botsátta.

103. MAS. | *Istennek ereje lévén minden | hívőknek*
idvőffegekre az Evan- | gelium, . . . 106. HIVEk kerefztyének
jer ne tévelyegjünk.

110. MAS. | *Mint hogy az Isten parantso- | lattyának*
kemény erejéhez ké- | pest . . . 112. [OH uram Isten mely]
távoly [estem]. [Ez a levél félig ki van tépve.]

115. MAS. | *Mint hogy a' somjuhoztaknak | kedvekért*
lett elő kút folyásává | Christus Urunk . . . 116. EGYedül te
benned.

119. *Második része.* | Melyben e' világi életünknek ál- |
lapottyabol származó akadá- | lyoknak orvofló elzkozít szedeget-
hettyúk el- | ménkbe. | *Két réndbéli allapatot [így!] dolgok*
között forgunk . . . 124. VITÉzség embernek föld felett | élete.

126. ENCOMIA VIR- | TUTUM. || 127. A jófágos fő
tselekedetek, mel- | lyek Deák nyelven Virtusoknak | hivattat-
nak . . . 128. VIRTUS lelki jószág kit fok | Bölts magasztal.

134. MAS. | *Ha az időnek igen visszálko- | dó fel hábo-
rodott állapotja miat | . . . EZ vilá- g mint egy kert.*

138. MAS. | *E' világnak az ó természeti- | ról . . .*

139. KErekdéd e' vilá- g gömbölyű | mint lapta.

142. MAS. | *Az udvari nyalakodáft hozó | rofsz élet-
nek . . . UDvar s' irégy tifztek tölem | távozzatok.*

148. MAS. | *A' Szerentsének természeti- || [149.] ról . . .
Hltető szerentse nem kell a- | jánláford.*

152. MAS. | *Laus mediocritatis. | SENkit a' pénz és
kints még | boldoggá nem tótt.*

155. MAS. | *Minden e' világi teremtett ál- | lati kőzött
az Iftennek . . . 156. VIIágon, Eg alatt.*

159. MAS. | *Hogy az egekből mindenekre | vigyá- zván . . .
Az Ur az Egbe.*

160. MAS. | *Hogy nyavalyjáról és fáj- dalmárol . . .*

161. KInek te- gyek panafzt Ur Iften | nem tudom.

162. MAS. | *Lelki vigáftálás. | LEgyen jó idő tsak
fetske fzáll | házamra.*

164. MAS. *Gyakor nyomoruságunkban . . . 165. KE-
vező fzeddel nézz nagy | Iften reám.*

169. MAS. | *Az inségnek és nyomoruság- | nak enyhi-
tésére. | ENyhítsd-meg Ur Iften bús | szivem kefervét.*

171. MAS. | *A' kétségnek mér- ges kifirteti | ellen. | HOgy
feletkezék-el.*

174. MAS. | *Hatalmaskodók ellen. | Ha az Iften nékem.*

179. MAS. | *Az Anyaszentegyház tagjai- | nak hábor-
gatói ellen. | TArts-meg Uram engem, mert el- fogyott a' szent.*

182. MAS. | *E' világi életünknek fok rend- | béli rá-
n- rohanó vefzedelmes o- | fstromlásit, . . . 184. AZ jó hitű ember
szelid e' vilá- | gon.*

188. MAS. | *A' kilentzedik Pfalmufbol, . . . KEgyes Jehova
tekints reánk | menyből.*

193. MAS. | *Oltalomért, és a' kifirteteknek el- | távoztatásáért való efe- | dezés.* | NIntsen segítségem.

194. MAS. | *Ez következő éneket Bá- | thori Sidmond Fejedelemnek tsi- | nálta vólt, és Kátai Györgylül | küldötte-bé kevés napokkal az e- | lótt néki, hogy Havasalföldből | Szinán Vezér Basát 1595 efsz- | tendőben ki-kergette diadalmat véven [így!] hadán a' Duna mellett Gyirgyonál.* || 195. Jój mellém szent Isten.

197. MAS. | *Az jó emlékezetű, vitézség- | ben es iftenes életben gyönyörkő- | dő, Tekintetes és Nágos Homen- | nai Iftván Uram kertere tsi- | nálta e' következő két | Eneket.* | Ad notam: | *Siralmas nekem idegen föld:* || 198. IGaz által út.

199. MAS. | Ad notam: | *Aldótt szép Pünköfstnek:* | KAtónák hadnagya.

201. MAS. | *Mikor Füleket, Szétsént, és e- | zekkel a' több vég várakat re- | menseg kívül Isten a' Pogány | kézből meg szabadította, | akkor tsinálta ezt az | Eneket.* | MInden dolgok között láthatz | vizáltatáft.

204. MAS. | *Christianæ pietatis & almæ fidei | succincta commendatio.* | NEM lehet szebb dolog a' ke- | resztyénfégnél.

208. MAS. | *Cantici Beatæ Mariæ Virginis | paraphraf-tica explanatio.* | SZúz Mária lakozván Názá- | retbe.

210. MAS. | *Az Evangelium recitálása u- | tán minek előtte az Igének ma- | gyarazattyához kezdene a ta- || [211.] nitó ezt az három versfetskét, és | éneketskét az ő nyelveken ének- | lik a' Tsehek, mellyeket azon ige | folyásával és azon Notára, így | magyarázott-meg. | Az első vers az Atya Iftenek | személyét. A' második a' Fiu I- | stennek A' harmadik a' Szent | Lélek Isten személyét illeti. | MI Urunk, s' édes Atyánk.*

212. MAS. | *Poft Concionem dicenda.* | ADgyunk hálát Iftenünknek.

213. MAS. | *Omnia post obitum fingit majo- | ra vetustas, |*
Majus ab exequiis nomen in | ora venit. | Az idő ófaga nevel
 magas fá- | kat.

214. MAS. | *A' Tekintetes és Nagyságos vi- | téz Urnak*
Gyarmati Baláfi [így!] Bá- | lintnak Esztergom alá való
ké- | születi, s' Imádsága. Mit pel- | dázott legyen az ő ver-
felyes ka- | mukából tsináltatott Zászlója, | kin harfával Dávid
király va- | gyon térden le- | telepedve, ófzve- | fogott, s' fel-
emelt kezzel írva. | Vers fejek: | *Balafios fratres Rimai de |*
corat. | BOTSÁFD szent Lelkedet. 222. MAS. | *Az ofstromra*
menvén . . . 225. MAS. | *Meg febefedvén a vitéz Ur | . . .*
 229. MAS. | *Halála előtt való betegségé- | ben . . .* 233. MAS. |
Hæc ex Psalmo dictus Dominus | Valentinus Balaffa pani-
tens | scripsit, (uti videre est supra pag. | 50.) Reliqua per
inventionem | poeticam Johannes Rimai ad- | didit. || 234. Mínt
 ágyu golyobis . . . 236. MAS. | *A Tatarok bé-jóvése . . .* 238.
 MAS. | *Diána a' vadászfáznak [így!] Isten | Afzfzonya, . . .*
 243. MAS. | *A' melly Musák . . .* 246. MAS. | *Deploratio*
fratrum Balaf- | forum. 250. In Lividum. | . . .

Végül: *Ezek a' megnevezett fő személy- | nek RIMAI*
JANOSNAK | Eneki: | Immár következnek | más egynehány szép
énekek. ||

251. ELSŐ, | *A' Szerentsének álhatatlan vól- | táról, e'*
sentiának bőtüi- | ból álván. | FERENDUM ET SPE- | RAN-
DUM. | Incerto Authore. | FOrog a' fzerencse. [Kapitel: *ISTENES |*
ENEKEK.]

257. MAS. | *Bún botsánatért. |* O Szép drága zálag.

265. MAS. | *Bún botsánatért. Sz. Ts. M. |* IFjúságom
 vétke gyakran jút | ezemben.

270. MAS. | *Az idvőffeges ki-múlásért. |* EGekben lakozó
 fzenséges | Háromság.

275. MAS. | *SZegény fejem Uramhoz o- |* hajt.

277. MAS. | A' Gonofz természet meg rom- | láfaról.
284. MAS. | TEged Uram valamikor lel- | kem kezd
kiáltani.
287. MAS. | A' Mufak szálláfi.
291. MAS. | *Jo fzerentsés úért.* | JArulok az Urhoz.
295. MAS. | MEg adgya még Iften örömét | szívemnek.
299. MAS. | *Fragmentum cujusdā Cantionis.* | Nota:
Uram benned &c. | VÍgaságom mint fordula bá- | natra.
300. MAS. | GAzdag bő kegyelmű.
304. MAS. | Nota: *Légyen jó idő tsak:* | EL jó még az
idő tsillagom fel | támad.
311. MAS. | Kőnyörülő szent Istenhez.
314. MAS. | Nota: *Saulnak a' Dáv:* | PAraditsomnak te
szép fényes | Napja.
320. MAS. | EN nyavalyás lelkem ferkeny | fel álmodbul.
324. MAS. | EGYkor egy vén jámbor talál | egy iffúra.
327. MAS. | NE hadgy Ur Iften kérlek el- | vesznem
bűnőmben.
330. MAS. | *Jaj tenéked ki prwadálfz.* | *Efa. 33. 1.* |
PRædának ki örül.
333. MAS. | PAifa szegény fejmemnek.
336. MAS. S. K. | Nota: *Téged Uram val:* | Bűn tef-
téből s' tómlóztéből ki | f szabadit meg engem.
340. MAS. | Kőuyveim [*így*] forráfi, áradáfi in- | dullyatok.
342. MAS. | NE szálly pörben én velem.
345. MAS. | MAgasztallak én Istenem U- | ram és
Atyám.
349. MAS. | MIként Ægyptusban edgy | Pellikán madár.
352. MAS. | VAróm Uram Iften fejmemre | kedvedet.
355. MAS. | AZ Ur Iften nékem édes táplá- | lóm.
358. MAS. | *Az Istennek Atyai gond, vife-* | *leséről.* |
MÍre bánkodol oh te én fzi- | vem.

361. MAS. | *Az Házaaffagrol.* | A' Ki indul hozzfzú útra.

[367.] RENDI E' KÖNYVBEN | foglalt énekeknek.

[373—4. lap üres.]

Melléklete: [1. 1.] *Via Jacobæa,* | az az: JAKOB PATRI-
 ARKANAK | *Olly úta,* | Mely minden UTON JARÓ, s' | buj-
 dofó igaz Izraelitákat, bá- | torságos és bódog DE- | REK
 UTRA igazgat, | Egy néhány oktató Regulák, | és Istenes Imád-
 ságok által. | Gen. 48. 15. 16. | *Amaz Isten, kinek előtte*
jár- | *tanak az én Atyáim, Abrahám,* | *és Ifák; amaz Isten, a'*
ki táplált | *engem eleitől fogva mind e' mái* | *napiglan:*
Amaz Angyal ki meg- | *szabadított engemet minden go-*
noftól, áldgya meg az igaz | úton JARÓKAT! | LŐTSEN. | —
 Brever Samuel által, 1670. || [2. 1. üres.]

[3. 1.] AZ IGAZ UTON- | JAROKHOZ. | Boldogul
 akarfzé házadból | — —

4. 1. I. REGULA. | GÖndold-meg — — [Összesen 15 regula.
 A IX. Regulában (16. 1.) ez a verses fordítás van: *Sit nofter*
Dominus, fit tutor, det | *modo victum,* | *Det vestes, fatis est:*
cætera | *mundus habe.* | az az: | Tsak az Isten légyen Urónk,
 Utainkban mi tutorónk, || Etelt, italt, ruhát adónk, | Egyebeket
 máfnak hagyónk. | a XII-ikben: 21. 1.: *Qui me servasti pue-*
rum, juve- | *nemq; virumq;* | *Nunc serva miserum, me*
quoq; | *Christe senem.* | Christus ki meg-tartál engem, | Gyer-
 mek, iffiú, s' emberségben; | Moft-is tarts-meg inségemben, |
 S' ne hadgy el én vénségemben! | és lejobb: Uram Jéfus tarts-meg
 engem, | S' útaimban légy vezérem: Ki | meg-tartottál fok izben, |
 Moft-is ne hadgy e' veszélyben. |

27. PRIMA | ORATIO | VIATORUM. | *in ingressu iti-*
neris dicenda. | Utadnak el-kezdésében | így, vagy hafonlo-kép-
 pen | imádkozzál. | OH fényes egekben lako- | zó — — 32. 1.
 II. ORATIO. | *In Progressu itineris.* | Utnak közepin mondandó |
 Imádság. | Oh én bújdfó — — [39—40. 1. hiányzik.] 41. 1.

III. ORATIO. | *In Egreffu & Regreffu itineris | dicenda.* ||
 [42.] Utnak el-végezésében és útról | való haza térésben mon-
 dandó Imádság. | OH Izraelnek — — [A többi hiányzik.]

Egyetlen példánya *Báró Radvánszky Béla saájó-kazai könyvtárában*. Első rövid ismertetése R. Kiss Istvántól a M. Könyvszemle 1902. évf. 125—126. lapjain.

Az énekek betűsoros »rendi« a következő: ¹ [367. 1.] *A.* Adgy már tsendefféget, lelki 1. Aldgy-meg minket Ur Iften 19. Aldott bép Pünköftneec gyõn: 24. Az én jó Iftenem ha gyer: 30. A' te nagy nevedért tarts 34. A' Sz. Hárõságnak elsõbem: 38. A' Sz. Hárõságnak kinek 41. A' Sz. Hárõságnak har: 44. Az Ur az égbe mint Kir: 156. Az jó hitú ember fzelid e' 184. Adgyunk hálát Iftenúnknec 212. Az idõ ósága nevel magas 213. A' gonoß természet meg rom: 277. A' Mufac ßálláfi Nymphák 287. Az Ur Iften náké [így] édes táp: 355. A' ki indul hoßßú útra 361. — *B.* Bizonyal ifmerem rajtam 9. Botsáfd meg Ur Iften iffíus: 20. || [368. 1.] Boldog kinek vétkét az Ur 100. Botsáfd Sz. Lelkedet égbúl 214. Bún teftébõl tõmlõtzebõl 336. — *D.* Delos fzigetébõl e' minap 239. — *E.* Egyedül te benned mellém 116. Enyhítsd meg Ur Iften bus 169. E' világ mint egy kert, kit 134 (hibásan: 234). Egekben lakozó ßentseges 270 (hibásan: 279). El-jó még az idõ tsillagom 304. Egykor egy vén jámbor tal: 324. En nyavalyás lelkem serk: 320. — *F.* Forog a ßerentse mit biz: 252. — *G.* Gazdag bö kegyelmú keg: 300. — *H.* Ha az Iften nékem, sötét: 174 (hibásan: 114.). Had vezérlõ Pallás tekints 222. Hitetõ ßerentse nem kell 149 (hibásan: 139). Hívek kereßtyenec jer ne 106. || [369. 1.] Hogy feletkezel-el rolam 171. — *I.* [és *J.*] Igaz által út, jóval forró 198. Jó mellém fzent Iften 195. Im hol édes hazám, Ez a' 226. Iffiu-

¹ Az eredetiben *cursiv* szedéssel.

ságom vétke gyakran 265. Járulok az Urhoz, men: 219. — *K.* Kegyelmes Iften kinek kez: 17. Könyörűly én rajtam Ur Ift: 65. Kiáltok hozzád mélységből 73. Kerekded [igy] e' világ gömbölyű 139. Kinek tegyek panaßt Ur 161. Kedvező fze-meddel nézz: 165. Kegyes Jehova tekints 188. Katonák had-nagya, Iften: 199. Kérddedd e' koporfót, miért 244. Könyvem forrási arádáfi [igy] 340. Könyörülő ßent Iftenhez 311. — *L.* Lelkemnek hozzád való buz: 5. Légyen jó idő tsac fetske 162. || — [370. 1.] *M.* Mennyei feregek boldog tißta 35. Mint a' fzmjü ßarvas kit 48. Mert ki meg-tér kegyelmet 60. Minden dolgok közzött lát: 201. Mi Urunk s' édes Atyánk 211. Mint ágyu golyobis Temért 234. Meg adgya meg [igy] Iften öröm: 295. Magaßtallak en Iftenē Ur: 345. Miként Ægyiptusban egy 349. Mire bánkodom oh énßivem [igy] 358. — *N.* Nints már hova lennem keg: 29. Nintsen segítségem kívűled 193. Nem lehet ßebb dolog a' ker: 204. Ne hadgy Ur Iften kerlek el 327. Ne ßály pörben velen 342. — *O.* O fzegény meg-romlott s' el 3. Oh én kegyelmes Iftenem 7. Oh en Iftenem immi tört: 12. Oh ßent Iftent [igy] kit kedvedben 15. || [371. 1.] Oh én édes hazám te ßép. 53. Oh ki késön futok lelkem or: 81. Oh kegyelmes Iften nezz 92. örök [igy] eletneç ßép idvöffégnek 97. Oh Uram Iften melly tavoly 112. O szép draga zálag, igaz 257. — *P.* Pufztában Sidókat vezérlo 51. Pallas nem nyughatikó [igy] 236. Paradißfomnak te ßép fén: 314. Prædanak ki örül erßenye 330. Paifa fzegény fejemnek 338. — *R.* Remésegem te légy nékem 77. Rettenetes rúty gyáßt mint 250. — *S.* Segely meg engemet én édes 46. Senkit a' pénz és kints meg [igy] 152 (hibásan: 153). Szűz Mária lakozvā Náz: 208. Szegeny fejem Uramhoz 275. — *T.* Tarts-meg Uram engem 179 (hibásan: 176). || [372. 1.] Tsudálható nagy dolog ßer: 246. Téged Uram valamikor 283. — *V.* [és U.] Vitezek mi lehet e ßeles [igy] föld 26. Vegetlen irlalmu ô te 56. 229. Vitézseg emberuec [igy]

föld 124. Virtus lelki jóság kit fok 128. Udvar s' irigy tiűtek
tölem 142. Világos ég alatt nints olly 156. Vigaságom mint
fordula 299. Várom Uram Isten fejemre 352. | VEGE. ||

Összehasonlítva egymással az 1635—40 között nyomtatott bártfai s az 1670-iki lőcsei kiadást, következő érdekes eredményre jutunk: A bártfai kiadás 81, a lőcsei 101 ének¹ foglal magában; továbbá: a bártfai kiadásban négy olyan ének is jelent meg, melyek a lőcseiből kimaradtak. Ezek: 1. *Dicsírlek Uram téged* (291. 1.), Péczeli Király Imre éneke. 2. *Dicsőült helyeken mennyei Paradicsomban* (77. 1.), Czime: *Azon [148.] Pfalmus. J. P. C. Balassa és Rimay költeményei között*: 3. *No nem kefergetlek*. Töredék. (153. 1.) 4. *Sublimi te Pater æthere* (240. 1.). A lőcsei kiadás 24 énekkel bővült, melyből 3 esik Balassára, 18 Rimayra és 3 a Különféle Istenes Énekekre.

I. Balassa énekei, melyek e kiadásban újak, a következők:

1. *Aldott szép Pünköftnek gyönyörű ideje* (24. 1.).
2. *Ó édes hazám te szép Magyar-ország* (53. 1.).
3. *Pufztában Sidókat vezérlő jó Isten* (51. 1.).

II. Rimayéi: 1. *Az jó hitű ember szelid e' világon* (184. 1.).

- A Gönczi énekeskönyve is átvette. 2. *Adgyunk hálát Istenünknek* (212. 1.). 3. *Az idő ófága nevel magas fákat* (213. 1.). 4. *Enyhítsd-meg UR Isten bús szivem kefervét* (169. 1.). 5. *Ez világ mint egy kert* (134. Indexben hibásan 234.). 6. *Ha az Isten nékem, segítségben² fényem* (174. 1.). 7. *Hitető szerentse nem kell ajánlásod* (149. 1. Indexben 139.). 8. *Hogy feletkezék el³* (171. 1.). 9. *Igaz által út* (198. 1.). 10. *Kinek tegyek panaszt* (161. 1.). 11. *Kedvező szemeddel nézz nagy Isten reám* (166. 1.). 12. *Kegyves Jehova tekints reánk menyből* (188. 1.).

¹ Az »Esztergom alá való készüllet« 10 éneknek van számítva.

² Indexben helyesebben: Ha az Isten nékem *sőiet*[ségben fényem].

³ Indexben: Hogy feledkezel-el rolam.

13. Minden dolgok között láthatz vizsgálattást (201. 1.). 14. *Mi Urunk, s' édes Atyánk* (211. 1.). 15. *Nintsen segítségem kivüled Istenem* (193. 1.). 16. *Senkit a' pénz, és kints még boldoggá*

nem tött (152. Indexben: 153. 1.).

AZ NÉHAI TEKINTETES ES

Nangos vitóz

URNAK,

G Y A R M A T I

BALASI

BALINTNAK.

*s amaz jó-emlekezetű Isten
ben boldogul ki-múlt Néhai
Nemzetes*

RIMAI JANOSNAK

*az haza fiának, és a' Magya
nyelvnek két ékezségének.*

ISTENES ENEKI.

*Mellyet a' Váradi negyedi
ditio-szerint egynehány u
Enekekkel és Imádságokkal
ki borsátott.*

**sonban Faber Mihály
által 1676.**

8. Az 1676-iki pozsonyi kiadás cím-
lapja.¹

*nek. | ISTENES ENEKI. | Mellyet a' Váradi negyedi[k] | [E]ditio-
szerint egy néhány ú[j] | Enekekkel és Imádságokkal | ki
botsátott. | [P]osonban Faber Mihály | által 1676. ||*

17. *Szűz Mária lakozván Názá-
retbe* (208. 1.). 18. *Tarts-meg
Uram engem, mert elfogyott a'
szent* (179. 1. Indexben 176.).

III. Istenes énekek: 1. *Az Ur
Isten nékem édes táplálóm* (355.
1.). 2. *Mire bánkodom oh te én
szívem* (358. 1.). 3. *Várom Uram
Isten fejemre kedvedet* (352. 1.
Versfőkben: VS BALINT VHAD).

10. A löcsei kiadással tartalomra, beosztásra nézve teljesen megegyez az 1676-iki pozsonyi kiadás. Czíme:

*Az Néhai tekintetes és | Nangos
vitóz [így !] URNAK, | GYAR-
MATI | BALASI | BALINTNAK. |
Es amaz jó-emlekezetű Isten-
ben boldogul ki-múlt Néhai
Nemzetes | RIMAI JANOSNAK |
[I]g az haza fiának, és a' Ma-
gya[r] | nyelvnek két ékezségé-*

¹ A címlap rongált, ezért hiányoznak egyes betűk erről a hasonmásról.

Kis 12-rét, ívjegyei per 12 levél): A—Ff₅+5 levél = 11 számozatlan lap + 1—105 + 2 + 106—702 lap. Hibás lap-számok: 446 helyett 456, 602 (502), 684 (683), 687 (686), 688 (687), 691 (690), 692 (691), 695 (694), 696 (695), 699 (698), 700 (699) áll; hiányzik: 612—5, 640—1, 654—9. lap.

Tartalma: [A^b]: Ovenus in Appendice | Epigrammatum: | *Præter Virtutem.* stb.

A₂^a: ELOGIA | *Spectabilis ac Magnifici* | *Domini* | VALENTINI | BALASSA | *de Gyarmat.* | Militis & Poëtæ cultissimi. | *Ad* | VALENTINUM | BALASSAM | Johannes Rimainus. | BALint, *nemzetedben* | *ki-vóltál* BALAS- | SA, | — —

[A₄^a]: *In eundem* | JANUS BALOGUS | Tolnæus. | *DIq, Deaq, fimul celo* | — —

[A₄^b]: UNGARICO IDIOMATE | *per Joannem Rimai red-* | *dita in hunc modum,* | Isten Afzszonyok- | kál [így] égben az Iste- | nek.

[A₆^b] I. 1.: *Nehai Tekintetes és Nāgos* | *vitéz Urnak.* | GYARMATI | BALASSA | PALINTNAK [így!] | Iftenes és egy néhány | vitéz Eneki | ELSő. | ADGY már tfen- | defféget. [Kapitel: *Eneki* | *Balaffa.*]

105. 1. A' meg-irt Vitéz Ur, Iftenet [így:] Enekinék | vége. ||

95 Énekl.
dalsék ékeflég már
mind-nyajatoknak.

Fényes fok szép szer-
szám vitézlő nagy szép-
ség, Katonatalalmány,
úi formaékeflég, Sereg-
ben túndókló és fénlő
frisseflég, En tőlem, s-
Iftent ől légyen már bé-
keség.

Sok jó vitéz legény
kiket fel-emeltem, kik-
kel fok jót tőrttem, tar-
tottam, s-neveltem,
maradgyon nálatok jó
emlékezetem, Juffon
esztetekben jó tétémről
neyem, Vi-

9. Az 1676-iki pozsonyi kiadás
95. lapja.

[106.] Az | Jó emlékezetű, Istenben | ivóffégesen [így] nyúgató | NEHAI NEMES | Es Nemzetes | RIMAI JANOS- | NAK, | Istenes Eneki kő- | vetkeznek.—Kapitel: *Éneki* || *Rimai* |

[107.]: O Venus in Libro u- | no Epigrammatum: | *Solis ut in folo* — —

106. 1.: PSALMI LI. | Periphraistica explana- | tio. | *Mint hogy Isten ellen* — |

434. 1. Ezek á meg nevezett fő | személynek *Rimai Ia- | nosnak* Enekit [így!] Immár | következnek más e- | gynehány szep ene- | kek. || 435. ELSŐ | *A' Szerentsének állhatát- | lan voltáról* — — [Kapitel felváltva: *Eneki* || *Rimai* | és *Enekek* | *Istenes.*]

633. RENDI é KÖNYVBEN | foglalt énekeknek. |

642—3. 1. [Kapitel: Uton-Jarok || Regulai.] Külön cím lap nem volt. 15 regulából és 3 oratióból áll, mint az előbbi kiadás.

702. *Autor ad Viatorem.* | *Efa.* 30 21. Hæc illa est | via, incede per eam, | *I. Sam.* 17. 37. Abi, & fit Iehova Tecum. | VEGET. ||

Egy példánya a *M. Nemz. Muzzeum könyvtárában* RMK. 1427. jelzet alatt van, egy másik a *hallei magyar könyvtárban* (M. Könyv-Sz. 1886. 263. l.). V. ö. Szabó: RMK. I. 1207. sz.

11. 1679-iki bártfai kiadás. Az | *Néhai Tekintetes és Nágos Vitéz* | URNAK, | GYARMATI | BALASI BA- | LINTNAK, | Es | *Amaz jó emlékezetű, Istenben* | bődögül ki-múlt *Néhai* | NEMZETES | RIMAI JA- | NOSNAK, | Igaz haza fiának, és a' Ma- | gyar nyelvnek két ékességének | *ISTENES ENEKI.* | Mellyet a' Váradí negyedik *Edi- | tio* szerént egynehány új Enek- | kekkel és imádságokkal | ki-botsáttották | — | Bártfán, BERGER MIHÁLY | költségével, 1679-ben. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél) = A—R₅ + 1 levél; a mellékleté: 6 levél + S—T₃ + 2 levél = 9 számozatlan lap +

1—39+[innen az 57. lapra ugrik] 57—79+1 (üres)+2 szltan lap+81—392+7 szltan lap (Index)+1 üres lap; mellékleté: 23 számozatlan levél. A 40. lap helyett az 57. következik.

Tartalma:

[A^b]: Ovenus in Appendice Epi- | grammatum. | *Præter*
Virtutem, nihil immor- | *tale*
tenemus. | *Mens manet & Virtus:*
Cætera | *mortis erunt.* | Nints
femmi állandó: Tsak az | elme
java, | S vitézféggel talált jó
hirnek | folyamja. | Egyebet mind
el birt az halál | hatalma, | Hal-
hatatlanságban tsak ez ket- | tőt
hadta. | [Itt végződik a lap.]

A₂^a: ELOGIA | *Specta-*
bilis ac Magnifici | *Domini* |
VALENTINI | BALASSA | de
GYARMAT, | *Militis & Poëtæ*
cul- | *tiffimi.* | *Ad VALENTI-*
NUM | *BALASSAM,* | JOANNES
RIMAINUS. | *BALINT* *Nemze-*
tedben ki | *vóltál* BALASSA.

A₃^b: *IN EUNDEM* |
JANUS BALOGUS | *Tolnæus.* |
Diq, Deaq, fimul celo — —

A₄^a: *UNGARICO IDIO-*
MATE, | *per* JOANNEM RIMAI |

reddita in hunc modum: | Isten Afzonyokkal égben az |
Iftenek, | — —

A₅^b [1. 1.]: *Néhai tekintetes és Nāgos* | *Vitéz Urnak,* |
GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK. | Iftenes és egynehány |
vitéz Eneki. | ELSŐ. | ADgy már tsendefséget.

Az
Néhai Tekintetes és Nāgos Vitéz
URNAK,
GYARMATI
BALASSA-
BALINTNAK,

Es
Amaz jó emlékezetek, Iftemben
baldogul ki-mult Néhai

NEMZETES
RIMAI JA-
NOSNAK,

Igaz haza fiának, és a Ma-
gyar nyelvnek két ékelségének
ISTENES ENEKÉ.
Mellyet a' Várad negyedik *Edi-*
110 szerént egynehány új Enek-
ekkel és imádságokkal
ki-botsátrorták

Bártfán, BERGER MINALY
költéségével, 1679-ben.

10. Az 1679-iki bártfai kiadás
cízmlapja.

79. *A' meg-irt Vitéz Ur, Istenes | énekinek vége. ||*

[81.] *Az | Jó emlékezetű, Istenben | idővségesen nyúgová |*
NEHAI NEMES és | NEMZETES | RIMAI JA- | NOSNAK |
ISTENES ENEKI | következnek. ||

[82.] *Ovenus in lib. Epigram. | Solis ut in solo motu.*

[83.] *PSALMI LI. | Peri-*

phraistica expla- | natio, |
MInt hogy Isten ellen fok. |

81. *[igy, bis!] KÖnyörűly*
én rajtam — —

272. *Ezek a' meg-nevezett*
fő sze- | méllynek RIMAI
JANOSNAK | Eneki; Immár
következnek | más egynehány
szép Enekek.]

273. *ELSŐ. | Az szeren-*
tsének. — — [Kapitel: ISTE-
NES ENEKEK.

[393.] *RENDI E' KÖNYV-*
BEN | foglalt Enekeknek. |

[401.] *Via Jacobæa. | az*
az: | JAKOB PA- | TRIARKA-
NAK | Olly úta, | Mely mindē
UTON-JARÓ, | s' bujdosó igaz |
Ifraëlitákat, bá- | torfágos és

boldog DEREK | UTRA igaz-

gat, | Egynehány oktató Regulák, és | Istenes Imádságok által. |
Gen. 48. 15. 16. | Amaz Isten, kinek előtte járta- | nak az
én Atyáim, Abrahám és Isák, | amaz Isten a' ki táplált |
engem eleitől fogva mind e' mai | napiglan amaz Angyal, ki
meg- | szabadított engemet mindē go- | nosztúl, áldya-meg
az igaz | UTON-JAROKAT! | — | 1679-ben. ||

E N E K L 95
M A S.

A mi gyarló életünknek
zabolázatlan hig fekemlőjének
rágan való meg-eresztéséből, lel-
ki életünknek gyarapításában,
olty igen meg-szokunk fogar-
kozás, hogy ha Valamiokból tá-
madott fogarokzás és nyavalya,
csak gyenge fájdalom szikere
Való sanyarítással kezd Vala-
medy ragunkat illeni is, szor-
galmatossággal való jabbítását,
szagatással és orvossággal egyke-
zünk minden módon nek,
dyárt segiteni, s csak szemünk-
be Valami kisfeny szalkának be-
akadását is, egy szempillantásig
Való képedelemmel nem akarjuk
ott szenvedni és viselni. Az-
kar a' lelki életünkbe való fok a-
kadályokat pedig, mélyekkel jó
lelki elmérezünk s az idővség-
nek

11. Az 1679-iki bártfai kiadás 95. lapja.

Egyetlen példánya »V. 130.« jelzettel előbb (Szepes m.) a báró Mednyánszky-könyvtárban Néhrén, jelenleg *Czóbel István birtokában* Nagyőrön (Néhre). V. ö. Szabó K. RMK. I. 1228. sz. és M. Könyvszemle 1882. 90. 1.

12. 1683-iki lőcsei kiadás. [Gyarmati Balasi Balintnak es — — Rimai Janosnak Istenes Eneki. Melléklete: Via Jacobaea, az az Jakob Patriarkanak. Olly uta — — Lőtsén 1683. Kis 12-rét, ívjegyei A—R, mellékleté: S—T₁₁ (itt megszakad)=4 sztlan levél, 1—395 + 5 sztlan lap; mellékleté: 1—46 lap (a többi hiányzik.)]

E címet Szabó Károly után [RMK. I. 1303—1304. sz.] közöljük, mivel egyetlen (cím-laptalan) példányát, mely Lugossy József könyvtárából *Ráth György könyvtárába került*, nem kaphattuk meg.

13. 1693-iki lőcsei kiadás. Az *Néhai Tekintetes Nāgos Vitéz* | URNAK. | GYARMATI | BALASI BA- | LINTNAK, |

És | Amaz jó emlekezetű, | Iftenben bődögül ki-múlt | Néhai | NEMZETES | RIMAI JANOS- | NAK, | Igaz háza [igy] fiának és a' Ma- | gyar nyelvnek két ékeffé- | gének. | ISTENES ENEKI. | Mellyet a' Váradí Negyedík Editio | szerin edgynéhány uj Fnekek- | kel és Imádságokkal | ki-botsátott. | — | Lőtsén, BRFWER [igy!] Samuel, | Anno 1693. ||

B. Radvánszky B. Rimai munkái.

Az
Néhai Tekintetes Nāgos Vitéz
URNAK.
GYARMATI
BALASI BA
LINTNAK,
És
Amaz jó emlekezetű,
Iftenben bődögül ki-múlt
Néhai
NEMZETES
RIMAI JANOS.
NAK,

Igaz háza fiának, és a' Magyar nyelvnek két ékeffé-gének.

ISTENES ENEKI.
Mellyet Váradí Negyedík Editio szerin edgynéhány uj Fnekekkel és Imádságokkal ki-botsátott.

Lőtsén, BRFWER Samuel,
Anno 1693.

12. Az 1693-iki lőcsei kiadás címlapja.

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—R₄; mellékleté: 1 levél + R₆—S₇ + 5 levél = 7 számozatlan lap + 2—64 + 3 szatlan lap + 68—379 + 5 számozatlan lap; mellékleté: 2 szatlan lap + 3—38 + 2 számozatlan lap (az utolsó üres).

E NEKI. 95
 kodni nem hagyod hiteddet,
 sőt munkálkodtatod a' szere-
 ter által szüntelenül benned
 jelle és próbaját adván egye-
 bek előtt is mint választá-
 sodnak, s' mind zöldellő, s'
 gyümölszöld hited nyert ál-
 lapattyának vélek gondod
 lévén, hogy lámpásod se fo-
 gyarkozzek világosságátúl,
 s' világi táplálására való o-
 lajtól is meg. De a' Christus
 inrészését és tanítását igen
 kövessed ez állapotba hogy
 bal keze ne tudgya azt, a' mit
 job kezed selekefzik, s' egye-
 dül magadnak való minden
 tulajdonításod nélkül itt az
 ditsőfféget meg gondolván
 szent Agostomnak ama' mon-
 dását, hogy: Nulla prz-
 sumptio perniciosior, quam
 de propria iustitia superbire.
 Nem is illik bizony femmi-
 E 4 kép-

13. Az 1693-iki lőcsei kiadás 95. lapja.

Tartalma: [A₁]: Czímlap,
 [A₁^b]: Ovenus in Appendice |
 Epigrammatum. | stb. A₂^a: ELO-
 GIA | . . Ad VALENTINUM |
 BALASSAM | JOHANNES RI-
 MAINUS. | BALINT *nemzeted-*
ben | ki vóltál BALASSA. |
 — — A₃^a: IN EUNDEM |
 JANUS BALOGUS | Tolnæus. |
Dlq, Decq, fimul — — A₃^b:
Ungarico Idoimate [így!] per |
 JOHANNEM RIMAI | *reddita*
 [így!] *in hunc modum.* | Isten
 Afzszonyokkal ég- | ben az Isten-
 nek, | [így!] — — [Kapitel:
 ELOGIA BALASSÆ.]

[A₅^a 1. 1.]: *Néhai tekintetes*
és Nāgos | Vitéz Urnak, | GYAR-
 MATI | BALASSA | BALINT-
 NAK, | Istenes egynehány Vitéz |
 Éneki. | ELSŐ. | ADgy már
 tsendefféget. [Kapitel: BALASSA
 | ENEKI.]

64. *A' meg irt Vitéz Ur, Iftent | [így!] Enekek vége. ||*

[65.] *Az | Jó Emlkezetű, Iftemben | idvőffégesen nyú-*
govó | NÉHAI NEMES | ES NEMZETES | RIMAI | JA-
NOSNAK, | Iftenes Éneki kő- | vetkeznek. || [Kapitel: RIMAI |
ENEKI.]

[66.] Ovens in Libro uno | Epigrammatum. | *Solis ut in folo* — —

[67.] PSALMI LI. | Periphraistica Expla- | natio. | MInt hogy Isten ellen — — 69. Könyörül [így!] én rajtam — — 264. Ezek a' meg-nevezett fő szémély- | [így!] nek RIMAI JANOSNAK | Eneki: *Imár következnek más | egynehány szép Énekek.* ||

265. ELSŐ | A' Szerentsének — — [Kapitel: ISTENES | ENEKEK.]

[380.] RENDI E' KÖNYVBEN | foglált [így!] Enekeknek.

[385. 1.] *Via Jacobæa*, | az az: | JACOB PATRI- | ARKANAK. | *Olly úta*, | Melly mindē UTON JARÓ, | s' bujdosó igaz Izraélitá- | kat, bátorságos és böl- | dog DEREK UTRA | igazgat, | Egynehány oktató Regu- | lák és Istenes Imádságok | által. | Terem. 48. 15, 16. | *Amaz Isten, kinek előtte jártanak | az én Atyáim, Abrahám és Ifak; | amaz Isten, a' ki táplált engem e- | leitől fogva mind e, máj [így!] napiglan; | amaz Angyal, ki meg-fzabadított | engemet minden gonofztól, | áldgya meg az igaz | úton-járókat.* | [Kis záródisz.] | 16 rosettából álló sor. | Lótsén, 1693. ||

[2.] AZ IGAZ UTON- | JAROKHOZ. | *Bóldogul akarfé.* [15 regula és 3 Oratio.]

[39.] *Autor ad Viatorem.* | *Efa 30. 21.* | *Hæc illa est via; Incede | per eam.* | *I. Sam. 17. 37.* | *Abi, & fit JEHOVA te- | cum.* || A következő, fedélhez ragasztott lap valószínűen üres.

Egyetlen példánya »*Em. Jancsó*« beírással, az *Akadémia könyvtárában* ^{RMir.O.}_{125.} jelzettel.

14. 1700-iki lőcsei kiadás. Az | *Néhai Tekintetes Nangos* [így!] *Vitéz* | URNAK. | GYARMATI | BALASI¹ BA-

¹ Később kézírással »BALASÁ-ra javították ki, mint a mellékelt dúczon látható.

LINTNAK, | Es | [A]maz jó emlekezetű, | Iftenben bódogul
ki-múlt | Néhai | NEMZETES | RIMAI JANOS- | NAK, | [I]gaz
háza [így] fiának, és a' Ma- | gyar nyelvnek két ékeffé- | gé-
nek. | *ISTENES ENEKI.* | [Mel]lyet a' Váradí Negyedik Editio |

Az
Néhai Tekintetes Nangos Vitéz
U R N A K.
GYARMATI
BALASA BA-
LINTNAK,

Es
maz jó emlekezetű,
Iftenben bódogul ki-múlt
Néhai
NEMZETES
RIMAI JANOS-
NAK,

igaz háza fiának, és a' Ma-
gyar nyelvnek két ékeffé-
gének.

ISTENES ENEKI.
lyet a' Váradí Negyedik Editio
mellyet edgyi éhány uj Enekek-
kel és Linádságokkal
ki-botsátott.

Lótsén, BRFWER Samuel,
Anno 1700.

14. Az 1700-iki löcsei kiadás cím-
lapja.

Deſq; fimul — — A_4^a : Ungarico Idiomate per | JOHANNEM
RIMAI | reddita in hunc modum. | *Isten Afzfzonyokkal ég-*
ben az Istennek [így!] — —

A_5^b : Néhai tekintetes és Nā- | gos Vitéz Urnak, | GYAR-

[fz]erint, edgynehány uj Enekek-
kel és Linádságokkal | *[így!]*
ki-botsátott. | — | Lótsén, BRFWER
[így!] Samuel, | Anno
1700. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12
levél): $A-T_2$; mellékleté: 1
lev. + T_4-M_7+4 levél=5 szá-
mozatlan levél + 3 — 70 + 3
szatlan lap + 74 — 423 + 5 szatlan
lap, [Énekek táblája]; mellékleté:
2 számozatlan + 3 — 41 + 1
szatlan lap. [401—408. lapok
rongáltak.]

Tartalma: [A_1^b]: Oventus in
Appendice | Epigrammatum. |
Præter virtutem — — A_2^a :
ELOGIA . . . *Ad VALENTI-*
NUM | *BALASSAM.* | JOHAN-
NES RIMAI- | NVS. | *BALINT*
nemzetekben ki voltál BALASSA.
— — A_3^b : [Kapitel: ELOGIA |
ALASSÆ. *[így!]* IN EUNDEM |
BALOGUS | Tolnæus. | *DIſq;*

MATI | BALASSA | BALINTNAK, Istenes egynehány Vi- | tez
Éneki. | ELSŐ. | ADgy már tsendeffeget, | — — [Kapitel:
BALASSA | ENEKI.]

70. *A' meg irt Vitéz Ur-Istent [így!] | Enekek vége. ||*

[71.] *Az | Jó Emlékezetű,*

*Istenben | idvőffegesen nyugovó |
NEHAI NEMES | ES NEMZE-
TES | RIMAI JA- | NOSNAK, |
Istenes Eneki követ- | keznek. ||*

[72.] *Ovenus in Libro
uno | Epigrammatum. | Solis ut
in solo — —*

[73.] *PSALMI LI. | Peri-
phraistica Expla- | natio. | Mint
hogy Isten ellen — — 75. Kő-
nyörül én rajtam — — [Kapitel:
RIMAI | ENEKI.]*

289. *Ezck [így!] a' meg-
nevezett fő szémély- | nek [így]
RIMAI JANOSNAK | Eneki:
Immár következnek | más egy-
nehány szép Enekek. || [290.]
ELSO. | A' Szerentsének — —
[Kapitel: ISTENES | ENEKEK.]*

[424.] *RENDI E KÖNYV-
BEN | foglált Enekeknek. |*

[429. 1.] *Via Jacobæa, |
az az: | JACOB PATRI- |*

*ARKANAK | olly úta, | Melly minden UTON-JARÓ | s' bújdosó
igaz Izraélitá- | kat, bátorságos és bődög | DEREK UTAR [így!]
igaz- | gat, | Egynehány oktató Regu- | lák és Istenes Imádsá-
gok | által. | Terem. 48. 15. 16. | Amaz Isten, kinek előtte*

ENEKI. 55

*ott, Lelkemen penglen rút fe-
ké' y akadott, S' arra nem fül
elmém jóban olly akadott.*

*Eletem Istentől el-távo-
zott, s' bódult, Bolygó rúhes
uh kint, ki pufztára szorult,
Mint havi vér ruha igazlá-
gom olly rút, Erdememnek
rólam a' gyapja-is le-hult.*

*Nagy restségem még-is
tunyasággal terhel, Noha
szegény lelkem tsak meg
nem hal éhel, Rút kárhozat-
nak - is maradott bennem
hely, Tsak az Istenkeze sza-
kálzhat tőle-el.*

*Christus igaz pástor Isten-
nek szent Eia, Juhod seregé-
nek te tudod hány hója. Ki-
lentzven - kilentznek valyon
századikja, Nem de én va-
E 4 gyok-*

14. Az 1700-iki löcsei kiadás 95. lapja.

jártanak | az én Atyáim, Abrahám és Ifak: | amáz Isten, a'
ki táplált engem e- | leitől fogva mind e' máj napiglan, | amaz
Angyal, ki meg-fzabaditote [így!] | engemet minden gonofztól, |
áldgya meg az igaz | Uton-Járókat. | [Rosetta-sor.] | LÖTSEN,
1700. ||

2. Az igaz Uton Járók- | hoz. | Bóldogúl akarfé. (15
regula, 3 oratio.) [41. lapon záróvignette: kopogtatószerű dísz,
satyrfejjel.]

[42.] *Autor ad Viatorem.* | *Efa.* 30. v. 21. Haec illa
eft via; Incede | per eam. | *I. Sam.* 17. v. 37. | Abi, & fit
JEHOVA | tecum. ||

Egyetlen példánya a *M. Nemzeti Muzzeum könyvtárában*
RMK.
1833. jelzettel, régebben a budapesti egyetemi könyvtár tulaj-
dona volt.

15. 1720-iki lőcsei kiadás. Az | *Né hai T ekintetes*
Nangos Viléz | URNAK. | GYARMATI | BALASI BA- | LINT-
NAK, | Es | Amaz, jó emlekezetű, | Istenben bóldogúl ki múlt |
Nehai | NEMZETES | RIMAI JANOS- | NAK, | Igaz háza fiának |
és a' Ma- | gyar nyelnek [így!] ket ekeffé- | gének. | *ISTE-*
NES ENEKI. | Mellyet a' Váradí Negyedik Editio | szerint
edgynehány új Fnekek- | [így!] kel es Linadfságokkal ki-hotsá-
tott. [így!] | — | Lötzen, BREWER Samuel, | Anno 1720. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—T₂; mellékleté:
1 levél + T₄—U₃ + 4 + 1 üres levél = 8 sztlan + 1 számozott
(»9.«) + 1 sztlan lap + 3 — 70 + 3 sztlan + 74 — 423 [433
helyett] + 5 sztlan lap; mellékleté: 2 lap + 3 — 41 + 1 sztlan +
2 üres lap. Rendkívül hibás lapszámozás: 85 helyett 95,
102 (120), 142 (124), 178 (278), 190 (196), 203 (103),
204 (104), 220 (210) stb. E különbség (220—210) végig
megmarad.

Tartalma [A^b]: *Ovenus in Appendice* | *Epigrammatum.* |
Præter Virtutem, — —

A₂^a: ELOGIA. | . . . *Ad VALENTINUM* | BALASSAM. | JOHANNES RIMAI- | NUS. | *BALINT nemzetedben ki vóltáb* [így !] BALASSA. | A₃^b: IN EUNDEM | JANUS BALOGUS | Tolnæus | *DIq, Dedeq, simul cælo* — — A₄^a: Ungarico Idiomate per | JOHANNEM RIMAI, | *reddita in hunc modum.* | *ISten Afzf onyokkal* [így] *égben* | *az Iftennek.* | [így !] [Kapitel: ELOGIA. || BALASSA.]

A₅^b [2. 1.]: *Néhai tekintetes és Nangos* | *Vitéz Urnak.* | GYARMATI BALASSA | BALINTNAK, | *Iftenes egynéhány Vi- | tez Eneki.* | ELSŐ. | ADgy már tsendeffeget. [Kapitel: BALASSA || ENEKI.]

70. *A meg irt Vitéz Ur-Istent* [így !] | *Enekek vége.* || [71.] *Az* | *Jó Emlekezetü, Istenben* | *idvőffégefén nyú- | góvó* | NEHAI NEMES | ES NEMZETES | RIMAI JANOSNAK, | *Iftenes Eneki követ- | keznek.* ||

[72.] *Ovenus in Libro uno* | *Epigrammatum.* | *Solis ut in folo motu* — —

[73.] PSALMI LI. | *Periphraistica Expla- | natio.* | *MInt* | *hogy Iften ellen fok ezer képpen* [így] — — [Kapitel: RIMAI | ENEKI.]

289. [299.] *Ezek a' meg-nevezett fő szémélynek* | RIMAI JANOSNAK | *Entki: Iusmar* [így !] *következnek mas* | *egynéhány szép Enekek.* ||

[290 (300)]: ELISO. *A' Szerentsének álbatat- | lan* [így !] *voltáról* — — [Kapitel: ISTENES | ENEKEK.]

[424. (434.): RENDI E KÖNYVBEN | foglalt Enekeknek. |

[1. 1.] *Via Jacobæa,* | *az az:* | JACOB PATRI- | ARKANAK. | *olly úta,* | *Melly minden UTON-JA-RÓ s' bújdosó igaz Izraëlitákat* | *bátorságos és boldog DE- | REK UTAR* [így !] *igazgat.* | *Egynéhány oktató Regu- | lák és Iftenes Imadságok* | *által.* | *Terent.* [így !] *48. 15. 16.* | *Amaz Isten, kinek elötte jártanak az* | *én Atydim,* [így !] *Abrahám és Ifak: amaz* |

*Isten. a ki taplát [így!] engemeleitől fogva | mind e' máj
napiglan, amaz Aogyal, | ki meg szabadítote [így!] engemet
min | den gonofztól, áldgya | meg az igaz. | Uton-Járókat. |
[rosetta-sor.] | LÖTSEN, 1712. ||*

[2. 1.] *Az igaz Uton Járok- | hoz. | Bóldogúl akarfé —
[15 regula és 3 oratio.]*

[42. 1.] *Autor ad Viatorem. | Efa. 30. v. 12 | Hæc
illa est via; Incede | per eam. | I. Sam. 17. 37. | Abi, & fit
JEHOVA | tecum. ||*

A »Via Jacobæa« nyomtatási éve (1712) valószínűen sajtóhiba 1721 helyett. Ez a kiadás a leghibásabb: minden lapja telve nyomdai hibákkal. Egy példánya a *budapesti egyetemi könyvtárban Ad. 2094.* jelzettel, köv. bejegyzéssel: »*Gabrielis Gyurki [=Gyürki] de Lossoncz, Anno 1723. Die 18va 8bris emptus. Symbolum. Spes confisa Deo nunquam confusa recedit.*«

III.

A harmadik csoportba osztott rendezett kiadásoknak — melyeket az utánnomatok »*debreczeni forma*« vagy »*kisebb forma*« néven említenek, de több joggal nevezhetnének *kolozsvári formának*, — legjellemzőbb sajátága, hogy a versek hosszú felíratait a kiadó elhagyta s azok helyére rövidebbet tett, egy részének felíratát pedig, bizonyára azért, hogy az emlékezet könnyebben megőrizhesse, rövid rímes versekbe foglalta. A tartalom egyébként megegyezik az előbbi (II.) típus tartalmával: ugyanaz a 101 ének van ezekben is. Ez a gyakorlati irányú kiadás, mivel terjedelme a summák rövidítése által jelentékenyen csökkent, csakhamar oly kelendőségre tett szert, hogy egymásután jelentek meg újabb és újabb lenyomatai s a másikkajta kiadást később egészen kiszorította a használatból. Ez is ért meg leg-

több kiadást. Melléklete, mely soha se marad el tőle, ennek is a »Via Jacobæa«, csakhogy itt sok változáson ment keresztül. Legelső ismert ilyen kiadás az

16. 1677-iki kolozsvári kiadás. Címe: Az | *Néhai Tekintetes, Nāgos vitéz Vrnak* | GYARMATI | BALASSA BA- | LINTNAK; | Es | *Amaz jó emlékezetű néhai* | *Nemzetes* | RIMAI JANOSNAK; | Igaz haza fiának, és a' Magyar | nyelv két ékecségének. | ISTENES ÉNEKI. | Mostan ujjobban e' kis formában | ki-bocsáttattak, | [Vignette.] | COLOSVARATT, | — | Veres-egyházi Mihály által, 1677. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—N₇ + 2 levél; mellékleté: 3 lev. + O—P₇ + 5 levél = 6 szatlan levél, 1—54 + 1 szatlan lap + 57 [Sajtóhiba: 58] — 288 lap + 3 szatlan levél (Laistrom); mellékleté: 12 számozatlan + 3—42 számozott + 1 szatlan (Mutató-táblácska) + 1 üres lap. *Tartalma:*

A^b: Oven. in Append. Epigram-|matum: | *Præter virtutem, nihil immortale te-* | *ne-*

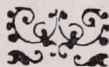
mus. | *Mens manet & virtus: Cætera | mortis erunt.* | Nincs femmi állandó: Csak az el- | me java, | (még 3 sor).

A₂^a: *LECTORI BENEVOLO* | *Typogr. S.* | Mivel az néhai jó hirrel nével [igy!] tündöklő vitéz Vrnak, a' *Tekintetes* és *Nāgos* Gyarmathi BALASI BALINTNAK Istenes

Az
Néhai Tekintetes, Nāgos vitéz Vrnak
GYARMATI
BALASSA BA-
LINTNAK;

Hs
Amaz jó emlékezetű néhai
Nemzetes
RIMAI JANOSNAK;

Igaz haza fiának, és a' Magyar
nyelv két ékecségének.
ISTENES ÉNEKI.
Mostan ujjobban e' kis formában
ki-bocsáttattak,

COLOSVARATT.

Veres-egyházi Mihály által, 1677.

16. Az 1677-iki kolozsvári kiadás
címlapja.

Eneki; Amaz jó emlékezetű, Iftenben bődögül ki-mult Néhai Nemes é [igy!]. Nemzetes RIMAI JANOS ékes Enekeivel annyira edgyűvé voltak elegyedvén, az elébbi Bártfai, Lócsei, sőt még a' Váradai első ki-bocsátásban-is, || [A₂^b:] hogy, mellyek legyennek a' meg-nevezet Ur elméjének Iftenes rajzati, a' más fő személynek vízfzont idvefséges találmányi, a' ki ugyan gyakran olvafta légyen-is a' két rendbéli munkát, alig tudhatott (avagy ugyan nem-is) válafztást kőzöttők tenni. Hogy azért mind kettőnek jó hire neve, nemzetünknel holtok után le mennyen feledékenységben; Im mind a' két méltóságos személynek [igy] Iftenes énekít, jó akaróim fáratságos munkájok által edgyűvé fzedeggettem, és e' kis formában ki-nyomtatván || [A₂^a:] fzem eleibe ki-bocsátottam. El-hittem hogy nem fog mindennek egyaránt tetfzeni a' munka, mert a' mint Ovenus írja:

*Virtutem Genii duo semper in orbe sequuntur,
Hic bonus, ille malus: Gloria & Invidia.*

Léfsznek a' kik javallyák, találtathatnak ollyak-is, kiknek izetlenül efnek némelly Enekeknek materiái, avagy ugyan az énekek-is, de ugyan azon Author felel-meg azoknak-is:

*Non cuivis lectori auditorive placebo,
Lector & auditor non mihi quisq; placet. ||*

[A₃^b:] Mindazáltal azokért, a' kik a' jó és idvefséges munkát meg-tudgyák becsülleni, és hogy ez által az Iftennek neve dicsőitfelsék, a' két meg-irt fő személynek penig ez Iftenes munka által való jó emlekezeti kőzöttünk meg-maradgyon, igyekezetemet continuálván, Iften kegyelméből ki-bocsátottam; Mert ugyan-is változás alá vettetett lévén minden, ugy mulik el, mint ha soha nem-is vólt vólna, csak a' fzeép tudomány által való jó munka, és dicsiretfeffen vífelt jófágos cselekedet

marad-meg || [A₄^a:] fogytig, a' mint *Ovenus* énekli in Monofichis:

*Omnia dispereunt mundoque pulchra videntur,
Divitias subitò fors inimica rapit.
Perpetuo durat Virtus, doctrinaque rerum,
Inque illam Sons [igy] nil quod dòminetur habet.*

ELOGIA. | *Spectabilis ac Magnifici Dominò (igy) VALENTINI BALASSA* | de Gyarmat, Militis & Poëtæ | cultiffimi. | AD VALENTINUM BALASSA: | Joannes Rimanus. | BALINT nemzetedben ki vóltál | BALASSA. | — —

A₅^a: *In eundem* | JANUS BALOGUS | Tolnæus. | *Dlique Beæque [igy]* — —

A₅^b: Ungarico Idiomate per *Johannem* | *Rimai* reddita in hunc mo- | dum. | *ISten Aßbonyokkal égben az Istenek* | — —

A₇^a = 1. 1. *Néhai Tekintetes és Nagyságos* | *vitéz Vrnak,* | GYARMATI | BALASSA BA- | LINTNAK | Iftenes, s' egynehány vitézi Eneki. | ELSÖ. | ADgy már csendefséget.

2. MAS. | *Az Magyar Nemzetnek romlott álla-* | *pattyárúl.* 3. OH szegény meg romlott s' | el-fogyott Magyar nép.

4. MAS. | *Háborúit és szive fájaldalmát számlál-* | *ván kéri Iftent hogy kétségben eséf-* | *tól óltalmazza.* | Lelkemnek hozzád való buzgó | kiáltása.

6. *Még-is azonról.* | ÓH én kegyelmes Iftenem.

8. MAS. | BALASI BALINT *nevére;* | *Mellyben könyörög búne bocsánattyá-* | *ért, és hálákat-is ad, hogy Istenhez va-* | *ló meg-téréfe által kedvet lelt Istennél,* | *s' az által az órók kárhozattúl* | *meg-fzabadúlt.* | Bizonytal ifmérem rajtam nagy | haragod.

11. MAS. | *Még-is bővebb szóval kérleli Istennek* | *haragját.* | OH én Iftenem im mi történek [igy] | én szegény fejemen.

14. MAS. | *Deo vita mortisque arbitro; Ex Oda. | Quem tu summe Deus semel Placatus patrio lumine respicis &c.*
O Szent Isten kit kedvedben.

15. MAS. | *Könyörög Istennek hogy bujdosásában viselnye kegyelmessen gondgyát, s' ter-jefze-is rejá újabb áldását.* | Kegyelmes Isten, Kinek kezé- || [16.] ben életemet adtam.

P É N Z E K I. 91

Pénz tiliz elter elvet, magafizet, álcstírtel Nem hagyást egyevöl, spakkal kísértet, S' csak csak szentook büet. Pejedelwí bevet ő szerez t' készítet.

Pénzeljár' e' világ, pénz ő ralyigája, Fő ény embereknek félremertigja. Mert sziveket ráigja, Ha erfények szájat kezek gyakán váigja.

E' világ bé-mertítá' péna szeretben, Kevesen örvendök az igaz eleben, Jó cselakedotben, S' az Isten csendes lelki ísméretben.

E' ólna peniglen az állandó répköcs, De rajta nem kapunk, mert becsületi nincs, Akar bővátéként, Pénzhez úgy ragadunk, mint az ebhez kilités.

Kiki iokáb szeret pénzelt gazdagulat, Hogy nem életében napoként jobbulat, S' címeben gyogyulati, Maga ezzel szokot-

B 6 CIE

17. Az 1677-iki kolozsvári kiadás 95. lapja.

iuxta Buchan: Paraphraf. | Edgy Olasz ének Notájára. | AZ én jó Istenem, ha gyertyám | nékem minden segítségembe.

30. MAS. | *Deus per nomen tuum serva me &c.*
A' Te nagy nevedért tarts-meg | engem Istenem.

31. MAS. | *Pfal. 148.* | MENyeyi feregek, bódog tißta | lelkek.

17. MAS. | *Egy lengyel ének Igéról igére, és ugyan | azon Notára: | Blahofz lannász, &c.*
ALdgy-meg minket Ur Isten a' | te jó vóltodbúl.

18. MAS. | *Mellyben búne bocsánattyáért kő- | nyörög.*
Bocsáfd-meg Ur Isten Iffúsá- | gomnak vétkét.

22. MAS. | *In laudem verni temporis.* | ALdott szép Pún- | kóftnek gyó- | nyórú ideje.

23. MAS. | *In laudem Confiniorum.* | Vitézek mi lehet.

26. MAS. | *Edgy szép új Könyörgés.* | NInts már hová | lennem kegyel- | mes Istenem.

27. MAS. | *Pfalmi 27. tranflatio Ungarico Car- | mine*

34. MAS. | *Hymni tres ad SS. Trinitatem*, | I. ad
Deum P. | A' Szent Háromságnak első sze- | mélye.

36. MAS. | *Hymnus II. ad Deum Filium pro im-
petranda militari vir*: || 37. A' Szent Háromságnak.

39. MAS. *Hymnus ad Spiritum S. pro felici* | *Conjugio*. |
A' Szent Háromságnak harma- | dik fzemélye.

40. MAS. *Lelkem mint Noë galambja*, | *Magát ép hiti-
vel adgya*.¹ | SEgély-meg engemet én édes I- | ftenem.

43. MAS. | *Ex Psalmo 42*. | MInt a' fzmjü szarvas kit
va- | dáfz rettentett.

46. MAS. | *Bujdosónak való Enek*. | PUfztában Sidókat
vezérlő jo | Iften.

48. MAS. | *Valedicit Patriæ, amicis, iisque om-
nibus quæ habuit charissima*. | OH én édes hazám te szép Ma- | gyar
Ország.

50. MAS. | *Ezt a' Pfalmust a' Béza verseiből* | *fordi-
totta, csak halála előtt va-
ló betegségében*. | VEgetlen irgalmu.

53. MAS. | *Fragmentum Cautionis cujusdam ad
Deum Opt. Max.* || 54. MErt ki meg-tér, kegyelmet | kér.

Végén: A' meg-irt vitéz Ur, Istenes Ene- | kinek vége.
(Kapitel volt eddig: BALASSA | ENEKI. |

[55.] | Az | Jó emlekezetű Istenben idvóf- | ségeffen
nyugovó, | NEHAI NEMES ES | NEMZETES | RIMAI JANOS- |
NAK. | Istenes Eneki követ- | keznek. |

[56.] Oven. in libr. uno Epigram- | matum. | *Solis ut in
sola motu constantia* | *constat*. — —

58. (igy) ELSŐ. | *Tükör ez: nézz ebben bűnös*, | *Hogy
kárhozatban ne légy ós*. | Könyörűly én rajtam, Ur | Iften s'
irgalmazz. (Köv. lap: 58.)

¹ V. ö. 1670-iki lőcsei kiadás 45. lapjával. Ez az első versbe
foglalt felirat, mely ezen kiadásoknak legjellemzőbb sajátága.

62. MAS. | *Sziv búneit ilyen vallya a' mély. | ségból. | Isten ingyen adgya bocsánattyát | menyből, | KIáltak hozzád mélységből.*

64. MAS. | *Félek, s' hiszek Uram, | Hitemet segéllyed. | REménségem te légy nékem.*

65. MAS. | *Siefd orvoflani lelkem nyavalyáját, | Ránts-ki szemfényemből szűrő | szálkácskáját. | O Ki későn futok lelkem or-|vosához.*

67. MAS. | *Ha meg-ólz-is Uram, de te benned | bizom. | Búnómból tisztitván, kegyelmedben | bizom. | O Kegey- mes Isten nézz szé- | pen reám nyavalyáfra.*

69. MAS. | *Jésus kérlek légy kegyelmes, | Mofd-meg szívem, mert fer- | telmes. | ÓRók életnek szép idvesség- | nek kincses fejedelme.*

71. MAS. | *Lelkem boldogsága bűnöm bocsá- | nattya, | Christus érdemből ezt minden | várhattya. | BOLDog kinek vétkét az Ur | meg-bocsátta.*

73. MAS. | *Az Evangelium Istennek ereje, | Ez által szall szivbe a' Christus | érdeme. | HIVEk kereftyének jer ne téve | lyegjünk.*

77. MAS. | *Az Isten törvénye engem pokolra ejt, | De Christus érdeme szive sebében | rejt. | OH Uram Isten, Melly távoly | eftem.*

79. MAS. | *Kegyelem forrása Ur Jესufom te vagy | Szivedből érdemes folyt vért lelkem- | nek adgy. | EGYedül te benned.*

82. MAS. | *Im éltem vitézség, látom, s' harczot | vivok. | Világot meg- | gyózáván, menyország- | gal bírok. | VITÉzség embernek föld felett | élete.*

85. MAS. | *Virtufok a' szivben mint drága Myr- | tufok. | Bóldog ki ezekkel gazdagúl, s' kin- | cse fok. | VIRTus lelki jóság kit fok bölcs | magasztal.*

90. MAS. | *E' világ tábori szenvedésre font ház,* | *Ki*
mennyet erre ruház, mondgyad | *az váz.* | E' Világ mint egy kert.

93. MAS. | *Sokat csalt e' világ, mert csak rom-* | *lan-*
doság. | *Gömbölyég, sikkamló, alatta, ki rá* | *hág.* | Keregdéd e
világ gömbölyű | mint laptá.

96. MAS. | *A' fajtalan udvar csak kofzos, s'* | *búnós*
vár, | *Kit fok kórmós vakar,* | *Jámbor innen vakar.* [így] |
UDvar, s' irigy tíftek tőlem tá- | vozzatok.

101. MAS. | *Golyobifon áll szerencse,* | *Kevésnek van*
tőle kincse. | Hitető szerencse nem kell aján- | láfod.

104. MAS. | *Laus mediocritatis.* | SENkit a' pénz, és
kéncs még | bóldoggá nem tótt.

106. MAS. | *Az ember leg-kedvesb látod az Isten-* | *nél,* |
Magáftald fellyebb hát Istent min- | *deneknél.* || 107. Világon
ég alatt.

109. MAS. | *Isten az egekből bő áldást reád mér.* |
Aldgyad te-is Istent áldásért hoz- | *zád fér.* | AZ Vr az
égben.

111. MAS. | *Nálad az orvofság, Uram, s' lelkem-* | *nek*
adgy, | *Segits, s' búneimben Christufomért* | *ne hadgy.* | KInek
tegyek panaft Ur Isten | nem tudom.

112. MAS. | *Lelki vigasztalás.* | Legyen jó idő csak
fecske áll | házamra.

114. MAS. | *Nagy nyavalya nemit, s' csak mustár* |
magni hit. | *Még-is hit kit el-birt, lelki órómré* | *vitt.* | KE-
vező ßemiddel nézz nagy | Isten ream.

117. MAS. | *Az inségnek és nyomorúságnak* | *enyhité-*
sére. | ENyhítsd-meg Ur Isten bús ßi- | vem keservét.

119. MAS. | *A' kétségnek mérges kifirteti ellen.* | HOgy
feletkeztél-el.

121. MAS. | *Hatalmaskodók ellen.* | Ha az Isten nékem,
fetétség- | ben fényem.

126. MAS. | *Az Anyaszentegyház tagjainak | háborgatói ellen.* | TArts-meg Uram engem, mert el-fogyott a' fzent.

128. MAS. | *Christus oskolája szelidségre tanit,* | *Szemes nyavalyákat a' hit gyen-* | *git s' vakit.* | AZ jó hitű ember szelid ez vi- | lágon.

132. MAS. | *Az ártatlan élet fok jót s' áldást ránk | ont,* | *Isten ellen fok bűn, jót s' mind ál-* | *dást el-ront.* | KEgyes Jehova tekints reánk | menyből.

136. MAS. | *Ottalomért és kifirteteknek el-távoz-* | *tatá-* | *sáért való esedezés.* | NIncsen fejitsemg kivüled | Iftenem.

137. MAS. | *Nem Báthori Sigmond, hanem Isten | gyózá.* | *Szinán Vezér Pafsát, Dunán által | úzé.* | Jój mellém szent Isten.

140. MAS. | *A' jó emlekezetű vitézségben és Iste- | nes életben gyönyörködő, Tekintetes és | Nāgos Hommonai Iftván Uram | kértére csinálta e' két Eneket.* | Nota: *Siralmas nékem idegen &c.* | IGaz által út.

141. MAS. | Nota: *Aldott szép Pünköfstnek &c.* | KAtónák hadnagya.

143. MAS. | *Isten várainkat pogány kézbe hadja,* | *Bűneinkért; ha meg-térünk, viß-* | *fza adgya.* | MInden dolgok között láthatz | vigasztaláft.

146. MAS. | *Christianæ pietatis & alme fidei suc-* | *cincta commendatio.* | NEM lehet szebb dolog a' ke- | reßtyén-ségnél.

149. MAS. | *Cantio Beatæ M. Virginis periphra-* | *stica explanatio.* | SZúz Mária lakozván Názáret- | be.

151. MAS. | *Atya, Fiú, Szent Lélek készite szent | Igédre.* | *Jéfus érdemét ruházd áldott hive-* | *idre.* | MI Urunk, s' édes Atyánk.

152. MAS. | *Poft Concionem dicenda.* | ADgyunk hálát Iftenünknek.

1[53.] MAS. | *Omnia post obitum fingit majora ve-* |
tuftas | *Majus ab exequiis nomen in ora* | *venit.* | Az idő
 ósága nevei magos fá- | kot.

154. MAS. | *Zászlom Uram im neved-* | *ben indul,* |
Dávid Hárfa notáján szívem-is | *meg-vidul.* | VERS FEJEK. |
Balafsios fratres Rimai decorat. | BÖcsáfd Sz. Lelkedet égből
 Ur Isten mellém.

161. MAS. | *Isten az hadakban sziv, s' kardnak* | *vezére.* |
 MINERVA. | HAD vezérlő Pallás.

162. PALLAS. | HALván e' ízót Pallás.

164. MAS. | *Meg-sebesült testem bucsúzik tőletek,* | *Isten-*
nek fok átka fodgyon belőletek. | IM hol édes hazám.

167. [Sajtóhiba: 177.] MAS. | *Halála előtt való beteg-*
ségében a' meg- | *nevezett vitéz Ur, e' Pfallmust for-* | *ditotta*
a' Béza verfeiből, melyben | *Istent így követi.* | VEgetlen irgalmú.

171. MAS. | *Hæc ex Psalmo dictus D. Valentinus* |
Balassa pœnitens scripsit, (uti vi- | *dere est supra p. 50.)*
Reliqua per | *inventionem Poeticam Johannes* | *Rimai addidit.* |
 MInt áldgyú golyobis.

173. MAS. | *A' Tatárok bé-jövése és a' Nāgos vi-* |
téz Urnak Balafi Ferencznek | *halála irattatik-meg.* | PALLás
 nem nyhugatik.

175. MAS. | *Diána Balassa Ferenczet sirattya,* | *Nyir-*
ségen hol Tatár táborát fol- | *tattya.* | *De Mårs vigasztallya.* |
 DELus szigetéből e' minap Di- | ána.

179. MAS. | *A' melly musák (tudniillik a' tudo-* |
mánynak kilencz Isten Afzfzonyi) *Clio, Calliope, Uránia,*
Polyhimnia, | *Terpsicora, Thalia, Euterpe, Melpo-* | *mene,*
Erato, s Apolló, a' Balufsiak (igy) | *koporsoját őrzik, azok-*
nak a' kopor- | *fo látogató emberekhez való szavok,* | *Clio*
felel pedig mindennek a' ki oda | *mégyen a' többi képében.* |
 KERdhedd e' koporfót.

181. MAS. | *De ploratio* [így] *fratrum Balafforum.* |
CSudálható nagy dolog.

184. *In Lividum.* | RETtenetes rút gyáízt.

185. *Ezek a' meg nevezett fő Sze- | mélynek* Rimai
Jánofnak *Ene- | ki; Immár következnek | más edgynébány [így]*
szép Enekek. ||

186. Kapitel: *ISTENES | ENEKEK.* | — | *ELSŐ.* |
A' szerencsének álhatalan vóltáról, | e sententiának betűiből
álván: | FERENDUM & SPE- | RANDUM. | *Incerto Authore.* |
FÓrog a' Szerencse.

191. MAS. | *Bűn Bocsánatért.* | OH szép drága zálag.

199. MAS. | *Bűn bocsánatért. SZ. Ts. M.* | IFfuságom
vétke gyakran jut | efzemben.

202. MAS. | *Idveséges ki-mulásért.* | Nota: *Légyen jó*
idő csak, | EGekben lakozó szentséges | Háromság.

207. MAS. | SZegény fejem Uramhoz ohajt.

209. MAS. | A' Gonoß természet meg-rom- | lásáról.

215. MAS. | TEged Uram valamikor lelkem | kezd
kiáltani.

218. MAS. | AZ Musák szálláfi.

221. MAS. | *Jó szerencsés utért.* | JArulok az Urhoz
mennyei A- | tyámhoz.

225. MAS. | MEg-adgya még Iften óromét | szívemnek.

228. MAS. *Fragmentum cujusdam Cantionis.* | Nota:
Uram benned, &c. | VÍgalságom mint fordula bá- | natra,

229. MAS. | GAzdag bű kegyelmű.

232. MAS. | Nota: *Légyen jó idő csak* | EL-jó még az
idő csillagom fel- | támad.

239. MAS. | KÖnyörülő szent Iftenhez.

241. MAS. | Nota: *Saulnak a' Dávidhoz,* | PAradicsom-
nak te szép fényes | napja.

247. MAS. | EN nyavalyás lelkem ferkeny- | fel álmodból.

250. MAS. | EGYkor edgy vén jámbor talál | edgy iffúra.

253. MAS. | NE hadgy Ur Iften kérlek el- | veznem
bünömben.

255. MAS. | Jaj néked ki-prédálsz, Ef. 33. | PRédának
ki örül.

258. MAS. | PAifa szegény fejemnek.

260. MAS. | Nota? Téged Uram vala &c. | Bün testéből
s' tömlőczéből ki | szabadit-meg engem.

264. MAS. Kőnyvem forráfi árradáfi in- | dullyatok.

266. MAS. NE szállj pörben én velem.

269. | MAgasztallak én Iftenem U- | ram és Atyám.

272. MAS. | MIként Ægyptusban egy Pel- | likán madár.

275. MAS. | VArom Uram Iften fejemre | kedvedet.

278. MAS. | AZ Ur Iften nékem édes táplá- | lóm.

280. MAS. | Az Istennek gondvifeléséről. | Mire bánkodik
oh te én ßivem.

283. MAS. | Az házafságról. | AZ ki indul hozfázú útra.

288. VEGE. |

[289.] N₇^a : Rendi ez Kőnyvben foglalt | Enekeknek. | A |
Adgy már csendefséget, lelki.

[294.] OVENUS. | Nil opus authorem, nihil hunc | lau-
dare libellum. | Hoc opus authorem laudat, hic | author opus. |

[295.] Edgynéhány oktató Regu- | lák által | VEZERLŐ
UTA. | Minden úton járó igaz | Izraëlitának. ||

[296.] AZ IGAZ UTON | JAROKHOZ. | BOLDogúl akarfé
házadból ú- | tadra ki-menni, . . . stb.

[297.] Kapitel: UTON JAROK REG. | [E regulák
annyiban különböznek az előbbi csoport mellékletétől, hogy az
egyes regulák (pl. a IX.) meg vannak rövidítve; azonkívül
elhagyta a X., XIV., XV. regulát s így e kiadásban csak
tizenkét regulát találunk.]

[306. 2. 1.] UTRA INDULONAK | Imádsága. | Oh fényes
egekben lakozó | stb. . . . [Összesen 5, u. m. Utra indulónak,
Utban mondandó, Haza téréskorra való, Reggeli, Estveli imádság.
Itt elmaradtak az előbbi kiadások latin feliratai.]

Az
Néhai Tekintetes, Nágos vitéz Vrnak
**GYARMATI
BALASSA BA-
LINTNAK;**

Eſ
Amaz jó emlékezetű néhai
Nemzetos
RIMAI JANOSNAK;
Igaz hazafiának, és a Magyar
nyelv két ékelségének
ISTENES ENERI.
Mostan ujjobban e' kis formában
ki bocsáttattak.

COLOSVARATT,
Veregyházi Mihály által, 1591.

18. Az 1681-iki kolozsvári kiadás
cízmlapja.

Ezzel a kiadással megegyeznek beosztásra nézve a követ-
kező kiadások:

17. Az 1681-iki kolozsvári kiadás, melynek címe:
Az | *Néhai Tekintetes, Nágos vitéz Vrnak* | GYARMATI |
BALASSA BA- | LINTNAK; | Es | *Amaz jó emlékezetű néhai* |

21. KÖVETKEZNEK EGY- |
néhány külömb külömb-féle |
IMADSAGOK. | UR VACSO-
RÁJA ELŐTT való Könyör-
gés. | IGen nagy erős bizodalom-
mal | stb. [Ezenkívül még 5
imádság u. m. 25. MAS. | (JA-
rulok te hozzád . . .) 30. *Hálá-
adás az Ur Vacsorájának vétele*
után. | (Nagy hálákat adok tené-
ked . .) 32. MAS. | Dicsirjen és
áldgyon téged). 33. MAS. |
Betegségben levőknek Könyörgése.
| (*URam Jéfus Christus — —*).
38. *Bujdosók szám ki vetésben lé-
vők Imádsága.* (OH nagy hatalmú,
fenkitől | nem függő, — —)

[43.] MUTATOTABLATSKA.
[44.] üres lap.

Egyetlen példánya a *M. Tud.*
Akadémia könyvtárában $\frac{\text{RMir. O}}{268}$
jelzettel. L. M. Könyvsz. 1882.
89. 1.

Nemzetes | RIMAI JANOSNAK; | Igaz haza fiának, és a Magyar | nyelv két ékefének | ISTENES ENEKI. | Moftan ujjobban e' kis formában | ki-bocsáttattak. | [Vignette: mint az 1677-iki kiadásban.] | COLOSVARATT, | — | Veresegyházi Mihály által, 1681. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—N₇ + 2 levél; mellékleté: 3 lev. + O—P₇ + 5 levél = 6 számozatlan levél, 1—54 + 2 szatlan lap + 57—288. lap + 3 szatlan levél [Lai-strom]; mellékleté: 11 szatlan lap + 2 — 42 számozott + 1 szatlan lap. [Mutató táblácska.]

Tartalma megegyezik az előbbi kiadással, melynek hű lenyomata, ugyanazért lapszámai is megegyeznek. A mit a M. Könyvszemle 1879. évf. a 290. lapon mond, hogy t. i. »alkalmasint csak a cím lap új«, nem áll, mivel az előbbi kiadás sajtóhibái (pl. mellékletének a »Vezérlő ut«-nak címében levő »oktató« helyett is itt már »oktató« van) ki vannak igazítva

és egyéb, helyesírási és szedésbeli eltérések is vannak. Egyetlen példány az *Erdélyi Múzeum könyvtárában*, »Régi m. könyvtár I. Hung. 197.« sz. a. V. ö. Szabó K. Régi m. k. I. 1258. sz.

18. 1691-iki kolozsvári kiadás: Az *Néhai Tekintetes, Nāgos vitéz* | URNAK | GYARMATI | BALASSA BA- | LINT-NAK; | ÉS | *Amaz jó emlékezetű néhai* | *Nemzetes* | RIMAI

E N E K I. 95

Pénz tisztelet, éltet, magasztal,
dicsírtet, Nem hagyhat egyedül,
fokakkal, kifizet, S' csak nem
szentnek birtet, Fejedelmi nevet ő
szerez s' készíttet.

Pérezel jár e' világ, péroz őralyid
gája, Fősvény embereknok sérel-
mes igája, Mert sziveket rágja,
Ha crízények száját kezek gyak-
ran vájja.

E' világ bē merült a' pénz sze-
retetben, Kevesen őrvendnek sz
igaz életben, Jó cselekedetben, S'
az isteni csendes lelki ifjóságtan.

E' vóloa penglen az állandó kép
kölcs, De rajta nem kapuok, mert
becsüllet alocs, Akár borá te-
kint, Pérozhez úgy ragáduok,
mint az ebdez bitkocs.

Kiki inkább szerez pérezel gazó
dagúlot, Hogy nem életében na-
ponkéur jobbúlot, S' elomében
gyógyúlot, Maga ezzel szokott

É c om

19. Az 1681-iki kolozsvári kiadás
95-ik lapja.

JANOSNAK; | Igaz Haza- | fainak, és a' Ma- | gyar nyelv
két ékességének | ISTENES ENEKI. | *Most újjobban e' kis for-*
mában | ki-bocsáttattak: | [Vignette.] | KOLOSVARATT, |
Veresegyházi Iftván által. 1691. | [Keretben.]

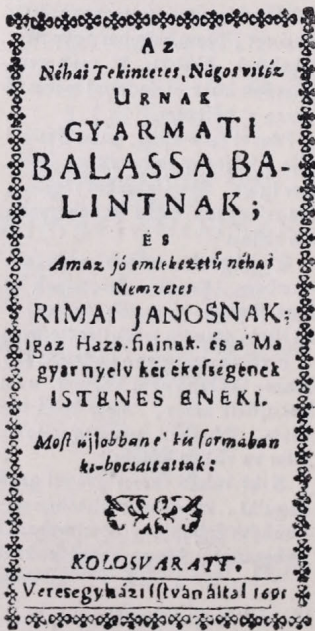
24-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—N₇; mellékleté: 5 levél

+ O—P₇ + 5 levél = 3 sztlan
levél, 1—54 + 2 sztlan lap +
57—289 számozott + 6 sztlan
lap [Laistrom]; mellékleté: 10
számozatlan + 2—49 számozott
+ 1 sztlan lap.

Tartalma: [A^b]: Oven. in
append. Epigram- | matum: |
Præter virtutem, stb.

A₂^a: ELOGIA | *Spectabilis*
ac Magnifici Domini | VALEN-
TINI BALASSA, | de Gyarmat,
Militis & Poëta | *cultifsimi*. |
AD VALENTINUM BALASSA, |
Joannes Romainus. | BALINT
nemzetedben ki vóltál | BA-
LASSA, | — —

A₃^a: *In Eundem* | JANUS
BALOGUS | Tolnæus. | *Dique*
Deaque simul — — | Ugyan-
azon, Magyarúl: *Isten Aßfo-*
nyokkal égben az Istenek. |

20. Az 1691-iki kolozsvári kiadás
címlapja.

A₄^a: 1. 1. *Néhai Tekintetes és Nagyságos vitéz* | URNAK |
GYARMATI | BALASSA BA- | LINTNAK | Iftenes, s' egynéhány
vitézi | ENEKI. [Kapitel: BALASSA | ENEKI.]

54. *Balassa Bálint Enekinek VEGE.* .||

[55.] Az | *Jó emlékezetű, Istenben | idvességessen nyugovó* |

NEHAI NEMES és | NEMZETES | RIMAI JANOS- | NAK
Iftenes ENEKI | következnek. || [Kapitel: RIMAI | ENEKI.]

185. Ezek a' meg-nevezett fő Személynek | RIMAI JANOSNAK
Eneki; | Immár következnek más egyné- | hány szép Enekek. |

186. [Kapitel: ISTENES |
ENEKEK.] A' szerencsének — —

[290.] Rendi ez Könyv-
ben fog- | lalt Enekeknek. |

[295.] OVENUS. | Nil opus
Authorem — —

N⁷^b: [296.] Egynéhány
oktató Régu- | lák által | VEZERLŐ
UTA, | Minden úton-járó igaz
IZ- | RAELITANAK. |

Ez a kiadás az 1681-iki
kolozsváritól abban különbözik,
hogy a kiadó az imádságok
sorrendjén itt változtatott, nev.
a Reggeli és Estvéli imádságot
a »Bujdosók imádsága« után
helyezte el (Mutatóból kimarad-
tak) s egy újjal, a Bűn bocsá-
natért való Könyörgés«-sel meg-
toldotta (43. lap).

[50.] — — — Könyör-
gések Táblácskaja: ||

Teljes példánya az Erdélyi Muzzeum könyvtárában, Régi
Magyar Könyvtár I. Hung. 233. sz. a., csonkán, a 4 első levél
hijjával, a kolozsvári ref. coll. könyvtárában; harmadik pél-
dány címlap és »előzmény« (6 szatlan levél) + 1—18 lap
hijjával a debreczeni ref. collegium könyvtárában. (H. 1036, b.
jelzettel.) V. ö. Szabó K. Régi m. k. I. 1405. sz.

É N E K I . ' 99

Pénz tiszteltet. élter, magasztal,
dícséret, Nem hagyhat egyedül,
fokokkal kifirtet. s' Csak nem-
szentnek hitet. Fejedelmi uevet s'
szet-z s' besztirtet.

Pénzel jár e' világ, pénz ö ralyi-
gája. Folvény embereknek sérel-
mes igája: Mert sziveket rágja,
Harczények fáját kezek gyakran
vájja.

E' világ bé-merült a' pénz sze-
retelben, Kevesen örvendnek az
igaz életben. Jó cselekedetben. s'
Az isteni csendes lelki ifmérében.

E' volna peniglen az állandó
szép kincs; De rajta nem bspunkt:
mert becsületi nincs, Akár hová
tekints. Pénzhez ugy ragadunk,
Mint az ebhez kiliqcs.

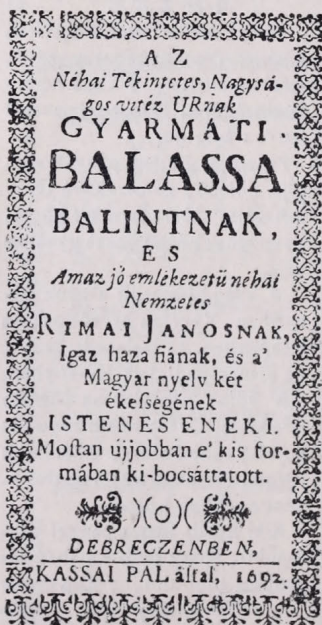
Kiki inkább szeret pénzel gaz-
dagúloi, Hogy nem éterében ná-
ponként jobbúlni, s' Elmében

B ; gyó.

21. Az 1691-iki kolozsvári kiadás

95. lapja.

19. Az 1692-iki debreczeni kiadás: AZ | *Néhai Tekintetes, Nagyságos vitéz Urnak* | GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK, | ES | *Amaz jó emlékezetű néhai Nemzetes* | RIMAI JANOSNAK, | Igaz haza fiának, és a' | Magyar nyelv két | ékecségének | ISTENES

két | ékecségének | ISTENES ENEKI. | Mostan újjobban e' kis formában ki-bocsáttatott. (Vignette.) | **DEBRECZENBEN,** — | KASSAI PAL által, 1692. (Keretben.)

Kis 12-rét, ivjegyei (per 12 levél): A—N₇+2 levél; mellékleté: 3 lev.+O—P₇+5 levél.=6 szatlan levél, 1—54+2 szatlan lap+57—288 lap+3 szatlan levél (»Mutato tabla«); mellékleté: 11 számozatlan+2—42 lap+1 számozatlan lap. (»Mutató tablacska«; másik oldala üresen.

Tartalma: [A₁^a:] Czímlap, [A₁^b:] Oven. in Append. Epigram- | matum | (stb.). A₂^a: **LECTORI BENEVOLO** | *Typogr.* [így!] S. | Mivel az Néhai — — (mint az 1677-iki

22. Az 1692-iki debreczeni kiadás címlapja.
 kiadásban); A₄^a: **ELOGIA**, | ... Ad VALENTINUM BALASSA, Joannes Rimanus. | ... BALINT *nemzetedben ki vóltál* | BALASSA, | — — A₅^a: *In Eundem.* | JANUS BALOGUS | Tolnaeus. | *DIique Deaque simul* — — A₅^b: Ungarico Idiomate per Johan- | nem Rimai reddita in hunc | módum. | *Isten Af:fonyokkal* — —

A₇^a: 1. 1. *Nèhai Tekiintetes* [így!] és *Nagyságos* | *Vitéz Urnak*, | GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK | Istenenes s' egynéhány vitézi Eneki. |

54. *A' meg-irt Vitéz* [UR, Istenes Eneki- | nek, VEGE. ||

[55.] *Az* | *Jó Emlekezetű*

Istenben | *idvesfégeffen nyúgovó*, | NEHAI | NEMES és NEMZETES | RIMAI | JANOSNAK | Istenes Eneki | következnek. ||

[56.] Oven. — —

185. *Ezek a' meg-nevezett fő személynek* | RIMAI JANOSNAK | ENEKI. | *Immár következnek más egynéhány | szép Enekek.* || 186. *Kapitel: ISTENES* | ENEKEK. | ELSŐ | *A' szerencsének . . .*

[289.] MUTATO TABLAJA | AZ ENEKEKNEK. |

[294.] OVENUS | Nilopus Authorem — —

[N₁₀^a: 295.]: *Edgyegyhány* | Oktato *REGULAK* | által | VEZERLŐ UTA, | Minden úton járo igaz | Izraëlitának. | [Mint az 1681-iki kiadásban.]

[43.] MUTATÓ | TABLACSKA. |

Egy teljes példánya a *pozsonyi ev. lyceum könyvtárában*, »SZENT | DAVID | KIRALYNAK | . . . SOLTARI | . . . A[M]STELODAMBAN, | 1686. ezftendőben | « és a »Mennyei tárház kulcsa« cz. nyomtatványokkal (ez utóbbi czímlaptalan példány) egybekötve. Egy csonka példánya a *gömörmegyei*

ENEKI. 95

Pénz tiszteltet, éltet, magasztal, dicsértet, Nem hagyhat egyedül, fokakkal kifirtet, S' csak nem szentnek hitet, Fejedelmi nevet ő szerez s' készített.

Pénzel jár e' világ, pénz ö talyigája, Főlvény embereknek serlemes igája, Mert sziveket rágja, Ha erzfények száját kezek gyakran vájja.

E' világ bé-merült a' pénz szeretben, Kevesen örvendnek az igaz éterben, Jó cselekedetben, S' az Isteni csendes lelki ismértben.

E' vólna peniglen az állandó szép kincs, De rajta nem kapunk, mert becsülleti nincs, Akar hová tekincs, Pénzhez úgy ragadunk, mint az ebhez kilincs.

Ki-ki inkább szeret pénzel gazdagúlni, Hogy nem életében naponként jobbúlni, S' elmében gyógyúlni, Maga ezzel szokott

E 6 em-

23. Az 1692-iki debreczeni kiadás 95. lapja.

Muzeumban Rimaszombaton van. V. ö. Szabó K. Régi m. könyvtár I. 1419. sz. a.

20. 1701-iki kolozsvári kiadás. A' Néhai | *Tekintetes,*
Nágos vitéz | URNAK | GYARMATI | BALASSA BÁ- | LINT-

NAK: | és | *Ama' jó emlekezetü*

né- | *hai Nemzetes* | RIMAI

JÁNOS- | NAK; | *Igaz Haza-*

fiainak, és a' | *Magyar nyelv*

két ékes- | *ségének* | ISTENES

ÉNEKI. | *Most ujjobban e' kis*

for- | *maban ki-botsáttattak* |

KOLOSVÁRATT, | — | M.

TOTFALUSI K. MIKLÓS | által,

1701. Efst. || [Keretes czimlap.]

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12

levél): A—O₇; mellékleté: 5

lev. + P—P₇ + 5 levél = 4

számozatlan levél, 1—58 + 2

sztlan lap + 61—312 + 3 levél

(Laistrom); mellékleté: 11 szá-

mozatlan lap + 2—24 lap.

Tartalma: [A^b]: Oven. in

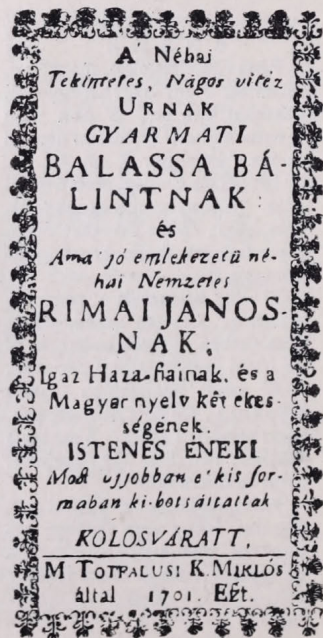
Append. Epi- | grammatum: |

Præter virtutem, stb.

A₂^a: ELOGIA | . . . AD

VALENTINUM BALASSA, |

nemzetedben ki vól- | tál BA-

24. Az 1701-iki kolozsvári kiadás
czimlapja.

Joannes Romainus. | BALINT
LASSA, | — —

A₃^a: *In eundem* | JANUS BALOGUS | Tolnæus |
Dlique Deaeque simul — —

A₃^b: Ugyan azon, Magyarúl: | *Isten Afzfzonyokkal*
égben az | Istenek, | — — [Kapitel: ELOGIA | BALASSÆ.]

A₅^a, 1. 1. Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* |
 URNAK | *GYARMATI* | BALASSA BÁ- | LINTNAK | Iftenes,
 's egynéhány vitézi | ÉNEKI. | ADj már tsendességet. [Kapitel:
 BALASSA | ENEKI.]

59. *Balassa Bálint Éne-
 kinek* | VÉGE. ||

[60.] [I^a sztlan 1.]: A' |
Jó emlékezetü, Iftenben | *Idvesség-*
gesen nyugóvó | NEHAI NE-
 MES és | NEMZETES | RIMAI
 JÁNOS- | NAK | Iftenes ÉNEKI |
 következnek. || [Kapitel: RIMAI
 ENEKI.]

[61.] [I^b sztlan 1.] Oven.
 in lib. uno, Epigram- | matum: |
Solis út in folo motu — —
 61. *Tükör ez: nézz ebbe bü-
 nös,* | — —

200. *Ezek a' meg-neve-
 zett fő Sze- | mélynek* Rimai
 Jánosnak Eneki; | *Immár követ-*
keznek más egyné- | hány szép
Enekek. ||

201. *A' fzerentsének* —
 [Kapitel: ISTENES | ENEKEK.]

[313.] Rendi e' könyvben fog- | laltt [*igy*] Énekeknek. |
 318. *OVENUS.* | Níl opus Authorem — —

[O₈^a] [319.] Egynéhány oktató Régu- | lák által |
 VEZÉRLŐ UTA, | Minden úton-járó igaz IZ- | RAELITANAK. |
 — | *AZ IGAZ UTON JÁ- | RÓKHOZ.* | *Boldogúl akarfsz-é* — —
 [12 Regula, *Utra indulónak Imádsága* stb. öt imádság mint
 az előbbi kiadásokban.]

E N E K I. 95

Mord természetet fojts bēn-
 nem Nyájassággal, Fősvény-
 séget pedig kéz Adakozással;
 Ne bortsáfsak fenkit éomorú or-
 czával, A' ki élni akar eré-
 nyem jóvával.

Türés nélkül pedig ez az é-
 let sovány, Próbára e' nélkül
 azért engem ne hányj, Ha ez-
 zel meg-áldad, bár éolgául ki-
 vánj, Tere viteléstől nem lé-
 kek halovány.

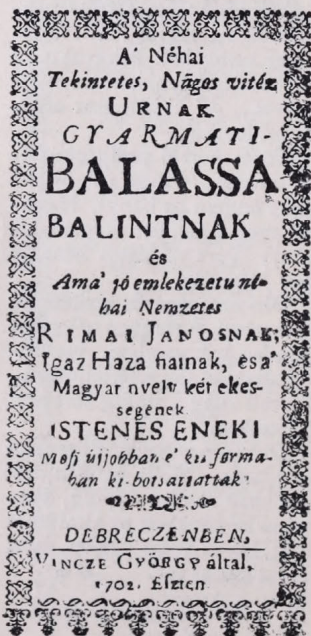
Olts erősséget-is gyükerest
 éivemben, Az légyen oélopom
 minden kefervemben, Ne tán-
 terodjam-el fok kísértetemben,
 Kit test világ, ördög éort rám
 életemben.

↳ Követsen engemet a' Szemé-
 metesség, Mély minden dol-
 gunkban ékesítő éépség, Fer-
 telmességünkben ez általlehet
 vég, Ha ez vezet minket, mint
 lovat zablás fék. E ↑

25. Az 1701-iki kolozsvári kiadás
 95. lapja.

24. Imádságok Táblátskája: |

Egyetlen példánya Lugossy Józseftől a *M. Nemz. Muzéum könyvtárában* RMK/1847. jelzet alatt. Említi Sándor István »Magyar Könyvesház« 247. 1. Szabó: RMK. I. 1623. sz.

26. Az 1702-iki debreczeni kiadás címlapja.

21. 1702-iki debreczeni ki-

adás. A' Néhai | *Tekintetes,*
Nágos vitéz | Urnak | GYAR-
 MATI | BALASSA | BALINT-
 NAK: | és | *Ama' jó emléke-*
zetű né- | hai Nemzetes | RIMAI
 JANOSNAK; | Igaz Haza fiainak,
 és a' | Magyar nyelv két
 ékes- | ségének. | ISTENÉS
 ENEKI. | *Most újjobban e' kis*
formá- | ban ki-botsáttattak. |
 [Vignette] | DEBRECZENBEN, |
 VINCZE GYÖRGY által, | 1702.
 Észien. || [Keretes címlap.]

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A - N₇ + 4 levél; mellékleté: 1 + O - P₇ + 5 levél = 4 levél + 1 - 58 + 2 sztlan lap + 61 - 296 számozott + 6 számozatlan lap (Laistrom); mellékleté: 10 lap + 1 - 39 + 1 sztlan lap. [A melléklet 17 - 18. lapjának fele hosszában hiányzik.]

Tartalma: [A^b]: Oven. in Appendicem [*így*] Epigrammatum: | *Præter virtutem* — — A₂^a: ELOGIA | Ad VALENTINUM BALASSA, | Joannes Rimanus. | BALINT *nemzetedben ki vól- | tál* BALASSA, | — — A₃^a: *In eundem* | JANUS BALOGUS | Tolnæus. | *Dlique Dæque simul* — —

A₃^b: Ugyan azon, Magyarúl: | I ten [így] *Afzfzonyok-*
kal égben az | Istenek, | — —

A₅^a: 1. 1. Néhai | *Tekintetes es Nagyságos vitéz |*
URNAK | *GYARMATI* | BALASSA BA- | LINTNAK | *Istenes,*
's egynéhány vitézi | ENEKI. |

ADj már tsendességet, | — —

[Kapitel: BALASSA | ENEKI.]

58. *Balaffa Bálint Ene-*
kinek | VEGE. ||

[59.] A' | *Jó emlekezetü,*
Istenben | Idvefségesen nyugovó |
NEHAI NEMES és | NEMZE-
TES | RIMAI JA- | NOSNAK |
Istenes ENEKI | következnek. ||
[Kapitel: RIMAI. | [több helyen
pont nélkül] | ENEKI.]

[60.] Oven. in libro uno
Epigram- | matum: | *Solis ut*
in folo motu — — 61. Tükör
ez: nézz ebbe bünös, | Hogy
kárhozatban ne légy ós. | Kö-
nyörülj én rajtam — —

191. *Ezek a' meg-neve-*
zett fő Személy- | nek RIMAI
JANOSNAK | Eneki; *Immar*
következnek más | egynéhány
szép E- | nekek. ||

192. A' *fzerentsének — —* [Kapitel: ISTENES |
ENEKEK.]

[297.] Rendi e' Könyvben fag- | laltt' | [így] Ene-
keknek. ||

[302.] *OVENUS.* | Nil opus Authorem, — —

E N E K I. 95

Am *éjje világát feslerttségben bar*
más.

Virtus lelki jóság buzgó szép
forrás kút, Mellynek italtal nem
lat fenki kint 's büt, Terjedjen
élöttem hozzád vezérlő út. 'S
benned mosakodván ne legyek
bünnel rüt.

Virtus örvendetes lelki kinyilt
róla, Légy szédült fejemnek he-
vítő orvosa, Jó illatú vized lelkem
szennyét mosla, Minden rozsz vet-
keknek légy bennem gyilkosa.

Súgár izárnyaidon viselj egé-
feggel: Köveftelek teged enge-
delmességgel; Hadd rejék töled
meg szívem tsendességgel, Lel-
kem pedig mennyben örök id-
velséggel.

E' *világi tábor szervenvedésre font*
baz,

Ki *mennyet erre ruhaz, mond-*
jad az vaz.

E †

E' vi-

27. Az 1702-iki debreczeni kiadás
95. lapja.

[303.] Egy néhány oktató Régu- | lák által | VEZERLŐ
UTA, | Minden úton-járó igaz IZ | RAELITANAK. | AZ IGAZ
UTON-JA- | ROKHOZ. | Boldogúl akarfz-é — — [12 regula.]

O₅^a: 1. I. UTRA INDULOKNAK | IMADSAGI. | OH
fényes egekben lakazó, | [így] — — 4. *Utban mandandó* [így]
Imádság. | OH én bújdosó Atyáimnak, — — | 7. *Haza tére-*
korra [így] *váló* | *imádság.* | OH Izraelnek, — — 11. *Búj-*
dosók, Számkivét: Imad. | OH nagy hatalmú — — | 15. *Reg-*
geli Imádság. | OH fényes Egekben lakozó | [Az első imád-
sággal csak e kezdő szavak egyeznek.] 19. *Eftvéli Imádság.* |
Aldott ISTEN bezzeg igen én | hozzám, kötelezte magát a'
te ingyen való jó vóltod!.. | 24. *Bún Botsánátert való Imád.* |
OH végére mehetetlen böltse- | ségü — — 30. *URVACSO-*
RAJA ELŐT VALO | *Könyörgés.* | JArulok te hozzád... |
35. *Hála-adás az UR Vatsorájának* | *vetele után.* | Nagy
hálákat adok tenéked, | — 37. MAS. | DÍtsérjen és áldgyon
téged — — [40.] MUTATÓ TABLACSKA. | — —

Egyetlen példánya »*Pofsidet Stephanus Sartoris 1706.*«
bejegyzéssel, *H. 1036. a.* jelzéssel a *debreczeni ref. collegium*
könyvtárában. (Szabó K. Régi m. könyvtár I. 1646. sz. a.)

22. Az 1704-iki löcsei kiadás: A' Néhai | *Tekintetes,*
Nāgos vitéz | URNAK | *GYARMATI* | BALASSA BA- | LINT-
NAK: | és | *Ama' jó emlékezetü néhai* | *Nemzetes* | RIMAI
JANOS- | NAK; | Igaz Haza-fiainak, és a' | Magyar nyelv két
ékes- | ségének | ISTENES ÉNEKI. | *Moft újabban e' kis for-*
mában | *ki-botsáttattak:* | LÖTSÉN, | — | 1704 *Efztendőben.* |

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—P₄; a mellékleté:
P₅—Q₇+4+1 tiszta levél.=4 sztlan levél, 1 sztlan lap +
2—54+2 sztlan lap + 57—328 lap + 7 sztlan lap (Laistrom);
mellékleté: 11 sztlan lap, 1—27+1 sztlan lap (Imádságok
táblátskája)+2 üres lap.

Tartalma: [A₁^a]: Czímlap, [A₁^b]: Oven. in Append. Epi-

grammatum. | *Præter virtutem*, — — — stb. A₂^a: ELOGIA |
 — — — AD VALENTINUM BALASSA, | Joannes Romainus |
 BÁLINT *nemzetedben ki vól- | tál* BALASSA, | — — A₃^a: *In*
eundem | JANUS BALOGUS |
 Tolnæus. | *Dlique Deæque simul*
 — — A₃^b: Ugyan azon Ma-
 gyarúl: | *ISten Afzszonyok-*
kal — —

A₅^a [1. I.] Néhai | *Tekinte-*
tes és Nagyságos vitéz | URNAK |
 GYARMATI | BALASSA BÁ-
 LINTNAK | Itenes, 's egy né-
 hány vitézi | ÉNEKI. |

60. Balassa Bálint Éne-
 kinek | VÉGE. ||

[69.] A' | *Jó emlékezetü,*
Istenben Id- | vefségesen nyú-
govó | NÉHAI NEMES és |
 NEMZETES | RIMAI JÁNOS-
 NAK | Itenes ÉNEKI | követ-
 keznek.

[62.] OVEN. in lib. uno, —

207. *Ezek a' meg-neve-*
zett fő Személy- | nek Rimai
 Jánosnak Éneki; *im- | már kö-*
vetkeznek más egy- | néhány
szép Énekek. ||

208. [Czímfelírat e lapon nincs.] A' *szerentsének* — —

[329.] Rendi e' Könyvben | foglaltt Énekeknek. |

[335.] OVENUS. | Nil opus — —

[P₄^b: 336.] Egynéhány oktató Régu- | lák által | VE-
 ZÉRLŐ UTA, | Minden úton-járó igaz IZ- | RAÉLITÁNAK. |

A' Néhai

Tekintetes, Nagos vitéz

URNAK

GYARMATI

BALASSA BA-
 LINTNAK:

és

Amu' jó emlékezetü néhai

Nemzetes

RIMAI JÁNOS-
 NAK;

Igaz Haza-fiainak, és a'
 Magyar nyelv két ékes-
 ségének

ISTENES ÉNEKI.

Most újabban e' kis formában
ki-botsattattak:

L Ö T S É N,

1704 Efstendőben.

28. Az 1704-iki lőcsei kiadás czím-
 lapja.

[E kiadásban az imádságok száma már ötre olvadt, u. m. Utra indulók Imádsága, Utban mondandó, Haza téréskorra való, Bujdosók, Bün botsánatért való imádság.]

[28.] IMÁDSÁGOK | TÁBLÁTSKÁJA.

É N E K I. 95
fok szolgáló, Mindenik szükfés,
és hasonra való, Magnanimitással kedvvel adakozó,
'S a' lép józansággal nyájasságot hozó.

Ki ne kívánkoznék ez általnál enni, 'S e' lép aszónyoknak ő kedvekben lenni, Kik szereteticben csak rézt-is jó venni, Nem-hogy ő karokkal meg-is öcltetni.

Tsak egyikének-is kedves nyájassága, Nem-hogy többinek-is boldog tártasága; Roz ember, kinek nints ide kívánsága, Érdemli, hogy legyen ő süvege farga.

Bé-fogadnak pedig ök mindent magokhoz, A' kik józan elmét hoznak asztalokhoz: Egy szívvel, lélekkel nyúlnak ök dolgokhoz, Akadályt közözéjek femmi dolog nem hoz.

Ur Isten tégy nálók eagem
E 4 szerel.

29. Az 1704-iki lőcsei kiadás
95. lapja.

Egyetlen példánya az *Erdélyi Muzeum könyvtárában* »Régi M. Könyvtár, I. Hung. 285. 12.«
alatt, »G. Rhedai Sufánna 1751.«
bejegyzéssel. V. ö. Szabó K. Régi M. Könyvtár I. 1693. sz. a.

23. Az 1710-iki lőcsei kiadás. A' Néhai | *Tekéntetes Nagyságos vitéz* | URNAK | GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK | ÉS | Ama jó emlekezetű né- | hai Nemzetes | RIMAI | JANOSNAK | Igaz Hazafiainak, és | a' Magyar nyelvnek | ékelségének. | ISTENES ÉNEKI | *Most újabban e' kisfomá-* | *ban* [így] *ki-bocsáttatot.* | Nyomtattot Lőcsén 1710. || [Kis 12-rét?]

Egy példánya sem maradt fenn. Sándor István és Szabó Károly sem említik. Czimét a budai 1728-iki kiadásról vettük,

mely ennek utánnomata, terjedelme is bizonyára ezzel megegyezett.

24. Az 1728-iki budai kiadás. A' Néhai | *Tekéntetes Nagyságos vitéz* | URNAK | GYARMATI | BALASSA | BALINTNAK | ÉS | Ama jó emlekezetű né- | hai Nemzetes |

RIMAI | JANOSNAK | Igaz Haza-fiainak, és | a' Magyar nyelvnek ékességének. | ISTENES ÉNEKI | *Moſt újabban e' kislefomá-* | *ban* [így] *ki-bocsáttatot.* | Nyomtattatot Lőcsén 1710. | — | [Ujj]onnan nyomtattatot Bádán [így] | 1728. || [A könyvnyomtató valóſzinűen Landerer János, ki 1725-ben, más adatok szerint 1720-ban nyitott nyomdát Budán. (V. ö. Kalauz az Iparművészeti Muzeum könyvkiállításához. Budapest 1882. 133. l.)]

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—Q₆ + 2 levél; mellékleté: 4 levél R—S₅ + 6 levél = 9 számozatlan lap + 2—66 + 2 sztlan lap + 67—357 + 9 sztlan lap (Laistrom); mellékleté: 1—43 + 11 sztlan lap. Hibás lapszámok 17 helyett 15, 34 (43), 46 (64), 217 (272), 267 (297), 356 (359); melléklet: 11 (12), 30 (50), 36 (96), 38 (39); hiányzik 155—156 lap.

Tartalma: [A^b]: Oven. in Append. | Epigrammatum: | *Præter virtutum*, [így] — — A₂^a: ELOGIA. | ... AD VALENTINUM BALASSA | Joannes Rimanus. | BALINT *nemzetekben ki vol | tál* BALASSA, | — — A₃^b: *In Eundem* | JANUS BALOGUS | TOLNÆUS, | *Dlique Deæque fimul* — — A₄^a: Ugyan azon Magyarúl. | *Isten afzszonyokkal égben az Istenek.* | — — [Kapitel: ELOGIA || BALASSÆ.]

A₅^a [1.]: Néhai | Tekéntetes és Nagyságos vitéz | URNAK | GYARMATI | BALASSA BÁLINT- | NAK | Istenes s' egynéhány vitézi | ENEKI | Adj már cfendefséget, | — — [Kapitel: BALASSA | ÉNEKI]

66. BALASSA BÁLINT | ENEKINEK | VÉGE. ||

[1^a számozatlan lap]: A' | *Jó emlékezetű* | NEHAI NEMES ES | NEMZETES | RIMAI | JÁNOSNAK | ÉNEKI | KÖVETKEZNEK. ||

(1^b sztlan l.) Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: | *Solis ut in folo motu* — — 67. *Tükör ez: nézz ebben*

bűnös, | *Hogy kárhozatban ne légyős*. | Könyörülj én rajtam —
[Kapitel: RIMAI | ÉNEKI.]

226. *Ezek a' meg nevezett fő Sze- | mélynek* Rimai
Jánofnak Ené- | ki; *immár következnek | más egynehány szép |*
Énekek. ||

227. *A' szerencsének* — — [Kapitel: ISTENES | ÉNEKEK.]

[358.] Rendi e' Könyvben | foglalt énekeknek. |

[366.] *OVENUS.* | Nil opus Authorem, — —

[367.] 1. Egynehány oktató | Regulák által | VEZE'RLŐ
UTA. | Minden úton-járó igaz | IZRAELITÁNAK | — | AZ
IGAZ UTON- | JÁROHOZ. | *BOldogul akarszé* — — [12.
regula] 16. *Utra indulónak | Imádsága.* | 19. *Utban mon-*
dandó | Imádsága. | 24. *Haza téréskorra való | Imádság.* |
29. *Bujdosók Számkivettettek | Imádsága.* | 35. *Bűn bocsá-*
natért-való | Imádság. | [44.] REGGELI | ÉNEK | SZivem
fzerént — — [47.] MÁS | Vagy: | *Szivem fzerént Ur Isten |*
hálát, &c. | HALát adok tenéked, | — — [50.] ESTV'ELI
E'NEK. | KRiftus ki vagy Nap | és Világ, — — 53. MÁS |
MARadgy velünk mi | KRiftufunk — —

Egyetlen példánya »Donavit Ladislaus Nagy de Perecseny«
beírással a *M. Nemz. Muzeum könyvtárában* ^{P. O. hung.}/₃₃₅ jelzet
alatt.

25. **Az 1730-iki pozsonyi kiadás.** A' Néhai | *Tekén-*
tetes Nagyságos viléz | URNAK | *GYARMATI* | BALASSA |
BALINTNAK: | és | Ama jó emlékezetű né- | hai Nemzetes |
RIMAI | JANOSNAK; | Igaz Haza-fiainak, és | a' Magyar nyelv
két | ékefségének | ISTENES ENEKI | *Moft újobban e' kis*
*for** | *mába ki-bocsáttattak.* | POSONBAN. | S[paí]fer Ferencz-
nél, 1730. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—Q₅ + 3 levél;
mellékleté: 4 levél + R—S₅ + 5 levél (1 levél hiányzik) =
9 számozatlan lap + 2—66 + 2 szatlan lap + 67—359 + 9

lap (Laistrom); mellékleté: 1—43 + 9 lap (2 lap hiányzik; 65—66. lap félig kiszakítva.)

Tartalma: [A^b]: Oven. in Append. | Epigrammatum: | *Præter virtutem*, — — A₂^a: ELOGIA — — | AD VALENTINUM BALASSA, | Joannes Rimanus. | BALINT *nemzetedben ki vól- | tál* BALASSA, — — A₃^b: *In Eundem* | JANUS BALOGUS | TOLNÆUS. | *Dliquae* [így] *Deæque jumul* — — A₄^a: Ugyan azon Magyarúl: | *Isten Afzszonyokkal égben az | Iftenek*, | — [Kapitel: ELOGIA. | BALASSA.]

A₅^a [I. 1.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* | URNAK | *GYARMATI* | BALASSA BALINT- | NAK | *Iftenes* 's egynehány vitézi ENEKI. | ADgy már tfendefséget, — — [Kapitel: BALASSA | ENEKI.]

66. [BALA]SSA BALINT | [E]NEKINEK. | /*VEGE*./ ||

[1^a szatlan lap]: A' | *jó emlekezetű*, | NEHAI NEMES ÉS | NEMZETES | RIMAI | JANOSNAK | ENERI [így] *Következnek*. ||

[1^b szatlan lap]: Oven. in lib, uno, Epi- | grammatum: | *Solis ut in folo* — — 67. *Tükör ez: nézz ebbe bünös,* | *Hogy kárhozatban ne légy õs.* | *Könyörűly én rajtam* — — [Kapitel: RIMAI | ENEKI.]

226. *Ezek a' meg nevezett fő Sze- | mélynek* Rimai Jánosnak Ene- | ki; *immár következnek | más egynehány szép Enekek*. ||

227. *A' fzerentsének* — — [Kapitel: ISTENES | ENEKEK.]

[360.] Rendi e' Könyvben | foglalt Enekeknek. |

[369.] 1. Egynehány oktató | Regulák által | VEZERLŐ UTA, | Minden úton-járó igaz | IZRAELITANAK. [rosetta-sor.] | AZ IGAZ UTON- | JAROHOZ. | *Boldogul akarfé* — — [12 regula.] 16. *Utra indúlónak | Imádsága.* | 19. *Utban mondandó | Imádság.* | 24. *Haza téréskorra való | Imádság.* |

29. *Bujdosók, Számkivettettek | Imádsága.* | 35. *Bűn bocsá-
natért való | Imádság.* | 44. REGGELI | ENEK. | SZIVEM
fzerint Ur | Iften, hálát adok né- | ked. | 47. MAS. | Vagy:
Szivem fzerint, Ur Iften | HALÁ tadok [így] tenéked, | 50. EST-
VELI ENEK. | KRÍstus ki vagy Nap | és Világ, menyor- | szágra
út, igazság. — —

Egyetlen példánya »*Conventus Bordingff.*« és »*Jankovits
Miklose 1788 die 28 Aug.*« beírással ^{P. O. Hung.}_{335. b.} jelzet alatt a
M. Nemz. Muzeum könyvtárában.

26. Az 1730-iki löcsei kiadás. Említi Sándor István
»Magyar könyvesház«-a (1803) 84. lapján s utána Toldy F.
»A magyar nyelv és irodalom kézikönyve« I. köt. Pest, 1855.
155—6. h. Szilády Balassa-kiadásában (1879) XLV. 1., Petrik
»Bibliographiá«-ja (1888) 161. l., de mivel lapszámot nem ír,
valószínűen nem látta. A Nemzeti Muzeum könyvtárának
^{P. O. Hung.}_{337.} jelzetű csonka »Balassá«-jában, melyről alább 38. sz.
alatt szólunk, be van ugyan íróónnal jegyezve: »Talán Lőcse,
1730.« de ez, mint arról összehasonlítás útján meggyőződünk,
az 1806-iki pozsonyi-pesti kiadásnak egy csonka példánya.
Ma egy példánya sem ismeretes.

27. Az 1731-iki kolozsvári kiadás. A' NEHAI | *Te-
kintetes Nāgos Vitéz* | URNAK | *GYARMATI* | BALASSA
BÁ- | LINTNAK: | ÉS | *Ama' jó emlekezetü né- | hai Nem-
zetes* | RIMAI JÁNOS- | NAK; | Igaz Haza-Fiainak, és a'
MAGYAR Nyelv két Ékes- | ségének | ISTENES ÉNEKI. |
Most újobban e' kis for- | mában ki-botsáttattak: | KOLOS-
VÁRATT, | — | TELEGDI P. SAMUEL | özvegyénél, 1731.
Eízt. || [Keretes cím lap.]

Kis 12-rét, ívjegyei [per 12 levél]: A—O₇; mellékleté:
5 levél, P—P₇ + 5 levél = 4 számozatlan levél + 1—58
+ 2 szatlan lap + 61—312 + 3 szatlan levél (Mutató Tabla.);
mellékleté: 11 szatlan lap + 2—24 számozott lap.

Tartalma: [A₁^a]: Czímlap, [A₁^b]: Oven. in Append. Epi-
grammatum: | *Præter virtulem*, — — A₂^a: ELOGIA |
... AD VALENTINUM BALASSA, | JOANNES RIMAINUS. |
BÁLINT *Nemzetedben ki vól- | tál* BALASSA, | — — A₃^a:
In eundem | JANUS BALOGUS | Tolnæus. | *Dlique Dewque*
simul — — A₃^b: Ugyan azon, Magyarúl: | *ISten Afzszonyokkal*
égben az | *Istenek*, | — — [Kapitel: ELOGIA || BALASSÆ.]

A₅^a: 1. 1. NEHAI | *Tekintetes és Nagyságos Vitéz* |
URNAK | *GYARMATI* | BALASSA | BÁLINTNAK, | *Istenes,*
's egynéhány Vitézi | ÉNEKI. | ADj már tsendefséget, — —
[Kapitel: BALASSA || ÉNEKI.]

58. BALASSA BÁLINT | *Énekinek* | VEGE. ||

[59.] A' | *Jó Emlekezetü,* | ISTENBEN | *Idvefségesen*
nyúgová, | NEHAI | NEMES és NEMZETES | RIMAI JÁNOS-
NAK | ISTENES | ÉNEKI | *KÖVETKEZNEK.* || [Kapitel:
RIMAI || ÉNEKI.]

[60.] Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: | *Solis út in*
folo — — 61. Tükör ez: *Nézz ebbe bünös,* | *Hogy kárho-*
zatba ne légy ős. | Könyörülj én rajtam — —

200. *Ezek a' meg-nevezett Fő-fzemély-* | *nek* RIMAI
JANOSnak *Éneki;* *Im-* | *már következnek más egynéhány* |
Istenes szép Énekek. ||

201. ELSŐ. | *A' fzerentsének* — — [Kapitel: ISTENES ||
ÉNEKEK.]

[313.] MUTATO TÁBLÁJA | E' Könyvben foglaltt |
ÉNEKEKNEK. |

[318.] OVENUS. | Níl opus Authorem, — —

[319.] Egynéhány oktató Régu- | lák által | VEZÉRLŐ
UTA | Minden Uton-járó igaz | IZRAELITANAK. | — | AZ
IGAZ UTON-JARÓKHOZ. | *BOldogúl akarfz-é* — — [12
regula. [329.] 1. 1. [Lapszám a lap közepén.] *Utra Indúlónak*
Imádsága. | 4. *Utban mondandó Imádság.* | 8. *Haza térés-*

korra való | *Imádság.* | 12. *Bűjosók, Számkivet:* | *Imád:* |
 17. *Bűn-botsánatért való Imád:* | 24. *Imádságok Táblátskája.* |
 Egyetlen példánya $\frac{\text{RMir. O.}}{273.}$ jelzettel a *M. Tud. Akadémia*
könyvtárában.

28. Az 1738-iki debreczeni kiadás. A' NÉHAI | *Te-*
kintetes, Nagyságos Vitéz | URNAK | GYARMATI | BALASSA |
 BÁLINTNAK: | ÉS | *Ama' jó emlékezetű né-* | *hai Nemzetes* |
 RIMAI | JÁNOSNAK; | *Igaz Haza-Fiainak, és a'* | *Magyar*
Nyelv két | *ékességének* | ISTENES ÉNEKI. | *Moft' újjobban e'*
kis for- | *mában ki-botsáttattak:* | DEBRECZENBEN, | — |
 MARGITAI JÁNOS által. | 1738. Efst. || [Keretes címnap.]

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—O₇; mellékleté:
 5 levél + P—P₇ + 4 levél [a többi hiányzik] = 8 számozatlan
 lap + 1—58 + 2 szatlan + 61—200 + 1 szatlan lap + 202—
 312 + 6 szatlan lap (Mutató tábla); mellékleté: 11 szatlan lap
 + 2—22 lap (a többi hiányzik).

Tartalma: [A₁^a]: Címnap, [A₁^b]: Oven. in Append.
 Epi- | grammatum: | *Præter virtutem, . . .* A₂^a: ELOGIA |
 . . . AD VALENTINUM BALLASSA, [igy] | JOANNES RIMAI-
 NUS. | BÁLINT *Nemzetedben ki vól-* | *tál* BALASSA, |
 A₃^a: *In eundem* | JANUS BALOGUS. | Tolnæus. | *Dlique*
Deæque simul — — (Ezen lap eleje le van szakítva.) A₃^b:
 Ugyan azon, Magyarúl: | *ISten Afzfzonyokkal égben az* |
Iftenek, | — — Kapitell: ELOGIA | BALASÆ. | A₅^a: 1. 1.
 NÉHAI | *Tekintetes és Nagyságos Vitéz* | URNAK | GYAR-
 MATI | BALASSA | BÁLINTNAK, | *Iftenes, 's egynéhány Vitézi* |
 ÉNEKI. | ADj már tsendességet. [Kapittel: BALASSA |
 ÉNEKI.]

58. 1. BALASSA BÁLINT | *Énekinek* | VÉGE. |

[59. 1.] A' | *Jó Emlékezetű,* | ISTENBEN | *Idvefségesen*
nyúgovó, | NÉHAI | NEMES és NEMZETES | RIMAI | JÁNOS-
 NAK | ISTENES | ÉNEKI | *KÖVETKEZNEK.* ||

[60.] Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: | *Solis út*
in solo -- —

61. 1. [Czím nélkül.] Tükör ez: *Nézz ebbe bűnös,* |
Hogy kárhozatba ne légy ós. | KÖnyörülj én rajtam, Ur |
Iften 's irgalmazz. [Kapitel: RIMAI | ÉNEKI.]

200. *Ezek a' meg-nevezett Fő-személy-* | *nek RIMAI*
JANOSnak Éneki: im- | *már következnek más egynéhány* |
Istenes szép Énekek. ||

201. [Czím nincs.] ELSŐ. | *A' szerentsének állhatatlan*
vól- | *tárol, e' sentenziának belüiből állván:* | FERENDUM ET
SPERANDUM. | *Incerto Authore.* | FÖrog a' Szerentse, — —
[Kapitel: ISTENES | ÉNEKEK.]

[313.] MUTATO TÁBLÁJA | E' Könyvben foglalt |
ÉNEKEKNEK. |

[318.] OVENUS. | Nil opus Authorem — —

[319.] Egynéhany oktató Régu- | lák által | VEZÉRLŐ
UTA | Minden Uton-járó igaz | IZRAELITÁNAK. | AZ IGAZ
UTON JÁRÓKHOZ | *Boldogúl akarfsz-é* — —

[12 regula; az 5-ik (*Bűn-botsánatért való*) Imádság:
»Ne | engedd óh áldott Iften immár | a' gonofzságot én bennem
fel- | lyebb nevekedni; hanem inkább« | — — mondatával
szabd meg.

Egyetlen példánya *R. Kiss István* könyvtárában. Először
említi ezt a kiadást *Szentkúti Sándor* »*Balassa Bálint XVI-ik*
Századbeli Magyar Költőknek négy éneke« című közleményében
a »*Szépliterátúrai ajándék*« 1821-iki »*Első Esztendei Folyamata*«
141. lapján, s négy éneket is közöl belőle. A közölt négy ének,
melyekhez érdekes, néha találó megjegyzéseket fűz, a követ-
kező: 1. A' Magyar Nemzetnek romlott állapotjáról. Oh szegény
megromlott 's elfogyott magyar Nép... 2. In laudem Con-
finiorum. Vitézek mi lehet — — 3. In laudem verni temporis.
Áldott szép Pünköstnek gyönyörű ideje. 4. Valedicit Patriae,

amicis iisque omnibus, quae habuit charissima. Oh én édes
Hazám te szép Magyar Ország.

29. Az 1741-iki budai kiadás. Említi e kiadást Szilády Balassa-kiadásában, (1879.) XLV. 1. és Petrik Bibliographiájában I. köt. (1888) 161. 1. Petrik a lapszámot is közli (»32-r. 4 lev., 359, 9, 43 és 11 l.«), de a lelőhelyet nem említi.

30. Az 1744-iki A) debreczeni kiadás: A' Néhai | *Tekintetes Nagyságos vitéz* | URNAK, | *GYARMATI* | BALASSA | BÁLINTNAK: | *És* | Ama' jó emlékezetű | *Néhai Nemzetes* | RIMAI | JÁNOSNAK; | IGAZ HAZA-FIAINAK, | és a' Magyar nyelv' két | ékességének | ISTENES ÉNEKI, | *Moft újobban e' kis formában ki-* | *botsáttattak* | DEBRETZENBEN, | — | MAR-GITAI JÁNOS által, | 1744-dik Elztendőben. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—Q₅+3 lev; a mellékleté: 4 lev.+R—S₅+6 levél = 4 szatlan levél+1 szatlan lap+2—66+2 szatlan lap+67—357 lap+9 szatlan lap (Laistrom); mellékleté: 1—43 lap+11 szatlan lap (Énekek).

Tartalma [A₁^a]: Czímlap, [A₁^b]: Oven. in Append. | Epigrammatum: | stb. A₂^a: ELOGIA. | . . . AD VALENTINUM BALASSA, | Joannes Romainus. | BÁLINT *nemzetedben ki vól-* | *tál* BALASSA, | — — A₃^b: *In eundem.* | Janus Balogus Tolnæus. | *Dliqve Deaque simul* — — A₄^a: Ugyan azon Magya-rúl: | *ISten-afszonyokkal* — —

A₅^a [1. 1.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* | URNAK, | *GYARMATI* | BALASSA BÁLINT- | NAK, | Iftenes, 's egynehány vitézi | ÉNEKI. |

66. BALASSA BÁLINT | ÉNEKINEK | *VÉGE.* | [Záró-vignette: cartouche-ban az »Oculus Dei«: .

[1^a szatlan l.]: A' | *Jó emlekezetű* | NÉHAI NEMES | és | NEMZETES | RIMAI JÁNOSNAK | ÉNEKI | KÖVETKEZNEK. ||

[1^b szatlan l.] Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: | *Solis ut in folo* — —

226. Ezek a' meg-nevezett FőSze- | mélynek Rimai
 Jánosnak, | Éneki; Immár következ- | nek egynéhány szép |
 Énekek. | [Záróvignette: 10 hétszirmu rózsából alakított kettős
 háromszög.]

227. [Czímfelirat nincs] A' Szerentsének állhatatlan |
 vóltáról, — — —

357. VÉGE | [záróvignette: guirlande palmettával és stili-
 zált kagylóval.]

[358.] RENDI | E' Könyvben foglalt | Énekeknek. |

[366.] OVENUS. | Nil opus Authorem, — —

1. Egynéhány oktató | Regulák által | VEZÉRLŐ UTA, |
 Minden úton-járó igaz | IZRAÉLITÁNAK, |

15. 1. Záróvignette: fonadékdísz, felül hét sólyomtól
 közrefogott stilizált tulipánnal.

[44.] REGGELI | ÉNEK. | SZívem szerént UR Is- | ten, — —
 [és még 3 más ének.]

[54.] Guirlande-záróvignette.

A Magyar Nemzeti Muzeumban, $\frac{\text{P. o. hung.}}{336.}$ jelzettel »Ig-
 natii Mészáros mp.« beírással.

31. Az 1744-iki B) debreczeni kiadás: A' Néhai |
 Tekintetes Nagyságos vitéz | URNAK, | GYARMATI | BALASSA
 BÁLINTNAK: | És | Ama' jó emlékezetű | Néhai Nemzetes |
 RIMAI | JÁNOSNAK; | IGAZ HAZA-FIAINAK, | és a' Magyar
 nyelv' két | ékességének | ISTENES ÉNEKI, | Most újobban e'
 kis formába ki- | botsáttattak | DEBRETZENBEN, | — | MAR-
 GITAI JÁNOS által, | 1744-dik Efstendőbe. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél); A—Q₅ + 3 lev.; a mel-
 lékleté: 4 lev. + R—S₅ + 6 levél = 4 sztlan levél + 1 sztlan
 lap + 2—66 + 2 sztlan lap + 67—357 + 9 sztlan lap (Laistrom);
 mellékleté: 1—43 lap + 11 sztlan lap (Énekek).

Tartalma: [A₁^a:] Czím lap; [A₁^b:] Oven. in Append. |
 Epigrammatum: | stb. A₂^a: ELOGIA. | . . . AD VALENTINUM

BALASSA, | Joannes Romainus. | BÁLINT *nemzetedben ki vól-
tál* BALASSA, | A₃^b: *In eundem.* | Janus Balogus Tolnæus. |
Dlique Deaque simul — — — A₄^a: Ugyan azon Magyarúl:
ISten-afzfzonyokkal — —

A₅^a [1. l.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* |
URNAK, | GYARMATI | BALASSA BÁLINT- | NAK, | Iftenes,
's egynéhány vitézi | ÉNEKI. |

66. BALASSA BÁLINT | ÉNEKINEK | VÉGE. | [Záró-
vignette: gyümölcsessel s virággal rakott kosár.]

[1^a sztan l.:] A' | *Jó emlekezetű* | NÉHAI NEMES | és |
NEMZETES | RIMAI JÁNOSNAK ÉNEKI | KÖVETKEZ- | NEK. |

[1^b sztan l.:] Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: |
Solis ut in folo — —

226. *Ezek a meg-nevezett Fő Sze- | mélynek* Rimai János-
nak, | Éneki; *Immár következ- | nek egynéhány szép Énekek.* [Záró-
vignetta: 10 nyolczszirmú rosettából alakított kettős háromszög.]

227. [Czímfelirat nincs.] A' *Szerentsének állhatatlan* |
vóltáról, — — —

357. VÉGE. | [Záró-vignette: Feje körül glóriával övezett
szárnyas angyalfej, szárnyaival guirlande-ot tartva, mint az
1730-iki pozsonyi kiadás 66-ik és melléklete 15. lapján.

[358.] RENDI | E' Könyvben foglalt | Énekeknek.

[366.] OVENUS. | Nil opus Authorem, — —

1. Egynéhány oktató | Regulák által | VEZÉRLŐ UTA, |
Minden úton-járó igaz | IZRAÉLITÁNAK. |

15. l. Záró-vignette: consol, guirlande-dal; mint a váczí
1777-iki kiadásban ugyanezen lapon.

[44.] REGGELI | ÉNEK. | SZivem szerint Ur Is- | ten.

[54.] Záró-vignette: Ugyanaz, mint fentebb a 66. lapon
A *Magyar Nemzeti Muzeumban.* ($\frac{P. o. hung.}{336.}$ jelzettel),
hová a Jankovich-gyűjteménnyel került. Eredetileg a buda-
pesti egyetemi könyvtár tulajdona volt, XLIII. e. jelzettel.

32. Az 1776-iki pozsonyi kiadás. Említi ezt a kiadást Toldy »A Magyar nyelv és irodalom kézikönyve« I. köt. 155—6. h. Szilády Balassa-kiadásában (1879) XLV. 1. és Petrik Bibliographiájában I. köt. (1888) 161. 1. Ez utóbbi a lapszámot is közli (»32-r. 4 lev., 359, 9, 43 és 11 l.«) a lelőhely megnevezése nélkül. Sándor István nem említi. Egy példányát se ismerjük.

33. Az 1777-iki váczi kiadás. A' Néhai | *Tekintetes Nagyságos vitéz* | ÚRNAK, | *GYARMATI* | BALASSA | BÁLINTNAK: | *És* | Ama' jó emlékézetü | *Néhai Nemzetes* | RIMAI | JÁNOSNAK; IGAZ HAZA-FIAINAK, | és a' Magyar nyelv' két | ékességének | ISTENES ÉNEKI, | *Moft újobban e' kis formába ki-* | *botsáttattak,* | — | *Debretzeni forma fzerént.* | — | NYOMTATTAT. VATZON | 1777. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—Q₅ + 3 levél; mellékleté: 4 levél + R—S₅ + 6 levél = 11 sztlan lap + 2—66 + 2 sztlan lap + 67—357 + 9 lap (Laistrom); mellékleté: 1—43 + 11 sztlan lap (Énekek) + 2 tiszta lap. (A lapszámolás többször elvétele.)

Tartalma: [A₁^b]: Oven. in Append. | Epigrammatum: | *Præter virtutem, . . .* A₂^a: ELOGIA. | . . . AD VALENTINVM BALASSA | Joannes Rimainus. | A₃^b: *In eundem.* | Janus Balogus Tolnæus. | *Diique Deæque simul,* — — A₄^a: Ugyan azon Magyarúl: | *Isten-afszzonyokkal* — — [Kapitel: ELOGIA.]

A₅^a [1. 1.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* | ÚRNAK, | *GYARMATI* | BALASSA BÁLINT- | NAK, | Iftenes, 's egynéhány vitézi | ÉNEKI. | Adj már tsendeséget — — [Kapitel: BALASSA | ÉNEKI.]

66. BALASSA BÁLINT | ÉNEKINEK | *VÉGE.* |

[1^a sztlan l.] A' *Jó emlékezeti* | NÉHAI NEMES | és | NEMZETES | RIMAI | JÁNOSNAK | ÉNEKI | KÖVETKEZ-NEK. |

[1^b sztlan l. Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: |
Solis ut in solo motu — —

67. *Tükör ez nézz ebbe bünös,* | *Hogy kárhozatban ne*
légyös. [így] | Könyörülly én rajtam, — — [Kapitel: RIMAI
 ÉNEKI.]

226. *Ezek a' meg-nevezett Fő-Sze-* | *mélynek* Rimai
 Jánosnak, | *Éneki*; *Immár következnek* | *egynéhány szép*
Énekek. ||

227. *A' Szerentsének állhatat-* | *lan vóltáról* — —
 [Kapitel: ISTENES | ÉNEKEK.]

[358.] RENDI | E' Könyvben foglalt | *Énekeknek.* |

[366.] OVENUS. | Nil opus Authorem, | — —

1. Egynéhány oktató | Regulák által | VEZÉRLŐ UTA, |
 Minden úton-járó igaz | IZRAÉLITÁNAK. [12 regula, 5 imádság.]

[44.] REGGELI | ÉNEK. | [2 reggeli, 2 estveli ének.]

A budapesti egyetemi könyvtárban Ad. 3053. jelzettel.

34. Az 1790-iki pozsonyi kiadás. A' | *Néhai* | *Tekin-*
tetes Nagyságos vitéz | URNAK, | GYARMATI | BALASSA |
 BÁLINTNAK: | *És* | Ama' jó emlékezetü | *Néhai Nemzetes*
 RIMAI | JÁNOSNAK: | IGAZ HAZA-FIAINAK, és a' Magyar
 nyelv' két | ékefségének | ISTENES ÉNEKI, | *Most ujobban e'*
formában ki- | *botsáttattak.* | = | POSONYBAN, | LANDERER
 MIHÁLY' | BETÜIVEL 1790. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—Q₆ + 2 levél;
 mellékleté: 4 levél + R—S₇ + 4 levél + 1 üres levél = 9
 sztlan lap + 2—66 + 2 sztlan lap + 67—357 + 9 sztlan
 lap (Laistrom); mellékleté: 1 lap + 2—43 + 11 sztlan + 2
 üres lap.

Tartalma: [A₁^b]: Oven. in append. | Epigrammatum: |
Præter virtutem, — — A₂^a: ELOGIA. | — — AD VALEN-
 TINUM BALASSA, | Joannes Romainus | BÁLINT *nemzetedben*
ki vól- | *tál* BALASSA. | A₃^b: *In eundem.* | Janus Balogus

Tolnæus. | *Dlique Deæque simul*, — — A₄^a: Ugyan azon
Magyarúl: *ISten-afzfszonyokkal égben az | Iftenek*, | — —
[Kapitel: ELOGIA].

A₅^a [1. 1.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* |
URNAK; | *GYARMATI* | BALASSA BÁLINT- | NAK, | Iftenes,
's egynéhány vitézi | ÉNEKI. | ADj már tsendefséget, — —
[Kapitel: BALASSA | ÉNEKI.]

66. BALASSA BÁLINT | ÉNEKINEK | *VÉGE*. | [Záró-
vignette: hamvederszerű edény, tetején virágokkal.]

[1^a sztlan 1.]: A' | *Jó emlékezetü* | NÉHAI NEMES |
és | NEMZETES | RIMAI | JÁNOSNAK | ÉNEKI | KÖVET-
KEZNEK. ||

[1^b sztlan 1.]: Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum :
Solis ut in solo motu — — 67. *Tükör ez: nézz ebbe bünös,*
Hogy kárhozatban ne légy ös. | KÖnyörülly én rajtam, — —
[Kapitel: RIMAI | ÉNEKI.]

226. *Ezek a' meg-nevezett Fő* | *Személynek* Rimai János-
nak, Éneki; *Immár következnek egynéhány* | *szép Énekek.*
[Záró-vignette: virágfüzér.] ||

227. *A' Szerentsének* — — [Kapitel: ISTENES | ÉNEKEK.]

357. [Záró-vignette: ülő emberi alak lugasszerű környezettel.]

[358.] RENDI | E' Könyvben foglalt | Énekeknek. |

[364.] OVENUS. | Nil opus Authorem — —

[365.] [1. 1.]: Egynéhány oktató | Regulák által | VE-
ZÉRLŐ UTA, | Minden úton-járó igaz | IZRAÉLITÁNAK | — |
AZ IGAZ ÚTON- | JÁRÓHOZ. | *Bóldogúl akarfsz-é* — —
[12 regula.] [15. 1. Záró-vignette: szökőkút.] 16. *Útra induló-*
nak | *Imádsága.* | [és még ezenkívül 4 imádság.] 43. 1. Záró-
vignette mint a 226. lapon. [44.] REGGELI | ÉNEK. | [és még
három ének.] 54. lapon: záró-vignette mint a 66. lapon.

Egy példánya a Magyar Nemzeti Muzzeum könyvtárában
P. O. hung. szám alatt.

35. A nyomtatási év nélkül megjelent pozsonyi kiadás. (XVIII. sz.) A' Néhai | *Tekintetes Nagyságos vitéz* | URNAK, | GYARMATI | BALASSA | BÁLINTNAK: | *És* Ama' jó emlékezetü | *Néhai Nemzetes* | RIMAI | JÁNOSNAK; | IGAZ HAZAFIAINAK, | és a' Magyar nyelv' két | ékességének | ISTENES ÉNEKI, | *Most újobban e' kis formában ki- | bocsátattak* | = | PÓSONYBAN, | LANDERER MIHÁLY, | be-tüivel. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): A—Q₅ + 3 levél; mellékleté: 4 levél + R—S₅ + 7 levél = 9 számozatlan lap, + 2—66 + 2 szatlan lap + 67—357 + 9 szatlan lap (Laistrom); mellékleté: 1—43 + 11 szatlan lap.

Tartalma: [A^b]: Oven. in append. | Epigrammatum: | *Proter virtutem*, — — A₂^a: ELOGIA. | ... AD VALENTINUM BALASSA, | Joannes Romainus. | BÁLINT *nemzetedben ki vól- | tál* BALSSA, [így] | A₃^b: *In eundem*. | Janus Balogus Tolnæus. | *Dlique D æque* [így, az ,e'-nek csak helye van] *simul*, — — A₄^a: Ugyan azon Magyarúl: | *ISten-afzszonyokkal égben az | Istenek*, | — [Kapitel minden old.: ELOGIA.]

A₅^a [1. 1.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* | URNAK, | GYARMATI | BALASSA BÁLINT- | NAK, | Istenes, 's egynéhány vitézi | ÉNEKI | ADj már tsendességet, — — [Kapitel: BALASSA | ÉNEKI.]

66. BALASSA BÁLINT | ÉNEKINEK | VÉGE. || [Zárovignette: palma és borostyánágak.]

[1^a szatlan 1.]: A' | *Jó emlékezetü* | NÉHAI NEMES | és | NEMZETES | RIMAI | JÁNOSNAK | ÉNEKI | KÖVETKEZNEK. ||

[1^b szatlan 1.]: Oven. in lib. uno, Epi- | grammatum: | *Solis ut in solo motu* — — 67. *Tükör ez: nézz ebbe bűnös,* | *Hogy kárhozatban ne légy ós.* | Könyörülly én rajtam, [Kapitel: RIMAI | ÉNEKI.]

226. *Ezek a' meg-nevezett Fő Sze- | mélynek* Rimai Jánosnak, | *Éneki; immár következ- | nek egynehány szép | Énekek.* || [Záró-vignette: 16 hatágú csillagból álló egyalapú kettős háromszög.]

227. *A' Szerentsének* — — [Kapitel: ISTENES | ÉNEKEK.]

357. Záró-vignette: Egy console-szerű dísz két végén sólyom-madárral, tetején tulipánnal.

[358.] RENDI | E' könyvben foglalt | Énekeknek. |

[366.] OVENUS. | Nil opus Authorem, — —

[367.] 1. 1. Egynehány oktató Regulák által | VEZERLŐ UTA, | Minden úton-járó igaz | IZRAÉLITÁNAK, | [kötélszerűen csavart szalag.] | AZ IGAZ UTON- | JÁRÓHOZ | *BOldogúl akarfz-é* — — [12 regula, 5 imádság.] [44.] RÉGGELI | ÉNEK. | SZivem fzerént — — [és még 3 ének].

Egy példánya a *Magyar Nemzeti Muzem könyvtárában* P. O. Hung. jelzet alatt.
338.

36. Nyomtatási hely és év nélkül, valószínűen a XVIII. században megjelent kiadást említi Petrik Bibliographiája I. köt. 161. lapján, a mű terjedelme és a lelőhely említése nélkül. Egy-é ez a M. Nemzeti Muzem könyvtárában levő P. o. hung. jelzetű kiadással, meg nem határozható. 336. c. A M. Nemzeti Muzemi példányt sem kaphattuk meg.

37. Czimlaptalan, XVIII. századi kiadás. Kis 12-rét, ívjegyei (per 12 levél): [A] A₂—Q₅ + 3 levél; mellékleté: 4 + R—S₆ + 6 levél + 1 üres levél = [2] + 7 lap + 2—66 + 2 szatlan lap + 67—359 számozott + 9 szatlan lap (Laistrom); mellékleté: 1—43 + 11 szatlan + 2 üres lap. Hibás lapszámok: 13 helyett 15, 139 (193), 185 (158), 268 (298), 350-ről 353-ra ugrik s ez a hiba végig megmarad.

Tartalma: A₂^a: ELOGIA | ... AD VALENTINUM BALASSA, | Joannes Romainus. | BALINT *nemzedekben ki vól- | tál* BALASSA, | . . . A₃^b: *In Eundem* | Janus Balogus Tolnæus. |

Dliquæ [így] Deæque fimul — — A₄^a: Ugyan azon Magyarúl: | *ISTen Afzfzonyokkal égben az | Iftenek.* | — — [Kapitel: ELOGIA | BALASSA.]

A₅^a [1. 1.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* | URNAK | *GYARMATI* | BALASSA BALINT- | NAK | Iftenes, 's egynéhány vitézi | ENEKI. | ADgy már tsendességet, — — [Kapitel: BALASSA | ENEKI.]

66. BALASSA BALINT | ENEKINEK. | *VEGE.* | [Záró-vignette: Angyalfej, két szárnyára függesztett guirlanddal.]

[1^a, sztlan 1.]: A' | *jó emlékezetű,* | NEHAI NEMES ÉS | NEMZETES | RIMAI | JANOSNAK | ENEKI | KÖVETKEZNEK. || [Kapitel: RIMAI | ENEKI.]

[1^b, sztlan 1.]: Oven. in lib, uno, Epi- | grammatum: | *Solis ut in folo motu — — 67. Tükör ez: nézz ebbe bűnös,* | *Hogy kárhozatban ne légy ós.* | Könyörűly én rajtam, — —

73. 1. Záró-vignette: 6 négyszirmú rosettából alkotott háromszög.

226. *Ezek a' meg nevezett fő Sze | mélynek* Rimai Jánosnak | Éneki; *immár következnek | már [így] egynéhány szép | Énekek.* | [Záró-vignette: 10 négyszirmú rosettából alkotott egyalapú kettős háromszög.]

227. *A' fzérentsének [így] — —* [Kapitel: ISTENES | ENEKEK. 230. RIMAI].

359. [Záró-vignette: mint a 226. lapon.]

[360.] Rendi e' Könyvben | foglalt Enekeknek. |

[368.] OVENUS. | Nil opus Authorem. — —

[369.] 1. 1. Egynéhány oktató | Regulák által. | VEZERLŐ UTA, | Minden úton-járó igaz | IZRAELITANAK. | [4 szirmú rosetta-sor.] | AZ IGAZ UTON- | JAROHÓZ. | *BOldogul akarfé* — — [12 regula]. [15. 1. Záró-vignette: mint a 66. lapon.] 16. *Utra indulónak | Imádsága.* | [és még 4 imádság.] [43. 1. záró-vignette: 6 négyszirmú rosettából alakított

háromszög, mint a 73. lapon.] [44.] REGGELI | ENEK | [és még 3 ének.] [54 l. záró-vignette: magyar címer.]

Egyetlen példánya a *rimaszombati egy. prot. főgymnasium könyvtárában* 2358. sz. a. Erről közölte címét Szabó Károly a »Magyar Könyvszemle« 1882. évf. 93. lapján. (244. adalék.) Szabó 17-ik századi nyomásnak mondja ugyan, de a kiadás berendezése miatt tizennyolczadik századi nyomtatványnak kell tartanunk.

38. Az 1806-iki pozsonyi és pesti kiadás. A' Néhai | *Tekintetes Nagyságos vitéz* | ÚRNAK, | *GYARMATI* | BALASSA | BÁLINTNAK | és | Ama' jó emlékezetű | *Néhai Nemzetes* | RIMAI | JÁNOSNAK | IGAZ HAZA-FIAINAK, és a' Magyar nyelv' két | ékefségénnek [így] | ISTENES ÉNEKI, | *Most újjabban e' formában ki-botsáttattak.* | — o — | Po'fonyban és Pesten, | Fűskúti Landerer Mihály | betűivel 1806. ||

Kis 12-rét, A—Q₆ + 2 levél; mellékleté: 4 levél + R—S₇ + 4 levél = 9 sztlan lap + 2—66 + 2 sztlan lap 67—357 + 9 sztlan lap (Laistrom); mellékleté: 1 sztlan + 2—43 + 11 sztlan lap. A 70—78. lapok hibásan kötve (70, 75—78, 71—74.); hibás lapszámok: 116 helyett 72, 126 (120), 226 (126), 282 (272), 303 (305).

Tartalma: A₅^a [1. l.]: Néhai | *Tekintetes és Nagyságos vitéz* | URNAK | *GYARMATI* | BALASSA BÁLINTNAK | ISTENES | 's egynéhány vitézi | ÉNEKI. | Adj már tsendéfséget. — — [Kapitel: BALASSA | ÉNEKI.]

66. BALASSA BÁLINT | ÉNEKINEK | *VÉGE.* | [Záró-vignette: doboló angyal.]

[1^a, sztlan l.]: A' | *Jó emlékezetű* | NEHAI NEMES | és | NEMZETES | RIMAI | JÁNOSNAK | ÉNEKI | KÖVETKEZNEK. ||

[1^b, sztlan l.]: Oven. in lib, uno Epi- | grammatum. | *Solis ut in solo motu* — — 67. *Tükör ez: nézz ebbe bünös,*

Hogy kárhozatban ne légy ős. | Könyörülly én rajtam, — —
[Kapitel: RIMAI | ÉNEKI |

226. [Sajtóh. 126.] *Ezek a' meg-nevezett Fő-* | *Sze-*
méllynek Rimai János- | *nak* Enéki. | *Immár kö-* | *vetkeznek*
egynehány | *szép énekek.* |

227. *A' Szerentsének* — — [Kapitel: ISTENES |
ÉNEKEK. | 357. Záróvignette: feldőlt virágcsokor.] [358.]
RENDI | *E' Könyvben foglalt* | *Énekeknek.* |

366. OVENUS. | = | Nil opus Authorem — —

[367. 1. 1.] Egynéhány oktató | Régulák által | VE-
ZÉRLŐ ÚTA, | *Mi ndenúton-járó igaz* | IZRAÉLITANAK. | — |
AZ IGAZ ÚTON- | JÁRÓHOZ. | *Böldogül akarfé* — —
[12 regula; 15. lapon lantot pengető gyermek.] 16. *Últra* [így]
indúlónak | *Imádsága.* | [és még négy imádság.] 44. REGGELI
ÉNEK. | [még más 3 ének, melyből kettő estvéli.] [Záró-vig-
nette: két végén megnyújtott rhombus, közepében csillagalak-
kal.] [Egy példánya a *Magyar Nemzeti Muzeum könyvtárában*
P. o. hung.
339 „.] jelzet alatt, hová Horváth Árpád könyvtárából
Szentiváni dr. Mészáros Károly ajándékából került 1896-ban;
másik csonka példánya, melybe íróónnal »Talán Lőcse 1730«
van beírva, Beöthy Zsolt adományából 1893-ban került a *Magyar*
Nemzeti Muzeum tulajdonába; hiányzik e példányból elől 8,
közbül 71 — 78, végül 6 levél, és a 42. lapon a »Bün-
botsánatért való Imádság«-nak »az én ditső fel-támadásom-«
szavainál szakad meg. Jelzete: P. O. hung.
337.]; harmadik példánya
B. Radvánszky Béla sajtó-kazai könyvtárában. Cím lap-hason-
mást közölt róla Erdélyi Pál Balassa Bálint életrajzában (205. 1.).

IV.

E kiadásnak jellemző sajátása, hogy kétféle típusból,
u. m. a váradi és kolozsvári forma szerint való kiadásból van
egybeszerkesztve. Tudniillik a kiadó az előbbi élén álló hosszú

summácskákat meghagyta, de a kolozsvári typus rövid sententiosus verseit is sajnálta elhagyni s mind a kettőt közli az egyes költemények előtt. E typusból csak egy kiadás maradt fenn. Ez az

39. 1702 - iki kiadás

(nyomtatási hely nélkül). Az
Néhai Tekintetes, Nagyságos
Vitéz Urnak | GYARMATI
BALASSA | BALINTNAK; | Es
Amaz jó-emlekezetű, | Istenben
bóldogúl ki-múlt | Néhai Nem-
zetes | RIMAI JANOS- | NAK,
Igaz haza fiának, és a' Magyar
nyelvnek két éketségének | IS-
TENES ENEKI. | *Mellyet az*
előtteni fogyatkozá- | foknak
meg jobbításávl [így] mostan
[u]jjobban e' kis formában | ki-
bocsáttatott. — | MDCCII. Elzt. ||

Kis 12-rét, ívjegyei (per
12 levél): A—R₆; mellékleté:
6 levél + S—S₇ + 4 + 1 üres
levél = 9 számozatlan lap +
2—62 + 3 szatlan lap + 66—
382 + 6 szatlan lap: mellékleté:
2 számozatlan lap + 3—33 + 1
szatlan + 2 üres lap.

Tartalma: [A^b:] Oventus in Appendice | Epigrammatum. |
Præter virtutem, stb.

A₂^a: ELOGIA, | — — Ad VALENTINUM | BA-
LASSAM, | Johannes Rimanus. | BALINT nemzetedben, ki |
vóltál BALASSA, |

Az
Néhai Tekintetés, Nagyságos
Vitéz Urnak
GYARMATI
BALASSA
BALINTNAK;

Amaz jó - emlekezetű,
Istenben bóldogúl ki múlt
Néhai Nemzetes

RIMAI JANOS-
N Á K

Igaz haza fiának, és a' Magyar
nyelvnek két éketségének
ISTENES ENEKI.

Mellyet az előtteni fogyatkozá-
foknak meg jobbításávl mostan
ujjobban e kis formában
ki bocsáttatott.

MDCCII. Elzt.

30. Az 1702-iki (ny. h. nélküli)
kiadás czímlapja.

A₃^b: IN EUNDEM | JANUS BALOGUS | Tolnæus.
Dlique Deceq̄ simul — —

A₄^a: *Ungarico Idiomate per* | JOHANNEM RIMAI
reddita in hunc modum. | Isten Afzszonyokkal égben az Isten-
nek, [igy] | — — [Kapitel:
ELOGIA | BALASSÆ.]

É N E K I. 95
tatáshoz folyamodnunc: **Hogy**
ha a' mi vétkeinc olly verefiek
vóinánac, mint az Skárlát zsi-
ne-is, hó fejréséggé rétettek ő'
általa, s' ha mint a' piros festék
ugy piroslanának is előtte, gyap-
julioz hasonló fejréséget véfz-
nek tőle. De ezt az veres pi-
ros festékű hűnőc fejrítő jó ke-
gyelmét, mint hogy csak azok-
nac adgya ő' szent Felsége, az
kik méltó magoc meg-alázásá-
val, buzgó Könyörgések által
tőredelmes szívből szorgalmaz-
tattyác előtte, ki ki ne rcfel-
lyon ő' Szent Felségének így
szóllani Könyörgésében felőle:

Ad Notam:

Valaks azé hiszi, hogy nyer
O H Kegyelmes Isten! nézz
szépen reám nyavalyáfra,
E 4 Ter-

31. Az 1702-iki (ny. h. nélküli)
kiadás 95. lapja.

A₅ [1. 1.] *Néhai Tekintetes*
és Nagyságos | *vitéz Urnak,*
GYARMATI | BALASSA | BA-
LINTNAK | Iftenes s' egy néhány
vi- | tézi Enneki. [igy] ELSŐ. |
ADgy már csendefséget — —
[Kapitel: BALASSA | ENEKI.]

62. *A' meg irt Vitéz Ur,*
Iftenes | *Enekinék VEGE.* ||

[63.] *Az Jó emlekezetű, Iften-*
ben id- | vefségeffen nyugovó,
NEHAI NEMES ES | NEMZE-
TES | RIMAI JA- | NOSNAK,
ISTENES ENEKI | következnek. ||
[Kapitel: RIMAI | ENEKI.]

[64.] *Ovenus in Libro uno*
Epigrammatum. | Solis ut in
solo motu — —

[65.] PSALMI LI. | *Periphra-*
stica explanatio. | MInt hogy

Iften ellen fok | ezerképpen való minden- | napi vétkeinknek
számtalanságaihoz képeft — — 67. ELSŐ. | *Tűkőr ez: nézz*
ebben bűnös, | Hogy kárhozatban ne légy ő's. ||

264. *Ezek a' meg-nevezett fő-sze- | mélynek RIMAI*
JANOSNAK | *Eneki: Immár következnek | más egynéhány*
szép Enekek. | [*****] Elvlasztó lécz.] | ELSŐ. | A' sze-

rentsének álhatat- | lan vóltárúl, e' Sententiának | betűiből
 álván: | FERENDUM & SPE- | RANDUM. | *Incerto Authore.* |
 FOrog a' fzerencse — — [Kapitel: ISTENES | ENEKEK.]

R₄^a: [383.] RENDI e' KÖNYVBEN | foglalt Enekeknek. |

[389.] [1.] *Via Jacobea*; | az az: | JAKOB PATRI- |
 ARKANAK | *Olly úta*, | Melly minden Uton-Járó, | s' bújdosó
 igaz Izraélitákat, bá- | torságos és bóldog DEREK | UTRA igaz-
 gat. | Egy néhány oktató Regulák és | Iftenes Imádságok
 által. | Gen. 48. 15. 16. | *Amaz Isten, kinek előtte járta-*
nak az én Atyáim, Abrahám | és Ifák; amaz Isten, a' ki
táplált | engem eleitől fogva mind e' mái | napiglan; amaz
Angyal, ki meg- | szabadított engemet minden | gonosztól,
áldgya-meg az | igaz UTON JA- | ROKAT. | — | MDCCII.
 Eftz. || [2.] AZ IGAZ UTON | Járókhöz. | Boldogúl akarfé
 házadból | — — [15 regula.] 22. UTRA INDULONAK |
 IMADSAGA. | OH fényes egekben lakozó, | — — 26. UTBAN
 MONDANDO | IMADSAG. | OH én bujdosó Atyáimnak, | — —
 34. *Author ad Viatorem.* | *Esa.* 30. \bar{y} . 21. | Hæc illa eft via;
 Incede | per eam. | *ISam.* 17. v. 37. | Abi, & fit JEHOVA |
 tecum. ||

Egyetlen példánya »*Resdie* [Residentiae] *Thurócz. Soctis*
 [=Societatis] *Jesu.*« beírással, $\frac{\text{RMir. O.}}{126.}$ jelzettel a *Tudományos*
Akadémia könyvtárában.

V,

Időrendi sorrendben így következnek egymás után Balassa
 és Rimay »Istenes énekei«-nek itt felsorolt kiadásai:

1. Az első bártfai kiadás 1632—35 körül. (Egy pél-
 dányban sem maradt fenn.) Lásd: 6. 1.

2. Második bártfai kiadás 1635—40 közt. (Maros-
 vásárhelyi ref. coll. könyvtára.) 7—14. 1.

3. Első lőcsei kiadás 1640 körül. (Egy példányban sem maradt fenn.) 14. l.

4. Első váradi kiadás 1640 körül. (Egy példánya sem ismeretes.) 14—15. l.

5. Második váradi kiadás 1640—1660 között. (Magyar Nemzeti Muzeumi töredék?) 27—30. l.

6. Harmadik váradi kiadás 1640—1660 között. (Egy példánya sem ismeretes.) 27—28. l.

7. Negyedik váradi kiadás 1640—1660 között. (1652?) (Egy példánya sem ismeretes.) 27—28. l.

8. Kassai kiadás 1665. (Székesfehérvári püspöki könyvtár.) 15—23. l.

9. Második lőcsei kiadás 1670. (Br. Radvánszky Béla könyvtára, Sajó-Kaza.) 30—41. l.

10. Első pozsonyi kiadás 1676. (M. Nemz. Muzeum, Hallei magyar könyvtár.) 44—46. l.

11. Első kolozsvári kiadás 1677. (M. Tud. Akadémia könyvtára.) 57—68. l.

12. Harmadik bártfai kiadás 1679. (Czóbel István könyvtára [Nagy-Őr.] 46—49. l.

13. Második kolozsvári kiadás 1681. (Erdélyi Muzeum könyvtára Kolozsváron.) 68—69. l.

14. Harmadik lőcsei kiadás 1683. (Ráth György könyvtára.) 49. l.

15. Harmadik kolozsvári kiadás 1691. (Erd. Muzeum, Kolozsvári ref. collegium. Debreczeni ref. collegium könyvtára.) 69—71. l.

16. Első debreczeni kiadás 1692. (Pozsonyi ev. lyceum könyvtára. Gömörmegyei Muzeum könyvtára Rimaszombaton.) 72—74. l.

17. Negyedik lőcsei kiadás 1693. (M. T. Akadémia könyvtára) 49—51. l.

18. Ötödik lőcsei kiadás 1700. (M. Nemz. Muzeum.) 51—54. l.
19. Negyedik kolozsvári kiadás 1701. (M. Nemz. Muzeum.) 74—76 l.
20. Második debreczeni kiadás 1702. (Debreczeni ref. collegium könyvtára.) 76—78. l.
21. Nyomtatási hely nélkül 1702. (M. T. Akadémia könyvtára) 98—101. l.
22. Hatodik lőcsei kiadás 1704. (Erd. Muzeum könyvtára.) 78—80. l.
23. Hetedik lőcsei kiadás 1710. (Egy példánya sem maradt fenn.) 80. l.
24. Nyolczadik lőcsei kiadás 1720. (Budapesti Egyetemi könyvtár.) 54—56. l.
25. Első budai kiadás 1728. (M. Nemz. Muzeum.) 80—82. l.
26. Második pozsonyi kiadás 1730. (M. Nemz. Muzeum.) 82—84. l.
27. Kilenczedik lőcsei kiadás 1730. (Egy példánya sem ismeretes.) 84. l.
28. Ötödik kolozsvári kiadás 1731. (M. T. Akadémia könyvtára.) 84—86. l.
29. Harmadik debreczeni kiadás 1738. (R. Kiss István könyvtára.) 86—88. l.
30. Második budai kiadás 1741. (Egy példánya sem ismeretes.) 88. l.
31. Negyedik debreczeni kiadás 1744. *A*) (M. Nemz. Muzeum.) 88—89. l.
32. Ötödik debreczeni kiadás 1744. *B*) (M. Nemzeti Muzeum.) 89—90. l.
33. Harmadik pozsonyi kiadás 1776. (Egy példánya sem ismeretes.) 91. l.

34. Váci kiadás 1777. (Budapesti egyetemi könyvtár.)
91—92. 1.

35. Negyedik pozsonyi kiadás 1790. (M. Nemz. Muzeum.)
92—93. 1.)

36. Ötödik pozsonyi kiadás. Nyomt. év nélkül. (XVIII. sz.)
(M. Nemz. Muzeum.) 94—95. 1.

37. Nyomatási hely és év nélkül (XVIII. század.) (Egy
példánya sem ismeretes.) 95. 1.

38. XVIII. századi kiadás. (Czímlap nélkül.) (Rimaszom-
bati egy. prot. főgymnasium könyvtára.) 95—97. 1.

39. Pozsonyi és pesti kiadás 1806. (M. Nemz. Muzeum
(2 péld.). Br. Radvánszky Béla könyvtára, Sajó-Kaza.) 97—98. 1.

E szerint Balassa és Rimay »Istenes énekei«-ből 1632—1806 között harminczkilenc kiadás jelent meg. Szilády Áron Balassa-kiadásában (Budapest, 1879) még csak 31-et sorol fel, a többi azóta lett ismeretessé. Bizonyára jelent meg több is, csakhogy azok úgy elvesztek, hogy emlékük sem maradt fenn. E harminczkilenc kiadás közül tizből egy példány sem ismeretes, egyből pedig csak négy oldalnyi töredék. A többi kiadásból is többnyire csak egy példányt ismerünk. A fenmaradt példányok közül legtöbbet (egy töredékkel együtt 11) a M. Nemzeti Muzeum könyvtára őriz, azután következik az Akadémia könyvtára (4), Kolozsvári Erdélyi Muzeum könyvtára (3) stb. A különböző kiadások nyomtatóhelyek szerint így oszlanak meg: legtöbbet (9) Lőcsén nyomtattak, Kolozsváron 5, Debreczenben 5, Pozsonyban 5, Váradon 4, Bártfán 3, Budán 2, Pozsonyban és Pesten 1, Kassán 1, Vácson 1, nyomtatási hely nélkül 3 (egynek ezek közül címlapja hiányzik). A XVII. században 18, a XVIII-ikban 20, a XIX-ikben 1 kiadása jelent meg.

